

การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอน
วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชุด อักษรนำ

งานวิจัย

โดย

สุทธิสินี ยืนซ้อน

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิชา ปถ. 692 ภาคนิพนธ์ระดับสูง และ
ปถ. 693 การวิจัยทางการประถมศึกษา ตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตุลาคม 2545

342.6044

๘๔๔๗๗

8.2

การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอน
วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชุดอักษรนำ

บทคัดย่อ

โดย

สุทธิสินี ยืนซ้อน

13 ก.พ. 2546

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิชา ปถ. 692 ภาคนิพนธ์ระดับสูง และ
ปถ. 693 การวิจัยทางการประถมศึกษา ตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตุลาคม 2545

๒ 151248

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของสื่อแบบเรียนเล่มเล็ก
เชิงวรรณกรรม กลุ่มทักษะภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชุดอักษรนำ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบหาประสิทธิภาพแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เป็น
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย
ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 30 คน ใช้เวลาทดลองสอน 18 คาบ คาบละ 20
นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการสอน โดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิง
วรรณกรรม แบบทดสอบหลังบทเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม รวม 5 ฉบับ และแบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ฉบับ

ผลการศึกษาพบว่า แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมชุดอักษรนำที่สร้างขึ้นทั้ง 5 เล่ม
มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ (80/80) สามารถนำไปใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน
ในวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชุดอักษรนำได้

The Composition of Literature–Base Mini Texts as Teaching Media of
the Thai language in Prathomsuksa 3 on Leading Alphabets

AN ABSTRACT

By

Suthsinée Yinsorn

This Study Submitted as Partial Fulfillment for EL 692 : Advanced term
Paper and EL 693 : Research in Elementary Education Mater Degree
Program, Sri Nakharinwirot University
October 2002

The purpose of this study was to compose the teaching media : literature-base mini texts on leading alphabets series in the Thai language skills in Prathomsuksa 3 class and to determine their efficiency in teaching.

The sample, used in determining the teaching efficiency of the literature-based mini text, which were selected through random sampling, were 30 students in Prathomsuksa 3 of Watthana Wittaya Academy the academic year 2002. In this experiment, there were 18 teaching sessions and each session lasted 20 minutes. The instruments in this study consisted of 5 lesson plans, 5 after-teaching tests and an achievement test.

The result revealed that all of five literature-based texts were efficient according to the criteria (80/80) and they could properly used as media in teaching leading alphabets in Thai class of Prathomsuksa 3.

คณะกรรมการควบคุมงานวิจัย ได้พิจารณางานวิจัยฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษาของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีชันหมาก)

.....กรรมการ
(อาจารย์ทัศนากองกักดี)

ประกาศคุณูปการ

รายงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้เพราะได้รับความเมตตากรุณาอย่างสูงจากผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีชั้นหมาก ประธานควบคุมงานวิจัย และอาจารย์ทัศนากองภักดี กรรมการควบคุมงานวิจัย ที่กรุณาประสิทธิประสาทวิชาความรู้ ทั้งให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ รวมทั้งติดตามเอาใจใส่เป็นอย่างดี ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องของรายงานวิจัยตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและประทับใจในความกรุณาของท่าน รู้สึกภาคภูมิใจมากที่ได้มาเป็นลูกศิษย์ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 ท่านคือ อาจารย์ทัศนีย์ ห้าวหาญ และอาจารย์ธัญสุตา จิรกิตตยากร ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ และให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของผู้อำนวยการโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัยที่ให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการทดลองและให้การสนับสนุนในการศึกษาครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์จารุพันธ์ บุรณจินดา ที่ได้ช่วยแนะนำในการเขียนแผนการสอนและการสร้างข้อสอบในการวิจัยครั้งนี้ และเพื่อนนิสิตปริญญาโท เอกการประถมศึกษา ภาคพิเศษรุ่นที่ 7 ทุกท่านโดยเฉพาะอรรวรรณ พลายละหาร ที่เป็นกำลังใจในการทำรายงานครั้งนี้มาโดยตลอด

คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากรายงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของคุณพ่อเสริมศักดิ์ ยืนซ้อน คุณแม่จิ๋วเอง ยืนซ้อน ที่ท่านเป็นผู้อบรมสั่งสอนสั่งเสริมให้ความรู้ และวางรากฐานทางการศึกษาให้แก่ผู้วิจัย สามารถประสบความสำเร็จในการศึกษา

สุทธิสินี ยืนซ้อน

สารบัญ

บทที่	หน้าที่
1. บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมาย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรระดับประถมศึกษาวิชาภาษาไทย.....	6
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนการสอน.....	10
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเรียน.....	15
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรม.....	22
การทดสอบประสิทธิภาพสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.....	43
ทฤษฎีที่นำมาใช้ในการสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.....	44
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.....	48
3. วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	50
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	50
การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
เครื่องมือที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพแบบเรียนเล่มเล็ก เชิงวรรณกรรม.....	52
การดำเนินการทดลอง.....	54
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล.....	54
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
การวิเคราะห์ข้อมูล	57
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้าที่
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	62
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	62
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	62
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	62
วิธีดำเนินการทดลอง.....	62
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	63
อภิปรายผล.....	63
ข้อเสนอแนะ.....	59
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	
ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบหลังบทเรียน.....	66
ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบหลังบทเรียน.....	68
ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์.....	69
ประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.....	70
ภาคผนวก ข.	72
แผนการสอน	
แบบทดสอบหลังบทเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม	
ภาคผนวก ค.	98
แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม	
ภาคผนวก ง.	
ประมวลภาพการทดลองของกลุ่มทดลอง	
ประวัติย่อผู้วิจัย	

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1. แผนภูมิโครงสร้างหลักสูตรขั้นพื้นฐาน.....	8
2. ขั้นตอนการผลิตหนังสือเรียน.....	21
3. แผนภูมิโครงสร้างของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.....	38
4. แผนภูมิแสดงขั้นตอนการผลิตแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.....	40
5. แสดงขั้นตอนการเขียนลำดับเรื่อง.....	42

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1.	แสดงคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังบทเรียนเล่มเล็ก เชิงวรรณกรรมทั้ง 5 เล่ม	58
2.	แสดงคะแนนของผลสัมฤทธิ์หลังเรียนด้วยแบบเรียนเล่มเล็ก เชิงวรรณกรรมทั้ง 5 เล่ม	60
3.	แสดงค่าประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุดอักษรนำ ตามเกณฑ์ 80/80	61
4.	ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบหลัง บทเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเล่มที่ 1 เรื่อง อยู่ร่วมกันทั้งฉันเธอ.....	66
5.	ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบหลัง บทเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเล่มที่ 2 เรื่อง อ้อ อย่างอยากมีเพื่อน.....	66
6.	ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบหลัง บทเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเล่มที่ 3 เรื่อง ผึ้งน้อยทะนงตน.....	67
7.	ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบหลัง บทเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเล่มที่ 4 เรื่อง ส เสือรักน้อง.....	67
8.	ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบหลัง บทเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเล่มที่ 5 เรื่อง ถ ถูวิเศษ.....	68
9.	ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ วัดผลฤทธิ์ทางการเรียน.....	69

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ ในช่วงศตวรรษที่ผ่านมา ส่งผลกระทบให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากและรวดเร็ว การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญ ในการพัฒนาคนให้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ให้เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2544 : 1)

ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ภาษาไทยย่อมเกี่ยวพันกันกับความคิดของมนุษย์ เพราะภาษาเป็นสื่อของความคิด การเรียนรู้ภาษาไทยจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิด สร้างสรรค์ คิดวิพากษ์วิจารณ์ คิดตัดสินใจ แก้ปัญหา และวินิจฉัยอย่างมีเหตุผล การใช้ภาษาอย่างมีเหตุผลใช้ในทางสร้างสรรค์ และใช้ภาษาอย่างสละสลวยสวยงาม ย่อมสร้างเสริมบุคลิกภาพของผู้ใช้ภาษาให้เกิดความน่าเชื่อถือ และเชื่อภูมิด้วย

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 ระบุว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ในมาตรา 23(4) การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสมของระดับการศึกษาโดยเฉพาะความรู้และทักษะด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง มาตรา 24(3) การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2542 : 22)

จากการศึกษาสภาพการสอนของครูส่วนใหญ่ในวิชาภาษาไทยพบว่าครูส่วนใหญ่สอนโดยวิธีการอธิบายให้นักเรียนอ่าน จด เน้นการท่องจำ การสอนเน้นเนื้อหามากกว่ากระบวนการ ด้วยเหตุนี้เองการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ควรเน้นตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 เพื่อสอดคล้องกับการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2543 : 273) ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ และเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นสื่อที่ใช้

สำหรับการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ทั้งของ ผู้เรียนและผู้สอนไม่มีการกำหนดสื่อประจำวิชาจากส่วนกลาง ผู้เรียนสามารถจัดทำ พัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเอง

องค์ประกอบในการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญนอกเหนือจากหลักสูตรและครูผู้สอนแล้วสื่อการเรียนการสอนนับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน แม้ว่าในปัจจุบันจะมีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนอย่างหลากหลายมากขึ้น แต่สื่อการเรียนการสอนเป็นหลักอันได้แก่ แบบเรียน หนังสือเรียนยังเป็นปัจจัยที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนอยู่ การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ หลักการและวิธีการสอนที่ดี สื่อ/อุปกรณ์ที่เหมาะสม และการวัดผลที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้ ซึ่งองค์ประกอบนี้ในปัจจุบันด้านหลักสูตร วิธีการสอนและการวัดผลได้มีการค้นคว้าวิจัยก้าวหน้าเป็นอันมาก ยังมีเพียงด้านสื่อ/อุปกรณ์เท่านั้นที่ยังได้รับการพัฒนาค้นคว้าวิจัยอยู่ในเกณฑ์ขั้นต่ำดังนี้ การเรียนภาษาไทยแบบเรียนที่ใช้ต้องมีคุณลักษณะพิเศษที่ทำให้เกิดกลไกการเรียนการสอนให้เด็กเกิดความสนใจ และเป็นสื่อถ่ายโยงการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ หทัย ดันหยง (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยค้นคว้าเกี่ยวกับหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อ เพื่อพัฒนาการอ่านในระดับประถมศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนที่ใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมสูงกว่าการสอนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาโดยใช้หนังสือเรียนปกติเชิงวรรณกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 3 ปีต่อมา กนกวรรณ ชื่นชม (2535:69) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนปกติกับวิธีสอนชุดจุลบทที่ใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนปกติที่เรียน โดยใช้หนังสือปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทำนองเดียวกัน ทศนีย์ โชติพฤติพงศ์ (2538 : 80) ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสนใจในการเรียนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากการสอนแบบใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยสื่อใบงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยงาน วาสนา จาดพุ่ม (2535 : 94) ซึ่งทำการวิจัยการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยสื่อแบบเรียนเชิงวรรณกรรมกับสื่อตามแผนการสอนปกติ โรงเรียนราษฎร์บูรณะ เขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยสื่อแบบเรียนเชิงวรรณกรรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนตามแผนการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ปริญญาภรณ์ พิณลากุล (2535 : 59) ได้ทำการวิจัยการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับสื่อการสอนตามคู่มือครู ซึ่งผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่เรียนด้วยหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยสื่อตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 นอกจากนี้ สุชาติา จันทรแพง (2536 : 81) ได้ทำการวิจัยการศึกษาประสิทธิภาพของสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อซ่อมเสริมการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาการคูณและการหารวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ผลการวิจัยพบว่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการประเมินผลหลังการสอนซ่อมเสริมโดยใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการประเมินผล ก่อนการสอนซ่อมเสริมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ต่อมา อ้อยแดง หอมสุวรรณ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับสื่อตามแผนการสอนปกติพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของกลุ่มทดลองสูงกว่าควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ราตรี เทียนคำ (2540 : 78) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกการลบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับหนังสือเรียนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสนใจและความคงทนของนักเรียนที่ใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนโดยใช้หนังสือตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในปีเดียวกันนี้ ยุพา ชุ่มสนิท (2540:97) ได้ศึกษาการสร้างหนังสือ เรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมวิชาภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่าจากการหาประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม พบว่า นักเรียนมีคะแนนเป็นไปตามเกณฑ์การหาประสิทธิภาพ 80/80 ที่เป็นเช่นนี้ เพราะแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีคุณสมบัติต่อการเรียนการสอนโดยตรง เป็นหนังสือที่สร้างขึ้นตามความคิดรวบยอดย่อย เพื่อสนองจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น จึงเป็นสื่อที่มีใช้หนังสือตามประกาศคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ แต่เป็นสื่อที่สร้างโดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ความคิดรวบยอด (Concept) และสร้างแผนการสอน จากหลังสูตรการเรียนการสอนของเด็กนักเรียนและสร้างบรรยากาศในการเรียนของนักเรียนให้น่าสนใจ และยังช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาได้ตามศักยภาพของตน อีกทั้งยังเป็นสิ่งถ่วงโยงการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพซึ่งจะสามารถช่วยแก้ปัญหาให้นักเรียนไม่ผ่านจุดประสงค์ตามเกณฑ์การประเมินผล การเรียนของหลักสูตรได้ (หทัย ดันหยง. 2532 : 120)

จะเห็นว่าแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เป็นสื่อแบบเรียนที่ทรงคุณค่าต่อการเรียนการสอนครอบคลุมทุกกลุ่มประสบการณ์ดังกล่าวแล้ว แต่ในสภาพที่เป็นจริงก็ยังมีได้มีการสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมให้ครอบคลุมเนื้อหาแบบเรียนภาษาไทย โดยเฉพาะในระดับแรกเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1,2 และ 3 ในเรื่องเกี่ยวกับอักษรนำ ซึ่งผู้วิจัยพบว่าเป็นเรื่องที่ยากลำบากในการสอนด้วยแบบเรียนปกติ ผู้วิจัยมีความสนใจที่สร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชุด

อักษรนำ ที่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนได้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชุดอักษรนำ

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่องอักษรนำ จำนวน 5 เล่ม สำหรับครูและนักเรียนใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/5 เรื่อง ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาการเรียนการสอน

2. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนในกลุ่มภาษาไทยได้มีแนวทางในการผลิตแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม และเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 286 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย โดยสุ่มห้องเรียนมา 1 ห้อง แล้วมาคัดเลือกนักเรียนในห้องเรียนที่สุ่มได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยพิจารณาจากระดับความสามารถเก่ง ปานกลาง และอ่อน โดยดูจากคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ภาษาไทย ปลายภาคเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ไว้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 ใช้เวลาทดลอง 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 3 คาบ รวม 18 คาบ

3. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อเน้นสื่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชุดอักษรนำ จำนวน 5 เล่ม คือ

- เล่มที่ 1 อยู่ร่วมกันทั้งฉันเธอ
- เล่มที่ 2 อ. อ่างอยากมีเพื่อน
- เล่มที่ 3 ผึ้งน้อยทะนงตน
- เล่มที่ 4 ส. เสือรักน้อง
- เล่มที่ 5 ถ. ถู่วิเศษ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม หมายถึง หนังสือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวความคิด และวิธีสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมของหทัย ดันหยงโดยวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อกำหนดรวบยอดรายย่อยที่จะนำมาใช้เป็นแก่นสาระในการแต่งเป็นเรื่องราวสั้นๆ จบในแต่ละเล่มจัดเป็นหนังสือที่เป็นชุดจำนวน 5 เล่ม ในแต่ละเล่มจะประกอบด้วยเรื่องที่เป็นภาษาง่าย ๆ สอดคล้องกับความสนใจของเด็ก มีภาพประกอบทุกหน้า การดำเนินเนื้อหาใช้กระบวนการตามขั้นตอนของอรรถลักษณะ ภาษา (Genre) ขนาดของหนังสือเรียนเป็นขนาด 32 หน้ายกตามระบบการจัดพิมพ์หรือมีขนาดโดยประมาณ 5 x 5 นิ้ว

2. ประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมหมายถึง ผลประเมินตามเกณฑ์ที่จะใช้พิจารณาตัดสิน

3. ประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม โดยกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของสื่อไว้เท่ากับ 80/80 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2532 : 495) เกณฑ์ 80/80 ที่ใช้มีความหมายดังนี้

3.1 80 ตัวแรกหมายถึง ร้อยละของคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดท้ายเล่มแต่ละเล่มของผู้เรียน

3.2 80 ตัวหลังหมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนครบทั้ง 5 เล่มโดยเฉลี่ยร้อยละ 80

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งจะนำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับประถมศึกษา
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนการสอน
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเรียน
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือสำหรับเด็ก
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรม
6. การทดสอบประสิทธิภาพสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
7. ทฤษฎีที่นำมาใช้ในการสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับประถมศึกษา

ความมุ่งหมายของการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรประถมศึกษา

ภาษาไทยมีความสำคัญทั้งในฐานะที่เป็นภาษาประจำชาติ เป็นเครื่องหมายในการติดต่อสื่อสารและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ การเรียนการสอนภาษาไทยมุ่งให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางภาษาทั้งในด้านการฟัง อ่าน และเขียน ตามควรแก่วัย เห็นคุณค่าของภาษาสามารถใช้เป็นเครื่องมือสื่อความคิด ความเข้าใจ รักการอ่าน แสวงหาความรู้และมีเหตุผลจึงต้องปลูกฝังให้มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ (หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง 2533)

1. มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยมีความรู้ความเข้าใจหลักเกณฑ์อันเป็นพื้นฐานของการเรียนภาษา
2. สามารถใช้ภาษาติดต่อสื่อสาร ทั้งการรับรู้ และถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดอย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล
3. สามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล ตลอดจนใช้ภาษาในทางสร้างสรรค์ได้
4. มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่านและใช้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ สื่อมวลชน และแหล่งความรู้อื่นๆ

5. สามารถใช้ประสบการณ์จากการเรียนภาษาไทยช่วยในการคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหา และวินิจฉัยเหตุการณ์ต่าง อย่างมีเหตุผล

6. มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ถูกต้องต่อการเรียนภาษาไทยและวรรณคดีทั้ง ในด้านวัฒนธรรมประจำชาติ และการสร้างเสริมความงามในชีวิต

เพื่อให้บรรลุตามความมุ่งหมาย การเรียนภาษาไทยควรเน้นสัมฤทธิ์ผลของทักษะการ เข้าใจภาษา คือ การฟัง การอ่าน และทักษะการใช้ภาษาคือการพูด การเขียน จนสามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความคิด ความเข้าใจ แสวงหาความรู้เหตุผลเพื่อนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน อันจะนำไปสู่สังคมที่ผาสุกในระบอบประชาธิปไตย

ความมุ่งหวังที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ปรับปรุง 2533 : 8 9)

การเรียนการสอนภาษาไทยมีความมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. ใช้ภาษาสื่อความได้

ให้ผู้เรียนมีทักษะทางภาษา ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน สามารถ นำไปใช้ในการติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้เขียนจะต้องมีพฤติกรรมดังนี้

1.1 ใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษา สามารถพูดออกเสียงได้ชัดเจน ถูกต้อง และใช้คำในการพูดได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษา อ่านออกเสียงชัดเจน ถูกต้อง คล่องแคล่ว และเขียนคำ วลี ประโยค และข้อความ ได้ถูกต้องตามอักขรวิธี

1.2 ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับกาลเทศะบุคคล เน้นการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับ บุคคล เวลา โอกาส และสถานที่ การใช้ภาษาอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ใน ภาษาระดับต่างๆ อย่างเหมาะสม

1.3 มีความคิดและวิจารณ์ญาณในการใช้ภาษา สามารถใช้ความคิดในการ ลำดับเหตุการณ์ คิดวิเคราะห์หาหลักการ วิพากษ์ วิจารณ์ และสรุปความ พัฒนาให้ผู้เรียน รู้จักคิด และใช้ภาษาเพื่อการสื่อความ

2. เห็นคุณค่าและความงามของภาษาไทย

มุ่งให้การเรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนภาษาไทย และช่วยอนุรักษ์ไว้ในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ผู้เรียนต้องมีพฤติกรรมดังนี้

2.1 ตระหนักในความสำคัญของภาษาไทย การมุ่งมั่นเรียนภาษาไทยจน สามารถใช้ภาษาไทยได้ดี มีหลักเกณฑ์นั้นช่วยพัฒนาตนเองหลายด้าน นับตั้งแต่ช่วยให้มี สมรรถภาพในการสื่อความได้ดี เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้วิชาการต่างๆ และการใช้ภาษาไทย ได้ดีจะช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพตลอดจนเป็นเครื่องนำทางไปสู่ความสำเร็จในชีวิตในหลายๆ อย่าง

2.2 เห็นความงามของภาษาไทย โดยผู้เรียนสามารถสัมผัสบทร้อยแก้ว และ ร้อยกรอง ที่มีคุณค่า มีความไพเราะ อ่านแล้วเกิดภาพพจน์ มีความอึ้งใจ สุขใจ เพื่อเป็น พื้นฐานให้ผู้เรียนเกิดความชื่นชอบและชื่นชมในการเรียนภาษาไทย รักภาษาไทย ห่วงแหน และอนุรักษ์ภาษาไทยให้คงอยู่ตลอดไป

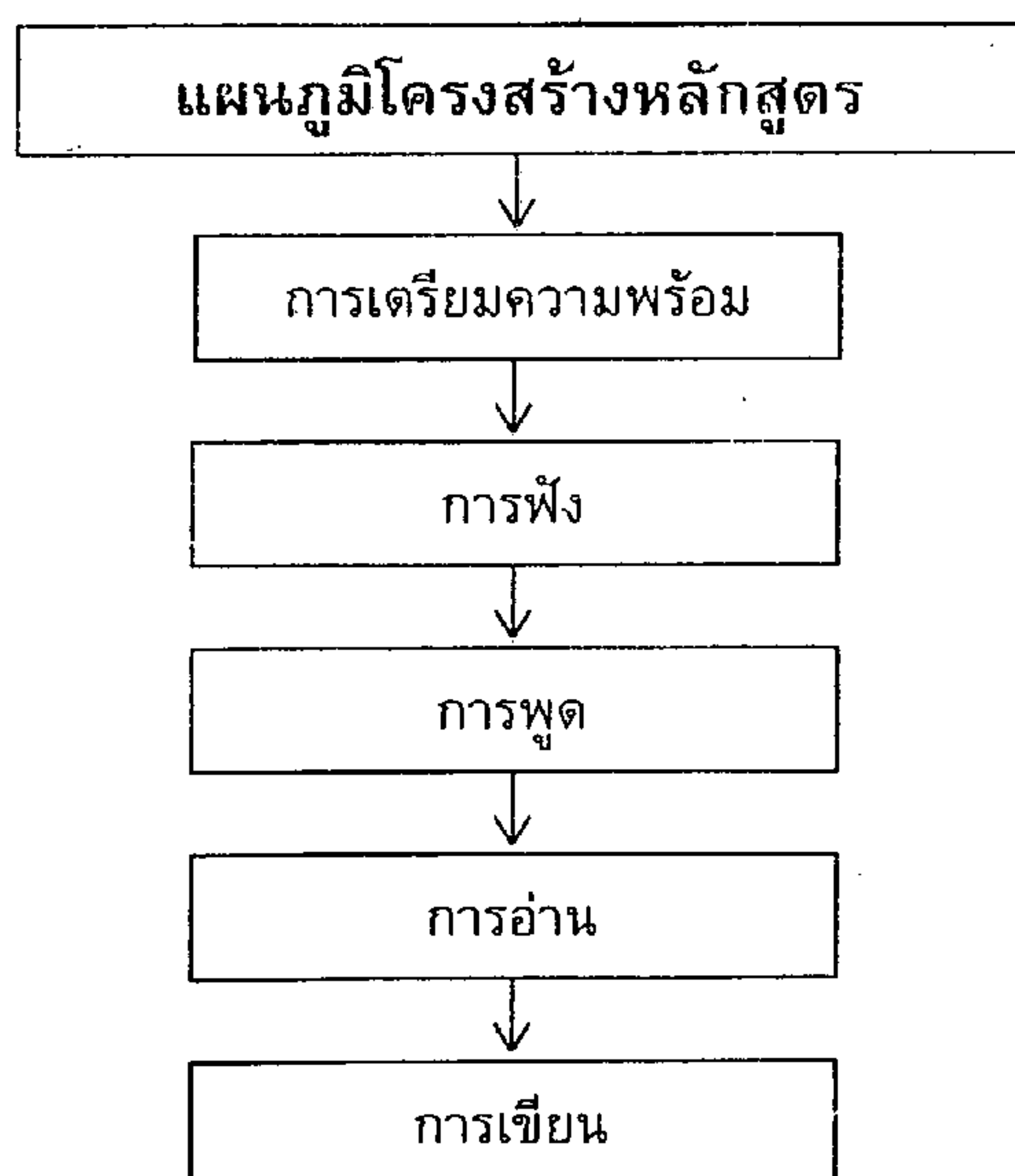
2.3 มีความภูมิใจในการใช้ภาษาไทย โดยเน้นให้ผู้เรียนชื่นชมและยกย่องผู้ใช้ ภาษาไทยได้ถูกต้อง ภูมิใจในภาษาไทยและพยายามพัฒนาการใช้ภาษาของตน

3. มินิสัยรักการอ่าน

ส่งเสริมให้ผู้เรียนอ่านคล่อง เขียนคล่อง มินิสัยที่ดีในการอ่าน อ่านหนังสือได้ หลายประเภท และอ่านได้เป็นจำนวนมาก มินิสัยรักการอ่านมีความรู้และความคิดกว้างไกล จึงเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต

โครงสร้างและหลักสูตรภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

หลักสูตรภาษาไทยได้กำหนดโครงสร้างและกิจกรรมตามทักษะทั้ง 4 คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ทั้งนี้เพื่อให้เห็นเนื้อหากิจกรรมแต่ละทักษะอย่างชัดเจน ส่วน ในการสอนภาษานั้นควรสอนทักษะทั้ง 4 ให้สัมพันธ์กัน ดังนั้นการทำแผนการสอนเพื่อนำไปใช้ในห้องเรียนจึงให้นักเรียนฝึกทักษะทั้ง 4 อย่างผสมผสานสัมพันธ์ต่อเนื่องไปพร้อมๆ กัน

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิโครงสร้างหลักสูตรภาษาไทย

เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. มารยาทในการฟัง ผู้ที่มีมารยาทในการฟังและปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามมารยาทของสังคมเน้นให้เห็นประโยชน์และความจำเป็นในการมีมารยาทในการฟังอย่างตั้งใจ
2. มารยาทในการพูด ให้เน้นประโยชน์และความจำเป็นของการมีมารยาทในการพูด ซึ่งเป็นมารยาทของสังคม และช่วยให้การติดต่อกับคนอื่นเกิดผลดี เน้นการพูดด้วยถ้อยคำสุภาพ การใช้คำพูดได้เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล และส่งเสริมการพูดความจริง ผู้มีการรู้จักรอโอกาสที่จะพูดการตั้งคำถามและการตอบคำถาม
3. การอภิปราย ผู้อภิปรายทั้งชั้นและอภิปรายกลุ่มย่อย
4. ร่วมดำเนินการใช้ทักษะการพูด หมายถึง ให้สามารถจัดการได้และพูดประเภทนั้นๆ ได้เช่น การโต้เถียงที่สามารถร่วมมือจัดให้มีการโต้เถียงที่ได้ถูกต้องตามแบบ และพูดโต้เถียงได้เป็นต้น
5. ข้อปฏิบัติในการอ่าน การใช้ การเก็บรักษาหนังสือ ผู้การวางท่าในการอ่านหนังสือที่ถูกต้อง การจับหนังสือ เปิด - ปิดหนังสือและการพลิกหนังสือที่ถูกต้อง ให้รู้จักส่วนประกอบของหนังสือ ผู้การใช้สารบัญเพื่อกันหาเรื่องที่อ่านได้รวดเร็ว เน้นการใช้และการเก็บรักษาหนังสือและการซ่อมหนังสือ
6. การใช้ห้องสมุด ผู้การมารยาทในการใช้ห้องสมุด การจัดหนังสือ และการรู้จักเลขหมู่หนังสือ และผู้ให้ข้อมูลต่างๆ ที่มีในห้องสมุด
7. ข้อปฏิบัติในการเขียน ผู้การวางท่าในการนั่งเขียนและการจับดินสอให้ถูกต้อง ผู้การวางสมุด วางมือและเคลื่อนไหวมือในการเขียนได้ถูกต้อง เน้นการปฏิบัติและแก้ไขข้อบกพร่องอยู่เสมอเมื่อปฏิบัติผิด
8. หลักเกณฑ์ในการเขียน ผู้การวิธีเขียนพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ให้ถูกต้อง การวางตำแหน่งตัวอักษรให้ถูกที่ การเว้นช่องไฟให้พองามและรักษาระดับบรรทัดในการเขียน ผู้การเขียนตัวหนังสือให้มีหัว หักไม่บอด ตัวอักษรให้โตเสมอกัน การเขียนเน้นลายมือที่อ่านง่าย เป็นระเบียบและสวยงาม ให้ผู้ปฏิบัติและกวดขันการเขียนให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์จนเป็นนิสัย
9. นิสัยการเขียนที่ดี ปลุกฝังนิสัยการเขียนที่ดีโดยให้เขียนในที่ที่เหมาะสมไม่ขีดเขียนตามฝาผนัง โต๊ะ ม้านั่ง การเขียนในสมุดแบบฝึกหัด ผู้การเขียนให้อ่านง่าย สะอาด รู้จักขีดเส้นชั้นหน้า ทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อยและรวดเร็ว
10. การคัดลายมือ เน้นการคัดตัวบรรจงเต็มบรรทัด
11. การประสมอักษร ผู้การเขียนประสมคำพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ตามมาตราตัวสะกดต่างๆ และสามารถแยกคำตามลักษณะการประสมตัวอักษรได้ การประสมตัวอักษรเริ่มจากการนำพยัญชนะและสระมาประสมเป็นคำไม่มีตัวสะกด การนำพยัญชนะและสระมา

ประสมเป็นคำมีตัวสะกดตามมาตราตัวสะกดต่างๆ การเขียนคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด และคำที่มีตัวการ์นต์

12. การเขียนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ เช่นการจดบันทึกความรู้หรือเรื่องราวต่างๆ การทำ บัญชีคำหรือสมุดคำศัพท์ประจำชั้นหรือส่วนตัวไว้ใช้เพื่อประโยชน์ในการเรียน การทำบัญชีคำ เปรียบเทียบคำพื้นฐานที่ใช้ในการเขียนกับคำภาษาอื่น เพื่อช่วยเพิ่มพูนทักษะและความเข้าใจ การอ่าน

13. การใช้พจนานุกรม ฝึกวิธีใช้พจนานุกรมให้ถูกต้องและรวดเร็ว และฝึกนิสัยการใช้ พจนานุกรมเป็นประจำในการตรวจสอบความถูกต้องของการเขียนและการอ่านคำ ความหมาย และการใช้คำ

14. หลักเกณฑ์ทางภาษา ในระดับประถมศึกษา การสอนหลักเกณฑ์ทางภาษาจะไม่ สอนโดยตรงแต่จะสอนสอดแทรกในลักษณะของการใช้ภาษา ฝึกการใช้ภาษาจนผู้เรียน สามารถจับหลักเกณฑ์ทางภาษาได้ การเรียนชื่อชนิดของคำจะเรียกโดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และในชั้นสูงขึ้นจึงจะให้ผู้เรียนเรียกชื่อตามที่ใช้จริง เช่น คำนามเรียกคำชื่อ คำสรรพนามเรียก คำแทนชื่อ คำบุพบทเรียนคำต่อ คำสันธานเรียกคำเชื่อม เป็นต้น

2. เอกสารที่เกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน

ความหมายของสื่อการสอน

จินตนา ไบกาชุย (ม.ป.ป. : 11) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ว่า หมายถึง วัสดุ หรือเครื่องมือที่จัดทำขึ้นซึ่งมีข้อมูลเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับนำไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนของครู และนักเรียนให้เป็นไปตามหลักสูตรที่กำหนด

ชม ภูมิภาค (2533 : 19) ได้ให้ความหมายของคำว่าสื่อ (Media) หมายถึง ตัวกลางหรือ พาหนะที่จะให้สิ่งหนึ่งสิ่งใดเดินทางจากจุดต้นตอไปยังจุดหมายปลายทางหรือเป็นสิ่งที่จะนำสาร ไปยังจุดหมายปลายทาง สื่อเป็นตัวกลางหรือตัวเชื่อมระหว่างจุดหมายสองจุด สำหรับการสอน นั้นเป็นการกระทำของครูเพื่อจะให้เกิดการเรียนรู้ในตัวผู้เรียน การสอนก็คือ การส่งสารไปยังตัว ผู้เรียนแต่การส่งสารนั้นจะต้องพาหนะหรือสื่อ นำสารไป สื่อการนำสารลักษณะนี้เรียกว่าสื่อ การสอน

เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต (2528 : 202) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ว่า หมายถึง วัสดุ หรือเครื่องมือ และวิธีการที่จะนำหรือถ่ายทอดสารไปยังผู้รับ

ยิ่งลักษณ์ งามดี (2535 : 2-3) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ว่า “สื่อ” เป็นสิ่งที่ช่วย ให้เกิดการเรียนรู้ ดังนั้นสื่อจึงหมายถึง วิธีการ กระบวนการ วัสดุ เครื่องมือ เครื่องใช้ ตลอดจน วิทยาการที่จะช่วยให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นได้ ถ้าจะพิจารณาถึงลักษณะการเรียนรู้ภาษา

ของนักเรียนแล้ว คือการเรียนรู้ตาม ธรรมชาติ ตามประสบการณ์ในสิ่งแวดล้อม และเรียนรู้จาก กระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียน สื่อที่น่าจะมีสองประเภทคือ สื่อธรรมชาติ และสื่อที่จัดขึ้น ตามกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งอาจแบ่งแยกย่อย ๆ ไปตามวัตถุประสงค์และ ลักษณะของเนื้อหาได้

กิดานันท์ มะลิทอง (2536 : 45) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอน (Instructional Media) ไว้ว่าหมายถึง สื่อชนิดใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิทยุ วีดีโอ โทรทัศน์ แบบเรียน แผนภูมิภาพนิ่ง ซึ่งบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือ ทำให้การสอนของผู้สอนส่งไปถึงผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามวัตถุประสงค์หรือ จุดมุ่งหมายที่ผู้สอนวางไว้ได้เป็นอย่างดี

บทบาทของสื่อการสอน

สื่อการสอนมีบทบาทต่อการเรียนการสอนของเด็กประถมศึกษาดังนี้

1. สื่อการสอนเป็นตัวกระตุ้นความสนใจของเด็กประถมศึกษา ~~ดังนี้~~
2. สื่อการสอนเป็นเครื่องมือที่จะให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ
3. สื่อการสอนช่วยให้ประสบการณ์รูปธรรมแก่เด็ก
4. สื่อการสอนเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับการเรียนของเด็กและสามารถทำให้ได้เรียนรู้เร็วขึ้น
5. สื่อการสอนในรูปของกิจกรรม หรือวิธีการต่างๆจะทำให้เกิดบรรยากาศของความ เป็นกันเอง
6. สื่อการสอนช่วยสร้างภาพการณ์ที่เปิดกว้างต่อการเรียนรู้ของเด็ก

ความสำคัญของสื่อการสอน

ยิ่งลักษณ์ งามดี (2535 : 2-3) สื่อการสอนทุกประเภทถือว่าเป็นวัสดุหลักสูตร (Curriculum Materials) ที่มีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อเปรียบเสมือน เครื่องมือนำทางให้ผู้เรียนได้เดินทางสู่จุดหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ และยังทำให้การจัด กิจกรรมการเรียนการสอน สนุก น่าสนใจ ผู้เรียนเกิดความเพลิดเพลิน ผลที่จะได้รับในการใช้สื่อ ประเภทการเรียนการสอนได้แก่

1. นักเรียนได้ประสบการณ์ตรงจากเรื่องที่สอน จำได้แม่นยำและสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ได้
2. ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาในบทเรียนได้เร็วและง่ายขึ้น นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ อย่างรวดเร็ว
3. ได้รับความสนใจในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนสนุกสนานและเพลิดเพลินกับการเรียน การสอนไม่เบื่อหน่ายกิจกรรม

4. นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและมีโอกาสแสดงความสามารถ และได้แสดงความคิดเห็น
5. ทำให้ครูมีความเชื่อมั่นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
6. ช่วยให้ผู้ได้เห็นพฤติกรรมของนักเรียนชัดเจนยิ่งขึ้น ง่ายสำหรับการที่จะส่งเสริมปรับปรุงและแก้ไขพฤติกรรม

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 52) ได้กล่าวไว้ว่าการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ หรืออาจกล่าวได้ว่าสื่อการสอน สื่อวัสดุอุปกรณ์ วิธีการสำหรับถ่ายทอดความรู้ ความคิด และเจตคติจากครูไปสู่ผู้เรียนทำให้การเรียนการสอนเป็นไปตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ สื่อการสอนมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนคือ

1. กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียน อยากเรียน และช่วยให้เกิดการเรียนรู้และเกิดประโยชน์กับตัวนักเรียน
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึง
3. สามารถทำให้นักเรียนเกิดแนวคิดและความเข้าใจได้ถูกต้องรวดเร็ว
4. นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง
5. ช่วยให้นักเรียนจดจำเรื่องราวและสิ่งต่าง ๆ ที่เรียนรู้ได้นาน ถูกต้องแม่นยำ
6. มีส่วนช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ของนักเรียนและเปลี่ยนแปลงเจตคติไปในทางที่พึงปรารถนาได้

เกอร์ลาช และอีลี (สันทัด ภีบาลสุข และพิมพ์ใจ ภีบาลสุข 2535 : 42-43 อ้างอิงมาจาก Gerlach and Ely 1971 : 10) กล่าวถึงความสำคัญของสื่อการสอนไว้ดังนี้

1. สื่อการสอนสามารถบันทึกเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และจำลองเหตุการณ์ในอนาคตได้
2. สื่อการสอนสามารถบันทึกเหตุการณ์ที่มนุษย์ไม่สามารถสังเกตหรือสามารถมองเห็นได้
3. สื่อการสอนอาจใช้ได้กับคนกลุ่มใหญ่ กลุ่มเล็กหรือรายบุคคลในสถานที่แตกต่างกันตามความต้องการ
4. สื่อการสอนช่วยแก้ปัญหาพื้นฐานหรือภูมิหลังของเด็กที่แตกต่างกัน

ประเภทของสื่อการสอน

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530 : 53) ได้แบ่งประเภทของสื่อ

การสอนตามลักษณะการใช้สอย 4 ประการดังนี้

1. ประเภทวัสดุ หมายถึง วัสดุสิ้นเปลืองต่าง ๆ ที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติ เช่น กระดาษ ลวด เชือก फिल्म สไลด์ แผ่นภาพ แถบบันทึกเสียง หนังสือ กิ่งไม้ ดอกไม้ เปลือกไข่ ฯลฯ
2. ประเภทอุปกรณ์ หมายถึง เครื่องมือ เครื่องใช้ เช่น วิทยุ เทป เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ จอบ เลื่อย เข็ม กรรไกร ช้อน ส้อม ฯลฯ
3. ประเภทวิธีการ หมายถึง เทคนิคการสอนหรือวิธีการสอนแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นสื่อที่ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างมั่นใจ มีประสบการณ์ตรงที่นิยมใช้
4. ประเภทที่เป็นแหล่งวิทยาการ หมายถึง สิ่งที่ทำให้ความรู้ ความเข้าใจและสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตัวของสื่อเอง ได้แก่ วิทยาการห้องนอน ห้องครัว ห้องรับแขก ห้องส้วม และสารประกอบต่าง ๆ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537 : 112) ได้แบ่งประเภทของสื่อการสอนไว้ 3 ประเภท

1. วัสดุ หมายถึง สิ่งที่ช่วยสอนที่มีความผูกพัน สิ้นเปลือง เช่น ซอล์ก फिल्म ภาพถ่าย ภาพยนตร์ สไลด์ ฯลฯ
2. อุปกรณ์ หมายถึง สิ่งช่วยสอนเป็นเครื่องมือ เช่น กระดานดำ กล้องถ่ายรูป เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องรับโทรทัศน์ ฯลฯ
3. กระบวนการวิธีการ ได้แก่ การจัดระบบ การสาธิต ทดลองและกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะที่ครูจัดทำขึ้นและมุ่งให้นักเรียนปฏิบัติ

ประโยชน์ของสื่อการสอน

ประโยชน์ของสื่อการสอนที่มีต่อการเรียนรู้ มีดังนี้ (เชียรศรี วิวิธศิริ 2530 : 69-70)

1. ช่วยให้เกิดลักษณะเป็นรูปธรรม ทำให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายของสิ่งนั้น ๆ ได้อย่างกว้างขวาง และรวดเร็ว
2. สามารถเอาชนะขีดจำกัดเรื่องเวลา ระยะทาง และขนาดลงได้
3. ช่วยเสริมสร้างทางความคิดและวิธีการแก้ปัญหา
4. สามารถเปลี่ยนความเชื่อ ความคิด ความรู้สึกและสร้างทัศนคติใหม่ได้อย่างดี
5. สามารถนำเหตุการณ์จริงมาสู่ผู้เรียนได้ ทำให้เกิดประสบการณ์ร่วมกัน
6. ปรับปรุงและเพิ่มคุณภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น
7. ประหยัดเวลาในการเรียนการสอน
8. ประหยัดกำลังและปริมาณครูผู้สอน
9. เพิ่มปริมาณผู้เรียนได้มากในเวลาเดียวกัน
10. เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนและปฏิบัติงานทั่วไป
11. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดี เร็ว และเข้าใจเรื่องต่าง ๆ ตรงกัน

12. ช่วยให้ผู้เรียนจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้มากกว่า นานกว่า ช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดที่มีความหมาย ช่วยสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน
13. ช่วยเพิ่มทักษะด้านการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อ่าน เขียน หรือปฏิบัติงานต่าง ๆ
14. ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
15. ลดจำนวนนักเรียนสอบตก
16. เพิ่มคุณภาพของผู้เรียนให้ได้มาตรฐาน

หลักการเลือกสื่อ

แมคคอนแนล (ฉลองชัย สุวัฒนบุรณ 2528 : 152-154 ; อ้างอิงมาจาก Mc. Connell. 1974 : 22-26) ได้กล่าว หลักการเลือกสื่อไว้ดังนี้

1. เลือกสื่อให้เหมาะกับวัตถุประสงค์การสอน ในการเลือกนั้นครูจะต้องรู้จักวัตถุประสงค์ การสอน ในวัตถุประสงค์การสอนนั้นจะชี้ให้ครูเห็นว่าจะใช้สิ่งใดจึงจะเหมาะสม จะทำให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์การสอนได้เพราะว่า ในวัตถุประสงค์การสอนนั้นจะบ่งให้เห็นว่านักเรียนจะต้องทำอะไร และนักเรียนจะทำได้ด้วยสื่ออะไรจึงจะบรรลุวัตถุประสงค์นั้นได้ เป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องพิจารณาเลือกสื่อที่ดีที่สุด จะทำให้นักเรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2. เลือกสื่อที่เหมาะสมกับการประยุกต์ใช้

- 2.1 ความเหมาะสมกับความต้องการทางด้านทัศน (ภาพ) ในวัตถุประสงค์การสอน บางข้อ นักเรียนจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้ต้องได้ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมด้วยการดู

- 2.2 ดังนั้นในการเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์จึงต้องเลือกสื่อที่มีลักษณะที่นักเรียนได้ดู เช่น รูปภาพ สไลด์ ภาพยนตร์ ฯลฯ

- 2.3 ความเหมาะสมกับนักเรียน ในการเลือกสื่อการสอนจะต้องคำนึงถึงประสบการณ์เดิมของนักเรียน ความสามารถ (เรียนรู้ได้เร็ว – ช้า) ของนักเรียนแต่ละคนที่แตกต่างกัน เช่น นักเรียนคนหนึ่งมีความรู้ความสามารถในเรื่องคำศัพท์ทางวิชาการในเรื่องที่เรียนดีมาก แต่ในทางตรงกันข้ามมีนักเรียนอีกหลายคนที่มีความรู้ความสามารถทางคำศัพท์ในบทเรียนนั้นไม่ดีพอ ต้องหยุดวิดีโอทุก 5 นาที เพื่อหาคำจำกัดความคำศัพท์ เพื่อให้เข้าใจบทเรียนนั้นได้ ตามตัวอย่างนี้เพื่อจะให้นักเรียนทั้ง 2 ลักษณะได้เรียนรู้ความสามารถ (เร็ว – ช้า) ให้ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่ง ๆ ขึ้น

- 2.4 ความเหมาะสมกับความต้องการสื่อที่มีลักษณะการเคลื่อนไหว ถ้าบทเรียนนั้นจำเป็นให้นักเรียนได้ดูภาพที่มีลักษณะการเคลื่อนไหว เป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องพิจารณาเลือกภาพที่มีลักษณะเคลื่อนไหว เพราะจำทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น ลึกซึ้งขึ้น แต่บางครั้งรายละเอียดเฉพาะบางตอนหรือกระบวนการบางตอนของเนื้อหา นั้น จำเป็นต้องใช้ภาพนิ่ง คือใช้

เทคนิคการถ่ายทำให้เป็นการยุดชั่วขณะที่ละภาพหรือภาพเคลื่อนไหวช้า เช่น วิธีการสอนการแก้ไขเครื่องยนต์ในเรื่องคาบเรเตอร์นั้น กระบวนการแก้ไขตรวจสอบและขั้นตอน ควรจะใช้ภาพนิ่ง เพื่อให้เข้าใจแต่ละขั้นตอนได้ ชัดเจน เมื่อจะเรียนรู้กระบวนการทั้งหมดแล้วจึงควรใช้ภาพยนตร์หรือวีดิโอเทป

2.5 ความเหมาะสมกับความต้องการเรื่องสี ในการเลือกสีให้เหมาะสมกับบทเรียนบางบทเรียน จะต้องพิจารณาด้วยว่าสีที่เราใช้ จะต้องเป็นสีที่มีสีธรรมชาติ หรือไม่ บทเรียนบางบทเรียนบางวิชาไม่จำเป็นต้องใช้สีที่มีสีจึงจะได้ความคิดรวบยอดที่ถูกต้องหรือตรงกับความเป็นจริง หรือก่อให้เกิดความงาม เช่น การบอกลักษณะต่าง ๆ ของกรดกับด่าง ครูจำเป็นต้องเลือกสีที่มีสี ถ้าบทเรียนนั้นต้องใช้สีที่มีสี

2.6 ความเหมาะสมกับความต้องการตัดต่อง่าย ๆ บางครั้งเราต้องพิจารณาเลือกสีในเรื่องการตัดต่อได้ง่าย เพื่อใช้สอนให้เหมาะสมกับบทเรียนนั้น ๆ เพื่อเป็นการประหยัดเวลา หรือให้การใช้สีทันตามกำหนดเวลาในแผนการสอนหรือเพื่อให้ความคิดรวบยอดที่ถูกต้องกับความคิดรวบยอดที่ผิด หรือล้าสมัยของสีนั้นออกไป ในการตัดต่อทำได้ง่ายหรือไม่ครูต้องพิจารณาด้วย

2.7 ความเหมาะสมในเรื่องความสะดวกในการใช้สี ในการเลือกใช้สีให้ตรงกับความต้องการของครูนั้น ครูจะต้องเข้าใจในเรื่องของความสะดวกในการใช้สี ในเรื่องเกี่ยวกับเวลา สถานที่ และรูปแบบของสี องค์ประกอบที่สำคัญในการใช้สี องค์ประกอบหนึ่งก็คือความยืดหยุ่นในการใช้สี ครูควรเลือกสีที่ยืดหยุ่นได้ตามกาลเวลาและสถานที่ ไม่ใช่เลือกโดยไม่คำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ เช่น ครูจะใช้ภาพยนตร์สอนเนื้อหาวิชาหนึ่งจะได้เฉพาะห้องเรียนศูนย์เรียนรวม 427 วันพุธ เวลา 13.00 น.เท่านั้น นี่ไม่ใช่ลักษณะการยืดหยุ่นในการเลือกใช้สี

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเรียน

คู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของกระทรวงศึกษาธิการ (2521 : 15-16) ได้กล่าวถึงหนังสือเรียนไว้ดังนี้

หนังสือเรียนเป็นสื่อที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะในการอ่าน เพิ่มพูนขึ้น การแต่งหนังสือเรียนภาษาไทยได้ยึดความรู้ที่กำหนดไว้เพื่อการอ่านในหลักสูตรเป็นหลักและแต่งเป็นชุดต่อเนื่องกันไป ทั้งในด้านหลักเกณฑ์ภาษาและเนื้อเรื่อง ตลอดจนสอดแทรกบทหรือยกตัวอย่าง ๆ เพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนานและปลูกฝังความรู้สึกในรสภาษาด้วย ในส่วนที่เกี่ยวกับคำจะกำหนดคำแต่ละชั้นเป็นเกณฑ์ที่ต่ำไว้ คำที่กำหนดมาแต่งหนังสือเรียนแต่ละบท โดยคำนึงถึงการพัฒนาคำขึ้นเป็นชั้น ๆ โดยผลเรื่องราวให้นำอ่าน ผู้เรียนจะได้รับ ความสนุกสนานและฝึกฝนความรู้ทักษะในการอ่านไปพร้อมกันไปด้วย

หนังสือเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยฝึกทักษะด้านการอ่านให้แก่เด็ก ไม่ควรยึดหนังสือเรียนเพียงเล่มเดียวในการสอนภาษาไทยทั้งหมด ทั้งนี้ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกทักษะอื่น ๆ อีก ได้แก่ ฟัง พูด อ่าน เขียน ซึ่งมีความสำคัญเท่าเทียมกัน จึงจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างดี

ชอร์ (Shore 1960 : 54) กล่าวถึงแบบเรียนว่าเป็นเครื่องมือที่ครูกับนักเรียน ที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคลได้เรียนเรื่องเดียวกันเพื่อความเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ไปในแนวเดียวกัน

กูด (Good 1973 : 605) ได้ให้ความหมายของหนังสือเรียนไว้ว่า หนังสือเรียนหมายถึงหนังสือเกี่ยวกับการศึกษาวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ มีการจัดเนื้อหาอย่างมีระบบมุ่งหมายที่จะใช้เฉพาะการเรียนการสอนในระดับหนึ่งและเป็นข้อมูลที่สำคัญในการเรียนการสอน

จินตนา ไบกาจูจิ (2520 : 20-30) ได้ให้ความหมายของหนังสือเรียนว่า หนังสือแบบเรียนคือหนังสือที่รวบรวมวิชาความรู้ในหมวดวิชาใดวิชาหนึ่ง ซึ่งมีเนื้อเรื่องตรงตามหลักสูตรที่กำหนดไว้อย่างถูกต้องและครบถ้วน หนังสือเรียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ในการเรียนการสอนโดยเฉพาะ จึงมีหลักการเขียนเป็นพิเศษ เช่น เขียนเป็นรายวิชาสำหรับเรียนตามระดับชั้นต่าง ๆ มีความง่ายตามวัยของผู้เรียน มีลักษณะการเรียบเรียงเป็นวิธีการเชิงวิชาการให้แต่ละข้อเท็จจริง เทียงธรรม เมื่อจบบทเรียนแต่ละบทท้ายเล่มมักจะมีกิจกรรมเสนอแนะการเรียนการสอน

พรรณงาม แยมบุญเรือง (2535 : 1) ได้กล่าวว่า หนังสือเป็นสื่อการเรียนการสอนที่สำคัญที่สุดสำหรับครูและนักเรียน หนังสือนอกจากจะถือว่าเป็นสื่อของการพัฒนาการเรียนการสอน หนังสือยังเป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสม (Appropriate Technology) เป็นสื่อชนิดเดียวที่มีตัวแกนเชื่อ (Associate Link) ของความคิดรวบยอดและจุดประสงค์ของการเรียนรู้กับกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการเรียนการสอนทั้งสองระบบ ซึ่งประกอบด้วยหนังสือเรียนหลายประเภท เช่น ประเภทตำรา (Higher Textbook)

หนังสือเรียนพื้นฐาน (Based Textbook) หนังสือเรียนเลือก (Selected Textbook) หนังสือเรียนเสริม (Co-basal Textbook) หนังสืออ่านประกอบ (Supplementary Textbook)

บันลือ พฤษะวัน (2524 : 47) กล่าวว่าแบบเรียนหมายถึงหนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการบังคับใช้ โดยกำหนดว่าผู้เรียนในระดับชั้นนั้น ๆ ต้องมีเพื่อจะได้ใช้ฝึกอ่านเป็นพื้นฐานของวิชานั้น ๆ ตามที่เนื้อหาของหลักสูตรกำหนดไว้ให้ ทั้งนี้โดยรวมทั้งหนังสือที่นอกเหนือจากกระทรวงศึกษาธิการบังคับใช้ แต่มีลักษณะเนื้อหาที่ปรากฏในหลักสูตรเฉพาะเรื่องที่เด็กสามารถใช้ค้นคว้าและครูอาจใช้เป็นแนวอ้างอิงในการสอนได้

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์ (2522 : 76) ให้ความหมายของหนังสือเรียนไว้ดังนี้ หนังสือเรียนคือหนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการบังคับใช้ตามประกาศ หรือคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจะกำหนดออกมาทุกปีการศึกษา มีชื่อว่า คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ หนังสือเรียนแบ่งเป็น 2 อย่างคือ

1. หนังสือแบบเรียนบังคับใช้ หมายถึง หนังสือที่นักเรียนต้องใช้เป็นประจำ รวมทั้งการที่ต้องเรียนในห้องเรียนและอ่านนอกห้องเรียน

2. หนังสือเรียนที่ไม่บังคับใช้ หมายถึง หนังสืออ่านประกอบเฉพาะวิชาเพื่อประโยชน์ในการขยายความรู้ในวิชานั้นๆ ให้ลึกซึ้งและกว้างขวางขึ้น ซึ่งหนังสือเรียนประเภทนี้แล้วแต่ครูผู้สอนหรือบรรณารักษ์ แนะนำให้อ่าน ทางห้องสมุดควรจัดซื้อไว้ให้เด็กได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมนอกเหนือจากแบบเรียนที่บังคับใช้

ธวัช ปุณโณทก (2536 : 3) กล่าวว่าแบบเรียนคือหนังสือที่มีเนื้อหาความรู้ หลักการ และวิธีการเรียนการสอนที่กำหนดขึ้นใช้สำหรับการเรียนระดับชั้นใดชั้นหนึ่ง ฉะนั้นหนังสือแบบเรียนจึงหมายถึงหนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนในโรงเรียนทุกสาขาวิชา และส่วนใหญ่จะจำกัดอยู่ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

จากความคิดของนักการศึกษาดังกล่าวสรุปได้ว่าหนังสือเรียนหรือเรียนหรือแบบเรียนก็คือหนังสือที่มีเนื้อหาสาระตรงตามหลักสูตรและจุดประสงค์รายวิชาเป็นตัวกำหนดในการเขียน มีเนื้อหาเหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของผู้เรียนลักษณะการเขียนเป็นเชิงวิชาการให้ข้อเท็จจริง และข้อมูลที่ถูกต้องกับหลักวิชาเหมาะสมสำหรับครูในการใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนและเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับนักเรียนในการศึกษาค้นคว้า

ความมุ่งหมายของการสร้างหนังสือเรียน

ความมุ่งหมายของการสร้างหนังสือเรียน หทัย ดันหยง (2532 : 53-54) ได้กล่าวในเชิงเป้าหมายดังนี้

เป้าหมายทั่วไป

1. เมื่อใช้เป็นวัสดุหลักสูตร
2. เพื่อสร้างเสริมเนื้อหาของบทเรียนให้ชัดเจนกว้างขวางลึกซึ้งกว่าเดิม
3. เพื่อสร้างเสริมเนื้อหาของบทเรียนให้ชัดเจนกว้างขวางลึกซึ้งกว่าเดิม

เป้าหมายเฉพาะ

1. เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษา โดยเฉพาะในการอ่าน
2. เพื่อพัฒนาสมอง ความคิด ทั้งในเชิงความเข้าใจในการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่า
3. เพื่อพัฒนาลักษณะนิสัยการอ่าน อันมีผลต่อการสร้างเจตคติต่อสภาพแวดล้อม การดำรงชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ทั้งในส่วนตน สังคมและประเทศชาติ

4. เพื่อพัฒนาจิตใจของผู้เรียน เพื่อให้เกิดสำนึกในคุณธรรมและเป็นพื้นฐานของการสร้างค่านิยมและจริยธรรมอันดีงาม รวมทั้งการเสริมสร้างเจตคติในทางประชาธิปไตย และความ เป็นพลเมืองดีของชุมชนและชาติบ้านเมือง

5. เพื่อพัฒนาสุขภาพทางจิตของผู้เรียนให้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยความสนุกสนาน รื่น เริง เพลิดเพลินบันเทิงใจ

6. เพื่อเป็นสื่อเสริมแรงจูงใจ ส่อใจ ระวังใจ ให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

หนังสือ พุทธกะวัน (2524 : 56) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของแบบเรียนนอกจากจะกำหนด แนวขอบข่ายของการเรียนแล้ว สิ่งสำคัญมากอีกสิ่งหนึ่งคือ จุดมุ่งหมาย แนวคิดที่มุ่งจะปลูกฝัง หรือประโยชน์ที่เด็ก ผู้อ่านจะได้รับซึ่งประกอบด้วย

1. มุ่งที่จะพัฒนาทักษะการอ่าน
2. มุ่งที่จะพัฒนาความเข้าใจในการอ่าน
3. มุ่งที่จะพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่กล่าวถึง เช่น สภาพแวดล้อม อาชีพ วัฒนธรรม ที่จะสอดคล้องอยู่ทั่ว ๆ ไปทุกบทเรียน
4. มุ่งที่จะให้สำนึกในคุณค่าของคุณธรรม ศีลธรรม ด้วยเช่นกัน หลักสูตรของการศึกษา และมีเป้าหมายที่จะพัฒนาทักษะการเรียนรู้ อีกทั้งพัฒนาพฤติกรรมในตัวผู้เรียนใน ด้านทักษะกระบวนการคิดและการแก้ปัญหา

ประโยชน์ของหนังสือเรียน

หทัย ดันหยง (2532 ; 56-59) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสือเรียนว่า ให้ประโยชน์ อย่างมากทั้ง ผู้เรียนและตัวครูผู้สอน ซึ่งถือได้ว่าให้ผลคุ้มค่าในการเรียนการสอน กล่าวคือ

1. ประโยชน์ทางด้านทั่วไป

- 1.1 หนังสือเรียนเป็นหนังสือที่ใช้อ่านได้เช่นเดียวกับหนังสือทั่วไปตามห้องสมุด ต่าง ๆ
- 1.2 หนังสือเรียนเปรียบได้กับห้องสมุดเคลื่อนที่ที่สามารถค้นคว้าหาความรู้ต่าง ๆ ได้ตามต้องการ
- 1.3 หนังสือเรียนทุกเล่มให้ทั้งสาระ ความรู้ และความบันเทิงใจแก่ผู้อ่าน
- 1.4 หนังสือเรียนให้ข้อมูลความรู้ที่แน่นอนมีหลักฐานอ้างอิงเชื่อถือได้มากกว่า หนังสืออื่น ๆ
- 1.5 หนังสือเรียนเป็นหนังสือที่หาได้ง่าย และราคาถูกกว่าหนังสือประเภทอื่น ๆ เพราะมีมาตรฐานในการผลิตและการควบคุมราคา

4. เพื่อพัฒนาจิตใจของผู้เรียน เพื่อให้เกิดสำนึกในคุณธรรมและเป็นพื้นฐานของการสร้างค่านิยมและจริยธรรมอันดีงาม รวมทั้งการเสริมสร้างเจตคติในทางประชาธิปไตย และความ เป็นพลเมืองดีของชุมชนและชาติบ้านเมือง

5. เพื่อพัฒนาสุขภาพทางจิตของผู้เรียนให้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยความสนุกสนาน รื่น เริง เพลิดเพลินบันเทิงใจ

6. เพื่อเป็นสื่อเสริมแรงจูงใจ ล่อใจ เร้าใจ ให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

หนังสือ พงศาวดาร (2524 : 56) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของแบบเรียนนอกจากจะกำหนด แนวขอบข่ายของการเรียนแล้ว สิ่งสำคัญมากอีกสิ่งหนึ่งคือ จุดมุ่งหมาย แนวคิดที่มุ่งจะปลูกฝัง หรือประโยชน์ที่เด็ก ผู้อ่านจะได้รับซึ่งประกอบด้วย

1. มุ่งที่จะพัฒนาทักษะการอ่าน
2. มุ่งที่จะพัฒนาความเข้าใจในการอ่าน
3. มุ่งที่จะพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่กล่าวถึง เช่น สภาพแวดล้อม อาชีพ วัฒนธรรม ที่จะสอดแทรกอยู่ทั่ว ๆ ไปทุกบทเรียน
4. มุ่งที่จะให้สำนึกในคุณค่าของคุณธรรม ศีลธรรม ด้วยเช่นกัน หลักสูตรของ การศึกษา และมีเป้าหมายที่จะพัฒนาทักษะการเรียนรู้ อีกทั้งพัฒนาพฤติกรรมในตัวผู้เรียนใน ด้านทักษะกระบวนการคิดและการแก้ปัญหา

ประโยชน์ของหนังสือเรียน

หทัย ดันหยง (2532 ; 56-59) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสือเรียนว่า ให้ประโยชน์ อย่างมากทั้ง ผู้เรียนและตัวครูผู้สอน ซึ่งถือได้ว่าเป็นผลคุ้มค่าในการเรียนการสอน กล่าวคือ

1. ประโยชน์ทางด้านทั่วไป

- 1.1 หนังสือเรียนเป็นหนังสือที่ใช้อ่านได้เช่นเดียวกับหนังสือทั่วไปตามห้องสมุด ต่าง ๆ
- 1.2 หนังสือเรียนเปรียบได้กับห้องสมุดเคลื่อนที่ที่สามารถค้นคว้าหาความรู้ต่าง ๆ ได้ตามต้องการ
- 1.3 หนังสือเรียนทุกเล่มให้ทั้งสาระ ความรู้ และความบันเทิงใจแก่ผู้อ่าน
- 1.4 หนังสือเรียนให้ข้อมูลความรู้ที่แน่นอนมีหลักฐานอ้างอิงเชื่อถือได้มากกว่า หนังสืออื่นๆ
- 1.5 หนังสือเรียนเป็นหนังสือที่หาได้ง่าย และราคาถูกกว่าหนังสือประเภทอื่นๆ เพราะมีมาตรฐานในการผลิตและการควบคุมราคา

2. ประโยชน์ทางด้านครูผู้สอน

2.1 หนังสือเรียนเป็นสื่อการสอนประเภทสิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะเอนกประสงค์อย่างหนึ่ง

2.2 หนังสือเรียนเป็นวัสดุหลักสูตรที่ครูสามารถใช้ตรวจสอบเนื้อหาที่หลักสูตรกำหนดไว้ได้อย่างแม่นยำ

2.3 หนังสือเรียนจะช่วยให้ครูเข้าใจขอบเขตของเนื้อหาสาระของบทเรียน

2.4 หนังสือเรียนจะช่วยให้ครูสามารถวางจุดประสงค์ในการสอนโดยเฉพาะจุดประสงค์เฉพาะวิชาได้เป็นอย่างดี

2.5 หนังสือเรียนจะช่วยให้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรม และประสบการณ์สำหรับผู้เรียนให้บรรลุจุดประสงค์ที่คาดหวัง

2.6 หนังสือเรียนสามารถใช้แทนแผนการสอนในยามจำเป็นได้เป็นอย่างดี

2.7 หนังสือเรียนเป็นแหล่งวิชาการที่สามารถใช้เป็นจุดเริ่มต้นสร้างสรรค์สื่อการเรียนการสอนประเภทอื่น ๆ ได้อย่างกว้างขวาง

3. ประโยชน์ทางด้านตัวผู้เรียน

3.1 หนังสือเรียนเป็นคู่มือการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง

3.2 หนังสือเรียนเป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ของประสบการณ์ในหลักสูตรให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น

3.3 หนังสือเรียนเป็นเครื่องมือที่ช่วยเตรียมตัวเพื่อจะเรียนในบทเรียนต่อไป

3.4 หนังสือเรียนช่วยพัฒนาทักษะในทางภาษาได้เป็นอย่างดี

3.5 หนังสือเรียนเป็นแหล่งวิชาสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทเรียนได้อย่างกว้างขวาง

3.6 หนังสือเรียนเป็นสื่อพัฒนาผู้เรียนซึ่งเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ปกครองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดูแลการศึกษาเล่าเรียนให้ดำเนินไปด้วยดี

3.7 หนังสือเรียนจะมีแบบฝึกหัด คำถาม ข้อเสนอแนะ เพื่อเพิ่มพูนทักษะในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

3.8 หนังสือเรียนช่วยแก้ปัญหาภาวะขาดแคลนหนังสืออ่านสำหรับเด็กได้เป็นอย่างดี

3.9 หนังสือเรียนยุคปัจจุบันส่งเสริมให้มีเนื้อหาที่น่าสนใจ เช่น ภาพประกอบสวยงาม มีเนื้อหาเสริมด้วยนิทาน เพื่อให้บทเรียนน่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ

ส่วนบราวน์ และคนอื่น ๆ (วาสนา จาดพุ่ม. 2535 : 34 ; อ้างอิงมาจาก Brown and others. 1983 : 335-336) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสือเรียนที่ครูจะนำไปใช้ในการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. หนังสือเรียนเป็นอุปกรณ์ที่ช่วยให้เด็กนักเรียนได้ศึกษาเป็นรายบุคคลตามระดับความสามารถและความสนใจของนักเรียน
2. ทางด้านเศรษฐกิจ หนังสือเรียนนั้นนำมาใช้ได้นาน แล้วก็นำกลับมาใช้ได้อีก และเพื่อเปรียบเทียบราคากับเนื้อหาและส่วนประกอบอื่น ๆ ในหนังสือเรียนแล้วหนังสือเรียนมีราคาถูกมาก
3. ช่วยจัดระเบียบการเรียนการสอนในชั้นเรียน หนังสือเรียนช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธี การศึกษาหนังสือเรียนจะแนะกิจกรรมตลอดจนเป็นแหล่งข้อมูลและช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้กับนักเรียนได้ช่วยส่งเสริมประสบการณ์ในการอ่านและช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้กับนักเรียนได้ช่วยส่งเสริมประสบการณ์ในการอ่าน
4. ช่วยส่งเสริมการอ่านหนังสือเรียน ช่วยนักเรียนได้เรียนรู้การอ่านดีขึ้น การศึกษาหาความรู้เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ มีกิจกรรมเสนอแนะคำถามต่าง ๆ
5. หนังสือเรียนช่วยพัฒนาทักษะในการเรียนการสอนของครูคือ มีส่วนช่วยแนะนำแนวทางในการสอนต่าง ๆ และการแก้ปัญหาในการเรียนการสอน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า หนังสือเรียนให้ประโยชน์ระหว่างครูผู้สอนและตัวผู้เรียนโดยเป็นสื่อการสอนสำหรับครูผู้สอนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์เฉพาะวิชาและสามารถดำเนินกิจกรรมให้กับผู้เรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์

แนวคิดในการผลิตหนังสือเรียน

หทัย ดันหยง (2532 : 59) ให้แนวคิดในการผลิตหนังสือเรียนดังนี้

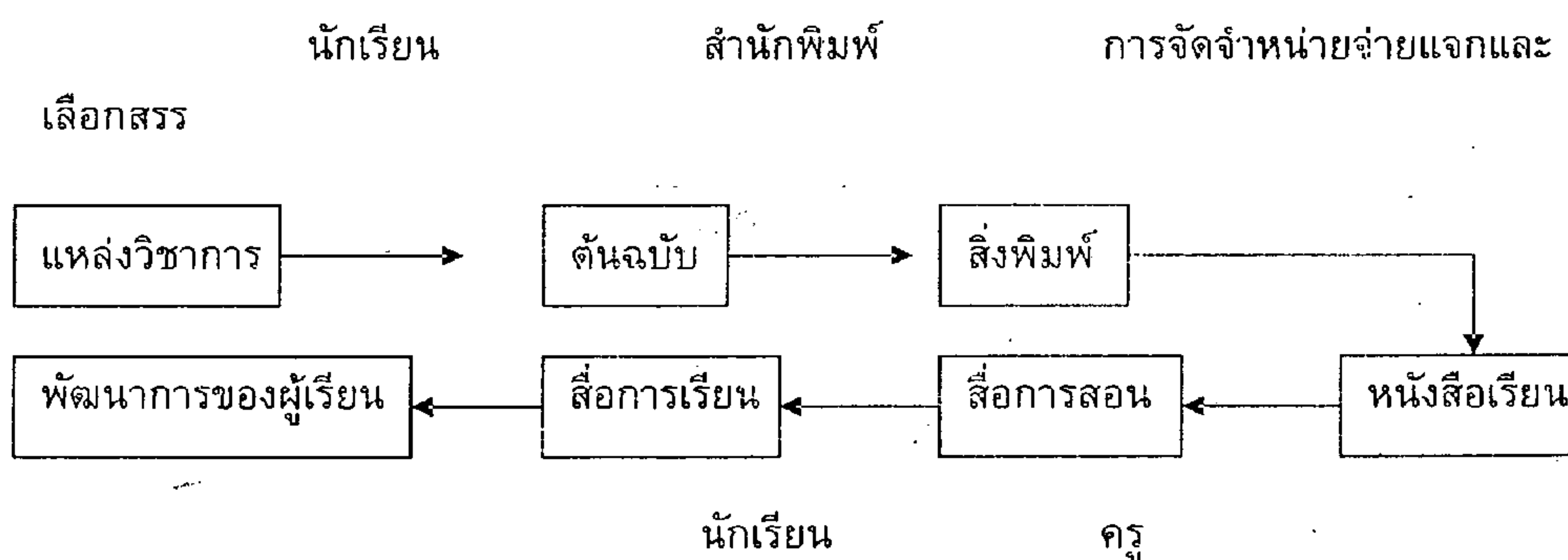
1. หนังสือเรียนเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ลงทุนน้อยกว่าเทคโนโลยีการศึกษาสมัยใหม่หลายประเภท
2. การผลิตหนังสือเรียนต้องให้สอดคล้องกับแนวคิดในการจัดหลักสูตรจึงต้องคำนึงถึงแหล่งวิทยาการในท้องถิ่นเป็นหลักในการกำหนดเนื้อหาสาระ
3. ครูของแต่ละท้องถิ่นคือชาวบ้าน ซึ่งครูผู้สอนภายในท้องถิ่นต้องเรียนรู้ในการผลิตหนังสือขึ้นใช้ได้เองหรือเรียกว่า หนังสือท้องถิ่นหรือหนังสือชาวบ้าน
4. หนังสือเรียนเป็นเทคโนโลยีหรือสื่อทางการศึกษาที่ยังคงมีบทบาทที่เหมาะสมและเป็นสื่อพื้นฐานที่ไขว่คว้าหาได้ใกล้มือมากกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ ที่มีราคาแพง
5. หนังสือเรียนเป็นอุปกรณ์ที่สอดคล้องกับบทเรียน ฉะนั้นการใช้หนังสือทั้งครูและผู้สอนและเด็กนักเรียนจะต้องมีระบบ ซึ่งไม่ใช่ระบบการใช้ที่ยุ่งยากเหมือนสื่อประเภทอื่น ๆ
6. เป็นแนวทางให้ท้องถิ่นได้ผลิตหนังสือเรียนขึ้นใช้ในเขตการศึกษาของตนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และการระดมพลังสมองของนักวิชาการในท้องถิ่น

7. เป็นแนวทางในการใช้ธรรมชาติแวดล้อมในสภาพที่เป็นจริงของท้องถิ่นมาบรรจุเป็นเนื้อหาสาระให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้มากที่สุด

8. การผลิตหนังสือเรียนย่อมมีลักษณะที่ปรับตัวยืดหยุ่นในสาระเนื้อหาให้สอดคล้องต่อการเรียนรู้ตั้งนั้นในการผลิตหนังสือเรียนจึงควรคำนึงถึงขั้นตอนการผลิต การเตรียมทรัพยากร การสร้างจุดมุ่งหมาย ตลอดจนแนวความคิดการสร้างหนังสือเรียนเพื่อมุ่งไปสู่การพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กเนื่องจากหนังสือเป็นสื่อถ่ายทอดการเรียนรู้สำหรับเด็กไปสู่เป้าประสงค์ให้สนองกับหลักสูตร จึงจำเป็นต้องสร้างหนังสือเรียนตามจุดมุ่งหมาย โดยต้องคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กเป็นสำคัญ

ขั้นตอนการผลิตหนังสือเรียน

คอนบราค (Conbach 1995 : 94) ได้สรุปกระบวนการผลิตหนังสือเรียนซึ่งเป็นภาพรวมเพื่อสื่อการเรียนรู้ไว้ดังนี้

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการผลิตหนังสือเรียน

หทัย ดันหยง (2532 : 56) ได้สรุปขั้นตอนการผลิตหนังสือเรียนเป็น 9 ขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายและจุดประสงค์ในการเขียนหนังสือเรียน
2. กำหนดเกณฑ์ในการวางโครงสร้างต้นฉบับ
3. การกำหนดโครงการต้นฉบับ
4. การกำหนดวิธีการ และรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา
5. การวางเค้าโครง (Plot) ต้นฉบับ
6. การสร้างต้นฉบับ (Manuscript)
7. การประเมินคุณภาพต้นฉบับ

8. การนำต้นฉบับเข้าสู่กระบวนการพิมพ์
9. การจำแนกแจกจ่ายหนังสือเรียนไปสู่ผู้เรียน

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือสำหรับเด็ก

ความหมายของหนังสือสำหรับเด็ก

แม้นมาส ชวลิต (2520 : 341) กล่าวว่า หนังสือสำหรับเด็กหมายถึงหนังสือซึ่งเขียนหรือแปลให้เด็กเลือกอ่านเอง เพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อให้มีความรู้ เพื่อใช้ประกอบการศึกษา และหนังสืออ่านเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือ

วัตถุประสงค์ของการสร้างหนังสือสำหรับเด็ก

หทัย ดันหยง (2529 : 15-16) ได้สรุปวัตถุประสงค์ของการสร้างหนังสือสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1. เพื่อปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมอันดีงาม ตามชนบประเพณีของไทย
2. เพื่อช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์
3. เพื่อให้เด็กได้รับความบันเทิงใจ ความเพลิดเพลิน ความสนุกสนาน
4. เพื่อช่วยให้เกิดความพร้อม
5. เพื่อส่งเสริมทักษะในการอ่าน และเป็นสื่อนำไปสู่การแสวงหาความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ
6. เพื่อส่งเสริมลักษณะนิสัยอันดีงามรวมทั้งลักษณะนิสัยในการรักการอ่านและอ่านหนังสือเป็น
7. เพื่อให้เด็กได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ด้วยการอ่าน ยับยั้งนิสัยมั่วสุม เที่ยวเตร่ ประพฤตินอกกลุ่มนอกทางโดยเปล่าประโยชน์
8. เพื่อช่วยให้ชีวิตของเด็กเกิดโลกทรรศน์ที่มีความรู้กว้างไกล ท้นต่อเหตุการณ์ของโลก
9. เพื่อถ่ายทอดมรดกวัฒนธรรมและสร้างศรัทธาในเอกลักษณ์ไทย อันเป็นผลดีแก่การสร้าง ความมั่นคงของชาติบ้านเมือง
10. เพื่อให้เห็นคุณค่าของความเป็นไทย คนไทยและสถาบันของชาติไทย

ลักษณะที่ดีของหนังสือสำหรับเด็ก

ลักษณะที่ดีของหนังสือสำหรับเด็กนั้น มีนักศึกษาของไทยและต่างประเทศหลายท่านได้ทำการค้นคว้าวิจัย โดยมีจุดมุ่งหมายต่างกัน บางท่านเน้นหนักทางเนื้อหา บางท่านเน้นทางด้านรูปเล่ม บางท่านเน้นทางด้านภาพประกอบตลอดจนการใช้สีและขนาดของตัวอักษร ดังนี้

สุชาติ สวัสดิ์ศรี (2523 : 20-21) ให้ข้อคิดเกี่ยวกับลักษณะที่ดีของหนังสือสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1. ให้ข่าวสารแก่เด็ก
2. อธิบายข่าวสารนั้นว่าเป็นอย่างไร
3. พัฒนาค่านิยมหรือพัฒนาทัศนคติบางอย่างเช่น ปลูกฝังความดี ความไม่เห็นแก่ตัว ความยุติธรรม
4. ส่งเสริมความเข้าใจกันเอง ให้เด็กเข้าใจตัวเองและผู้อื่น รวมทั้งสิ่งแวดล้อมหรือสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ
5. ต้องให้เด็กรับรู้บางสิ่งบางอย่างที่ดีที่มีอยู่ในหนังสือ
6. สร้างความสำนึกและกระตุ้นให้เด็กเกิดความรู้สึกตื่นตัวในบางสิ่งบางอย่างที่ดี
7. กระตุ้นจินตนาการ
8. ให้แรงบันดาลใจ ซึ่งจะทำให้เด็กไปสานต่อ

สมาคมทางภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย (ณรงค์ ทองปาน. 2515 : อ้างอิงมาจากสมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย 2515) ได้สรุปลักษณะของหนังสือที่ดีสำหรับเด็กดังนี้

1. คุณภาพด้านการพิมพ์ คือ สามารถพิมพ์ตัวอักษร ภาพประกอบได้ชัดเจน มีสีสันสวยงาม ดึงดูดความสนใจของเด็ก
2. คุณภาพการจัดหน้าและรูปเล่ม ต้องจัดให้เป็นไปตามหลักจิตวิทยาเด็ก หน้าหนังสือดูโปร่งตา การใช้อักษรมีขนาดพอเหมาะสมกับวัยของเด็ก
3. คุณภาพทางศิลปะ ภาพเขียนหรือภาพประกอบควรจะเขียนโดยให้อารมณ์แก่ผู้อ่าน เขียนอย่างปราณีต การใช้สีต้องเหมาะสม
4. คุณภาพในการเขียนเรื่องผู้เขียนต้องมีความสามารถในการเขียนผูกเรื่องสนุก ใช้ถ้อยคำสละสลวย เด็กอ่านแล้วเข้าใจ

หลักการสร้างภาพประกอบ

ภิญญาพร นิตยประภา (2534 : 82) ได้กล่าวถึงความหมายของภาพประกอบว่า **ภาพประกอบ** หมายถึง ภาพที่ใช้เพิ่มเติมในหนังสือเด็ก เพื่ออธิบายเรื่องราวให้ชัดเจน และเพื่อตกแต่งให้สวยงาม มีทั้งชนิดภาพสีและภาพขาวดำ

ความสำคัญของภาพประกอบ

ภาพประกอบมีความสำคัญต่อหนังสือสำหรับเด็กดังนี้

1. ทำให้เด็กเข้าใจเรื่องราวในหนังสือได้รวดเร็ว และช่วยส่งเสริมให้เด็กเข้าใจเนื้อเรื่องยิ่งขึ้น
2. จูงใจให้ผู้อ่านเกิดความรู้ และความคิดอย่างรวดเร็ว เป็นการสร้างจินตนาการให้แก่ผู้อ่านได้
3. ช่วยสร้างประสบการณ์ของผู้อ่านให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเสนอเป็นภาพซึ่งเด็กอาจไม่เคยเห็นมาก่อน

วัตถุประสงค์ของการสร้างภาพประกอบ

การสร้างภาพประกอบในหนังสือสำหรับเด็ก มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้เด็กก่อนวัยเรียนซึ่งยังอ่านหนังสือไม่ออก ได้ดูรูปภาพก็พอจะเข้าใจได้
2. เพื่อดึงดูดความสนใจของเด็ก เพราะเด็กเล็กย่อมสนใจรูปภาพมากกว่าเนื้อหาในหนังสือ
3. เพื่ออธิบายเรื่องราวเพราะความคิดหรือเรื่องราวบางอย่าง อธิบายให้เข้าใจได้ยาก แต่ถ้าหากมีภาพประกอบก็จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดและเรื่องราวได้ดียิ่งขึ้น

ชนิดของภาพประกอบ

1. ภาพเขียน
2. ภาพถ่าย

ลักษณะของภาพประกอบที่ดี

ภาพประกอบเป็นสิ่งสำคัญในหนังสือสำหรับเด็ก ภาพที่ดีจะช่วยให้เด็กเข้าใจเรื่องได้ถูกต้อง รัญจวน อินทรคำแหง ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับภาพว่า ภาพนับว่าเป็นหัวใจของหนังสือสำหรับเด็ก เด็กชอบอ่านหนังสือด้วยภาพมากกว่าตัวหนังสือ ฉะนั้นหนังสือวรรณกรรมที่ดีสำหรับเด็กจึงไม่ควรขาดภาพประกอบ ภาพถ่าย ภาพสเกตช์ ฯลฯ แต่คุณสมบัติของภาพนั้นจะต้องเป็นภาพที่มีความรู้สึก มีชีวิต มีความเคลื่อนไหว สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง และอธิบายเรื่องได้

เฮดการ์ เดล (Edgerr Dale 1959 : 243) กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนจะเรียนรู้แบบรูปธรรม จากจักขุสัมผัสถึงร้อยละ 75 และสัมผัสอื่น ๆ ในขอบข่ายของพื้นที่และเวลา (Space and time) จากมิติทั้งสาม กว้าง ยาว และลึก ทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว

ละเอียด ลิมอักษร (2519 : 26) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการเขียนภาพประกอบในหนังสือสำหรับเด็กว่าต้องระมัดระวังดังนี้

1. ไม่เขียนภาพให้ผิดความเป็นจริง
2. ไม่บรรจุนภาพแน่นเกินไปจนไม่มีที่ว่าง
3. เขียนให้ชัดเจน ไม่ว่าภาพสีหรือขาวดำ
4. ส่วนใกล้ของภาพต้องชัดเจน และมีรายละเอียดครบถ้วน
5. ส่วนไกลของภาพแสดงถึงภาพ โดยทั่วไปของชุมชน
6. ควรฝึกฝึกฝนในการจัดภาพ ตั้งแต่ภาพหน้าปกถึงหน้าสุดท้าย

กล่าวโดยสรุปการสร้างภาพประกอบที่ดีนั้นจะต้องสื่อความหมายได้ชัดเจน ตรงตามความเป็นจริง มีรายละเอียดครบถ้วน ขนาดภาพมีความพอดี ไม่เล็กหรือใหญ่เกินไป

หลักการเขียนภาพประกอบ

ภาพประกอบของหนังสือแบบเรียนภาพต้องตรงกับความเป็นจริงในการเขียนภาพประกอบ มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเรื่องที่อ่าน จึงควรยึดหลักเกณฑ์ดังนี้

1. อ่านเรื่องที่เขียนภาพประกอบให้รู้เรื่องโดยตลอด
2. จับข้อความตอนใดตอนหนึ่งของเรื่องมาสร้างภาพประกอบ
3. วัตถุหรือสถานที่ที่หาได้ยาก หรือเขียนภาพให้สมจริงได้ยากควรใช้วิธีถ่ายภาพ
4. ก่อนสร้างภาพไม่ว่าจะเป็นภาพวัตถุ สถานที่และบุคคลควรศึกษาหาข้อเท็จจริงหรือ

หลักฐานที่ถูกต้องแน่ชัดเสียก่อน จึงจะลงมือเขียนภาพ จะได้ไม่เกิดปัญหาความผิดพลาดภายหลัง

วิริยะ สิริสิงห์ (2524 : 53) กล่าวว่า ในการเขียนภาพประกอบ ผู้เขียนภาพจะต้องเตรียมดังนี้

1. ต้องรู้จักธรรมชาติทั่วๆ ไป เช่น ต้องรู้จักว่ากลางวันสีอะไร กลางคืนสีอะไร หรือรู้จักธรรมชาติที่เป็นมนุษย์ สังเกตลักษณะของเด็กว่าจะมีความนุ่มนวลบนในหน้า เวลาเขียนภาพก็ใช้ รูปโค้งหรือทรงกลมช่วย ผู้เป็นผู้ใหญ่ก็เพิ่มเหลี่ยมเข้าไป การเรียนรู้ธรรมชาติเหล่านี้เป็นหลักเบื้องต้น ที่ทุกคนต้องเรียน เวลาเขียนภาพก็จะเขียนได้ถูกต้องตามความเป็นจริง

2. ต้องเรียนรู้มวลธาตุ (Element) ที่ใช้แทนคำ ได้แก่ จุด เส้น น้ำหนัก สี พื้นผิว (Texture) นุ่ม นูน หยาบ จุดคือตัวที่จะก่อให้เกิดเป็นเส้น เส้นตรงที่นอนนิ่งในแนวระนาบให้ความรู้สึกอย่างไร เส้นตรงในแนวตั้งให้ความรู้สึกอย่างไร วงกลมให้ความรู้สึกอย่างไร สีแดงเมื่ออยู่บนพื้นขาวกับ สีแดงเมื่ออยู่บนพื้นดำให้ความรู้สึกอย่างไร

3. ความสามารถเฉพาะตัวของนักเขียนภาพ ผู้เขียนภาพจะต้องรู้ตัวเองว่ามีความถนัดในการเขียนภาพอย่างไร

4. แนวคิดหรือการปรับปรุงผลงาน ให้มีลักษณะของการสร้างสรรค์เพิ่มเติมขึ้นมาหรือ บางครั้งเกิดปัญหา ผู้เขียนภาพต้องพยายามแก้ไขเพิ่มเติมภาพให้ตรงเนื้อหายิ่งขึ้น

ส่วนในเรื่องกรอบของภาพประกอบ และคำบรรยายภาพประกอบนั้น หทัย ดันหยง (2528 : 165 – 167) กล่าวว่า จากการสัมมนาเกี่ยวกับหนังสือสำหรับเด็กที่ผ่านมา ต่างก็ ยอมรับกันเป็นสากลแล้วว่า ภาพนั้นไม่ควรตีเส้นกรอบล้อมรอบ ควรปล่อยเป็นลักษณะกรอบ เปิดหรือให้ภาพกลืนกรอบ ภาพในหนังสือเรียนก็ใช้หลักการเดียวกัน เหตุผลที่คิดเช่นนั้นก็เพื่อ สนับสนุนหลักจิตวิทยาที่ว่า

1. ผู้อ่านหรือเด็กที่ดูภาพที่ดีกรอบ จะรู้สึกอึดอัดเหมือนการจำกัดเสรีภาพทางอารมณ์ และความคิด
2. ภาพที่ดีกรอบทำให้เกิดความแน่นบนหน้าหนังสือ ซึ่งควรให้มีลักษณะโปร่งตา
3. ภาพในบางลักษณะไม่อาจจะเขียนเต็มรูปได้ ถ้าหากตีกรอบเด็กจะรู้สึกว่าภาพนั้น ไม่ครบหรือขาดหายไป
4. หนังสือบางเล่มส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เด็กจะขีดเขียนเล่นบริเวณริมกรอบ ถ้า ไม่ตีกรอบจะมีประโยชน์ในเรื่องนี้มาก
5. การตีเส้นกรอบ อาจทำได้ตามจุดประสงค์ของภาพ เช่น ภาพแผนภูมิ แผนที่ซึ่งเป็นภาพนามธรรม

คำบรรยายภาพประกอบ

คำบรรยายภาพประกอบ เป็นสิ่งจำเป็นจะต้องมี แต่ก็มีภาพบางภาพที่สมบูรณ์ในตัวเอง สื่อความหมายชัดเจน โดยไม่ต้องมีคำบรรยายประกอบ อย่างไรก็ตามการเขียนคำบรรยายควรมีแนวปฏิบัติดังนี้

1. คำบรรยายควรอยู่ใต้ภาพในตำแหน่งกลาง สมดุลกับสายตา
2. ควรเป็นข้อความสั้นๆ กระชับรัดกุม ให้มีโน้ตส์ (concept) อย่างเดียวและตรงกับ จุดประสงค์ของภาพ
3. ตัวอักษรควรใช้ขนาดที่อ่านได้ชัดเจน และไม่ควรอยู่ชิดกับข้อความของเนื้อหา
4. ถ้าหน้าหนังสือมีหลายภาพ ก็ควรจัดทำบรรยายประกอบภาพแต่ละภาพไม่ให้ สับสน

ภาพประกอบหนังสือเรียน เป็นส่วนประกอบที่สำคัญของหนังสือเรียน หนังสือเรียนที่ดีนั้นควรมีภาพประกอบที่เหมาะสมและต่างกับความสนใจของเด็ก เพราะนอกจากสื่อความหมายได้ตรงกับเนื้อหาแล้วยังมีส่วนให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ขึ้น

ประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็ก

บันลือ พุกกะวัน (2524 : 1) กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1. ฝึกทักษะในการอ่าน
2. ได้แนวคิดในการประพฤติปฏิบัติ
3. ได้รับความเพลิดเพลิน

ภิญญาพร นิตยาประภา (2534 : 18) กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1. หนังสือเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาเด็ก เพราะการอ่านหนังสือจะทำให้เด็กมีความรู้กว้างขวางเกิดจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ จ्ञลารู้ มีเชาว์ปัญญา

2. หนังสือเป็นอาหารสมองที่สำคัญอย่างยิ่งต่อเด็ก เนื่องจากวัยเด็กเป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโตทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสมอง การที่เด็กได้อ่านหนังสือที่เหมาะสมกับวัยจะช่วยให้เด็กได้พัฒนาด้านสติปัญญาและอารมณ์ได้อย่างดี

3. นอกจากนั้นหนังสือยังเป็นเพื่อนแก้เหงา ช่วยทดแทนสิ่งที่ได้กขาด เช่น ความรู้สึกว่าเหงา มีปมด้อย ทำให้เกิดความอบอุ่นทางใจ ผ่อนคลายความตึงเครียด และได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรม

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (หทัย ดันหยง 2529 : 11 ; อ้างอิงมาจาก บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ม.ป.ป. : 58) กล่าวว่า วรรณกรรม หมายถึง หนังสือเอกสารที่มีลักษณะเป็นศิลปกรรม มีรูปแบบเนื้อหาที่ผู้เขียนพยายามสื่อความคิดด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่งมายังผู้อ่าน

สิทธา พินิจภูวดล (หทัย ดันหยง 2529 : อ้างอิงมาจาก สิทธา พินิจภูวดล ม.ป.ป. : 55) กล่าวว่า วรรณกรรมก็คืองานเขียนรูปกวีนิพนธ์ร้อยกรองและข้อเขียนทั้งหมดที่ใช้ภาษาร้อยแก้ว ได้แก่ บทความ สารคดี นวนิยาย นิทาน เรื่องสั้น บทละคร บทภาพยนตร์ บทวิทยุ โทรทัศน์ ตลอดจนคอลัมน์ หนังสือพิมพ์

บทความโดยสรุป วรรณกรรม หมายถึง งานเขียนที่อยู่ในรูปของร้อยแก้วและร้อยกรอง ซึ่งผู้เขียนพยายามสื่อความคิดมายังผู้อ่านด้วยวิธีการใดวิธีหนึ่ง

องค์ประกอบของวรรณกรรม

องค์ประกอบของวรรณกรรมที่สำคัญมี 3 องค์ประกอบคือ (หทัย ดันหยง 2534 : 50 – 52)

องค์ประกอบที่ 1 มีรสบันเทิงใจชวนให้น่าอ่าน

องค์ประกอบที่ 2 มีอรรถาธิบายเนื้อหาสาระการดำเนินเรื่อง ชวนใจให้ผู้อ่าน

องค์ประกอบที่ 3 มีคุณภาพการเป็นบ่อเกิดแห่งคุณงามความดี

1. รสวรรณกรรม เปรียบได้ดังอาหารจะต้องมีรสอร่อย เช่นเดียวกับเนื้อหาในวรรณกรรมแบบเรียนคือ อาหารสมอง ต้องมีรสชาติเช่นกัน โบราณจารย์กล่าวว่า รสวรรณกรรมมี 10 รสคือ

1.1 สิงคารรส	รสความรัก สมัคสมานสามัคคี
1.2 วีรรส	รสแห่งความกล้าหาญ ความมานะบากบั่น
1.3 กรุณารส	รสจิตใจเห็นอกเห็นใจ เอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน
1.4 หัสสรส	รสแห่งความสุข อารมณ์เบิกบานแจ่มใส
1.5 อัปมูตรรส	รสแห่งความแปลก พิสดาร มหัศจรรย์
1.6 ภูยานกรร	รสแห่งความกลัว ยำเกรง
1.7 วิภัจฉรส	รสแห่งความเกลียดชัง อาฆาต มาตราร้าย
1.8 สันตรรส	รสแห่งความสงบ ร่มเย็น ราบรื่น
1.9 รุทธรส	รสแห่งความโกรธกริ้ว แค้นใจ
1.10 จริยรส	รสแห่งความรู้สึกลึกซึ้ง มีเหตุผลรู้ดีรู้ชั่ว

2. อลังการวรรณกรรม ธรรมชาติของมนุษย์ย่อมรักสวยรักงาม ชอบที่จะประดับประดาตกแต่งชีวิตให้มี สีสัน เจริญจิตให้สดใส เจริญใจเจริญตา ที่ได้พบเห็นโบราณจารย์กล่าวไว้ว่ามี 3 อลังการคือ

2.1 รีดียาลังการ ได้แก่ ความงดงามที่เกิดจาก วจนลักษณ์ คือ งามด้วยรูปแบบ ถ้อยคำภาษา ท่วงทำนอง สีสาวโวหาร ภาพพจน์ ฯลฯ

2.2 สภาวุฒียาลังการ ได้แก่ ความงดงามที่เกิดจาก จริยลักษณ์ คือ ชาติกำเนิด คุณลักษณะ กริยาอาการที่เหมาะสมกับกาลเทศะ และคตินิยมแห่งการดำรงชีวิต ฯลฯ

2.3 วังกวุตติยาลังการ คือ ความงามที่เกิดจาก สุนทรียลักษณ์ 2 ประเภท
ประเภทแรก ภาวาลังการ คือ ความงามที่เกิดจากจากภาวะสร้างสรรค์หรือสรรค-ลักษณ์ ความเพริศพิริ้งความบรรเจิดจรัส ความประณีตบรรจง ความงอกเงย และงอกงามเพิ่มพูน เป็นอเนกอนันต์

สรุปคุณลักษณะของอสังการมี 5 อย่างคือ

1. วจนลักษณะ
2. จริยลักษณะ
3. สุนทรียลักษณะ
4. รูปลักษณะ
5. สรรคลักษณะ

3. คุณากร วรรณกรรมนั้นมีทั้งคุณและโทษ จึงควรเลือกสรรแต่วรรณกรรมที่มีคุณค่ามี 10 ประการคือ

- 3.1 โอปารคุณากร คือ สร้างความงามกล่อมเกลาใจคน
- 3.2 สมคุณากร คือ สร้างความสม่ำเสมอ เสมอต้นเสมอปลาย เป็นลักษณะนิสัยของคน
- 3.3 กัณติคุณากร คือ สร้างความเข้าใจ จูงใจคนให้เกิดจิตสำนึก
- 3.4 อัศตพัตติคุณากร คือ สร้างคุณงามความดีที่แท้จริง โดยไม่เสริมแต่จอมปลอม
- 3.5 ปสาทคุณากร คือ สร้างความเข้าใจโดยง่าย มีพลังจูงใจให้ปฏิบัติ
- 3.6 สมาธิคุณากร คือ สร้างความตั้งใจมั่น มุ่งมาตรฐานปรารถนา เอาจริงเอาจังจริงใจที่จะนำไปสู่ประโยชน์
- 3.7 สมาธิคุณากร คือ สร้างความต่อเนื่องไม่ขาดสาย เกิดความผูกพันปรองดอง
- 3.8 โตชคุณากร คือ สร้างความกลมกล่อมพอเหมาะพอดี ก่อให้เกิดศรัทธาความเชื่อถือ
- 3.9 มธรรคุณากร สร้างความชื่นอกชื่นใจ ในสิ่งที่ทุกคนปรารถนาสมนโนรส
- 3.10 สุขุมมาลาคุณากร สร้างความเจริญใจ ความสุขสงบเยือกเย็นในหมู่มชน
(หทัย ดันหยง. 2534 : 50 – 52)

กล่าวโดยสรุปแล้ว องค์ประกอบของวรรณกรรมนั้น มี 3 องค์ประกอบคือ มีรสซึ่งเป็นสิ่งบันเทิงใจชวนให้น่าอ่าน นอกจากนั้นต้องมีลีลาการดำเนินเรื่องที่ดี ประการสุดท้ายคือต้องมีคุณค่าปลูกจิตสำนึกให้ ผู้อ่านอีกด้วย

ดวงปรางของวรรณกรรม

ดวงปราง หมายถึง พลังที่เกิดขึ้นจากสิ่งที่ไม่มีชีวิต ทำให้เกิดมีชีวิตขึ้นโดยนัยแห่งคำทางนิรุกติศาสตร์ ปราง หมายถึง อากาศที่ผ่องคลายลมหายใจเข้าออกเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างกายกับจิต ดังเช่นภาษาที่ว่า “จวบจนสิ้นลมปราง” คือ สิ้นแรงสิ้นพลังที่จะหายใจได้

ก็คือ ความตายนั่นเอง สอดคล้องกับคุณตรัย คือ ปฐมภาวะของชีวิต ในตำราพระเวทโบราณ กล่าวคือ ต้นกำเนิดของชีวิตไว้ด้วยถ้อยคำ 3 คำ คือ สัตตะ มีตัวตนเนื้อหนังมังสา รัชช เริ่มมีความรู้สึก ดัมส ยังมีดมน หรืออวิชชา หลังจากนั้นกายกับจิตจึงค่อยๆ พัฒนาสูงขึ้น คำว่า ปราณนี้ จึงแปลงว่า ผู้มีลมปราณหรือผู้มีชีวิตนั่นเอง

ดวงปราณทางวรรณกรรม จึงหมายถึง แก่นความคิด (Schema) อันก่อพลังให้ทำให้วรรณกรรมมีชีวิตชีวา เมื่ออ่านแล้วรู้สึกทันทีว่า วรรณกรรมนั้นไม่มีสภาพที่ตายด้าน แต่กลับมีชีวิตแสดงอารมณ์ความรู้สึก เกิดปฏิสัมพันธ์กับจิตใจกับผู้อื่น (หทัย ดันหยง. 2534 : 83)

การสร้างดวงปราณวรรณกรรม

หทัย ดันหยง (2534 : 84 – 85) ได้สรุปถึงการสร้างดวงปราณวรรณกรรมไว้ดังนี้

1. รูปแบบเคลื่อนไหว ซึ่งมีปฏิริยาตอบสนองอารมณ์ของผู้อ่าน เมื่อนำวรรณกรรมมาอ่านวรรณกรรมนั้นมีตัวแสดงแบบ มีชีวิต มีอารมณ์ ทุกข์ สุข ที่ผู้อ่านสัมผัสได้ด้วยจิตใจ
2. อารมณ์ของเรื่องมีพลังเป็นตัวกระทำ (Treatment) สร้างจิตสำนึกใหม่ (Neoconsciousness) ให้แก่ผู้อ่าน ผู้อ่านมองเห็นลู่ทาง แนวประพฤติปฏิบัติโน้มน้าวให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้อ่านได้
3. สร้างภาพพจน์ให้เกิดขึ้นในใจผู้อ่าน ภาพพจน์นั้นจะค่อยๆ แปรเปลี่ยนเป็นพลังงาน (สร้างจอภาพ) มโนภาพที่เด่นชัด ทำให้ผู้อ่านเกิดพิจารณาญาณวิเคราะห์ศึกษา เปรียบเทียบและวินิจฉัย หรือตัดสินใจ สรุปรวบยอด สร้างหลักการดำเนินชีวิตของตนได้ วรรณคดีสำคัญๆ ของโลกสร้างมหากวี วีรบุรุษ นักปราชญ์ นักต่อสู้ นักคิด นักวิทยาศาสตร์ มากมายนับไม่ถ้วนแล้ว
4. ปมและเงื่อนงำ ในวรรณกรรมเป็นเสมือนห้องเรียนเล็กๆ ที่กระตุ้นให้ผู้อ่านค้นพบวิธีคลี่คลาย แก้ปมปัญหา ปมวรรณกรรม (Literary Complex) จึงเป็นบทเรียนแบบฝึกหัดให้สมองคิดลึบสมอง ให้มีความเฉียบคม คำล้าลึกและท้าทาย เช่น กองทัพอิรักชุดสุดท้ายเทราดน้ำมันเอาไว้ เผาทำลายกองทัพสัมพันธมิตรในสงครามอ่าวเปอร์เซีย นี่คือนวนที่ผู้อ่านพยายามค้นหาและรอยค้อย วิธีแก้ปัญหของฝ่ายกองทัพพันธมิตร ว่าจะทำอย่างไร ดังนั้นเป็นต้น
5. สีสันที่ประจักษ์ คนที่มีชีวิต มีลมหายใจ ผิวพรรณย่อมแสดงสีสันทันคนนั้นมีชีวิต เช่นเดียวกับวรรณกรรมย่อมมีสีสัน สีสันนั้นเกิดขึ้นอย่างประจักษ์ชัด ความประจักษ์มีทั้งประจักษ์จริงหรือวรรณกรรมมีตัวตนปรากฏภาพพจน์ให้เห็นชัดประจักษ์ใจ ผู้อ่านยอมรับว่าวรรณกรรมนั้นเกิดเป็นเรื่องราว อ่านได้แปลความหมายตีความออกไป ประจักษ์ตา สัมผัสได้ด้วยตา เป็นโครงร่าง รูปแบบ การแสดงออกเป็น รูปลักษณ์ (Figure) ให้เห็นเป็นร้อยแก้ว บทกวี เป็นต้น สีสันที่ประจักษ์ เช่นนี้อยู่สภาวะของวรรณกรรมดังกล่าวมาแล้ว งานเขียนซึ่งจะได้ชื่อว่าเป็นวรรณกรรม วรรณคดี นั้นย่อมมีทั้งรส อลังการและคุณากร พร้อมสรรพ

กล่าวโดยสรุป การสร้างดวงปรางวรรณกรรมนั้น เป็นการที่ทำให้วรรณกรรมมีความสนุกสนานมีชีวิตชีวา บรรยายให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์ นอกจากนั้นต้องสร้างจิตสำนึกให้เกิดกับผู้อ่านอีกด้วย

การปรุงรสวรรณกรรม

การปรุงรส มีองค์ประกอบสำคัญอยู่ 2 ประการคือ

ประการแรก การปรุงรสด้วยการผูกปมวรรณกรรม (Literary Complex)

ประการหลัง การปรุงรสด้วยการสร้างภาพพจน์ทางภาษา (Figure of Speech)

การผูกปมวรรณกรรม

ปมในแง่ของวรรณกรรม ก่อให้เกิดพลังเร้าใจ ทำให้เกิดความร่วมอารมณ์จูงใจให้ผู้อ่านให้ติดตามคลี่คลายปัญหาในการละคร (Dramatic) อาจเรียกว่า มุข (Gag) มุขเกิดขึ้นจากการสร้างปฏิสัมพันธ์ปลูกจิตสำนึกระหว่างบุคคลผู้แสดงกับผู้ชม จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า มุมมอง (Viewing Point)

ปมเป็นตัวกระทำ (Treatment) ทำให้เกิดความเข้มข้น (Density) ความเข้มข้นก็คือ พลังของวรรณกรรมอาจวัดประเมินได้ด้วยเทคนิคสมัยใหม่

ปมอาจถูกวางหรือเกิดขึ้นตามเงื่อนไขของเรื่อง คือ จุดใดจุดหนึ่งของฉากอาจมีปมเล็ก ปมใหญ่ ปมซ่อนเงื่อน ทำให้ผู้อ่านจะต้องจับจ้องค้นหาด้วยความเร้าใจ เพราะไม่อาจจะพยากรณ์ได้ว่าเรื่องจะลงเอยแบบใด (หทัย ดันหยง. 2534 : 58)

ปัจจัยสร้างปมวรรณกรรม

การผูกปมจะต้องกำหนดองค์ประกอบไว้ 2 ประการ

ประการแรก ตั้งตัวเงื่อนปม

ประการหลัง เลือกสรรตัวปัจจัย

1. ตัวเงื่อนปมวรรณกรรม

หทัย ดันหยง ได้สรุปตัวเงื่อนปมวรรณกรรม 8 ประการคือ

1.1 เงื่อนไขปมรูปลักษณ์ (Figure) ได้แก่ ปมที่สร้างขึ้นจากลักษณะที่เห็นภายนอก
ทั่วๆ ไป

1.2 เงื่อนปมอัดสาระ (Descriptive) ได้แก่ ปมที่สร้างขึ้นจากสารคดี เรื่องราว
ต่างๆ

1.3 เงื่อนปมพฤติกรรม (Behaviors)

1.4 เจือปนมิติ (Dimension) ได้แก่ ปมที่สร้างขึ้นจากมาตรหรือการวัดความกว้าง ยาว สูงหนา ฯลฯ

1.5 เจือปนประมาณหมาย (Approximation) ได้แก่ ปมที่สร้างขึ้นจากการคาดคะเน ปริมาณ

1.6 เจือปนพลัง (Power) ได้แก่ ปมที่สร้างขึ้นจากพลัง

1.7 เจือปนทิศทาง (Direction) ได้แก่ ปมที่สร้างขึ้นจากทิศทาง

1.8 เจือปนเปรียบเทียบ (Comparison) ได้แก่ ปมที่สร้างขึ้นจากลักษณะการ เปรียบเคียงของหลายสิ่ง

2. ตัวปัจจัยสร้างปม

2.1 รูปลักษณ์ ได้แก่ ภาพ สี สัน รูปทรง สันฐาน ลวดลาย รงค์ มวล ชาติ ลีลา กวี ร้อยแก้ว ร้อยกรอง ฯลฯ

2.2 อรรถสาระ ได้แก่ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สารคดี ความรู้ ปกิณกะ ปรัชรศน์ เหตุการณ์ ข่าวสาร บทพิสูจน์ วิธีการ มโนสำเนา ทัศนศึกษา นวัตกรรม ฯลฯ

2.3 พฤติกรรม ได้แก่ อารมณ์เข้าขั้น ความรัก ความชัง ความโหด ความกลัว ความกล้า ความอึดแอ็บ ความสมหวัง ความผิดหวัง ความเศร้าสร้อย ความถดถอย ฯลฯ

2.4 มิติ ได้แก่ ความซับซ้อน ซ่อนเงื่อนซ่อนคม ชั้นเชิง ความลึกลับ มีดมน ฆาการ

2.5 การประมาณหลาย ได้แก่ ความไม่คาดคิด สิ่งเหลือวิสัย สุดวิสัยเรื่องทำทาย ความตื่นเขินปริมาณมากน้อย ความหนาบาง ความคลุมเคลือ ความกลืนกิน ความฉับพลัน ลักษณะ ชาติๆ เกินๆ ความเหลือมล้ำ ความหละหลวม ความลึกลับ

2.6 พลัง ได้แก่ ความร้อนแรง ความรุ่งโรจน์เรืองรอง อาการเร่งเร็ว ความรวบรัด อาการเรื้อยๆ อ่อนแรง สภาวะรอนๆ ความราบรื่น ลักษณะลุ่มๆ ดอน สิ่งเหนือพลัง ความอ่อนล้าโรยรา ความร่วงโรย

2.7 ทิศทาง ได้แก่ ลักษณะคู่ขนาน ความสอดคล้องและความขัดแย้ง ความผูกพัน อาการตัดกัน ความวกวน วนเวียน อาการไม่รู้จบ การหักมุม มุมกลับ ความยอกย้อน อาการสอกลับ อาการพุ่งตรง อาการหลงทาง อาการหลงไหล

2.8 การเปรียบเทียบ ได้แก่ ลักษณะเท่ากัน ต่างกัน ความผิดเพี้ยน (การ์ตูน) ความคล้ายคลึง ลักษณะแฝด ความตัดเทียม สภาพจำลอง การทดแทน

อรรถลักษณะทางวรรณกรรม (Literary Genre)

ปกติรากเหง้าพื้นฐานของวรรณกรรมสำหรับเด็กและวรรณกรรมที่เรานำมาใช้เป็นสื่อแบบเรียนนั้นมีหลายประเภท รากเหง้าที่กล่าวนี้เรียกทางวิชาการว่า อรรถลักษณะ (Genre) (หทัย ตันหยง. 2534 : 104)

ลักษณะที่สำคัญ ได้แก่

1. อรรถลักษณะวรรณกรรมสำรวล (Comedy) เน้นความบันเทิง สนุกสนาน ความสุข

2. อรรถลักษณะวรรณกรรมก่ำสรวล (Tragedy) เน้นความโศกเศร้า รันทด สลดใจ ฯลฯ อย่างไรก็ตาม อรรถลักษณะที่มีแตกแยกกันออกไป เช่น อรรถลักษณะชวนฝัน (Fantasy) อรรถลักษณะ เส่นอารมณ์ขัน (Humour) อรรถลักษณะเสียดสี (Satire) อรรถลักษณะล้อเลียน (Parody)

สิ่งที่ผู้เขียนวรรณกรรมแบบเรียนพึงเข้าใจอย่างยิ่งก็คือ อรรถลักษณะของวรรณกรรมสำหรับเด็กจะเดินไปในทางวรรณกรรมสำรวล คือ กล่าวถึงแต่ความสุข ความสมหวัง ความสนุกสนานร่าเริง บันเทิงใจทั้งสิ้น มีน้อยมากที่จะใช้อรรถลักษณะวรรณกรรมก่ำสรวล

เรื่องตาย, ทารุณโหดร้าย, ความอาฆาต เช่นฆ่า, เคียดแค้น การทำร้าย การฆ่าฟัน ฯลฯ เหล่านี้ไม่ควรใช้เป็นอรรถลักษณะของวรรณกรรมสำหรับเด็กเด็ดขาด

อรรถลักษณะก่ำสรวล ใช้ได้บางกรณี การยกย่องวีรบุรุษ การเชิดชูเกียรติ ความเสียสละ ประวัติศาสตร์ ฯลฯ

อรรถลักษณะก่ำสรวล บางทีก็ยอมให้เจือปนอยู่ในเนื้อหา สำหรับตัวละครที่มีใช้ตัวเอกของเรื่องแต่เป็นตัวประกอบที่ไม่มีความสำคัญอันใด

บทบาทของวรรณกรรมเชิงศึกษาศาสตร์

สนั่น มีชันหมาก (2537 : 11 – 12) ได้กล่าวถึงบทบาทของวรรณกรรมเชิงศึกษาศาสตร์ไว้ดังนี้

1. สื่อพัฒนาการเรียนรู้

ปัจจุบันสื่อการเรียนรู้ต่างๆ สำหรับเด็กมีโลกทรรศน์กว้างขวางมาก อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางการศึกษา การผลิตวรรณกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กก็เช่นเดียวกันได้พัฒนารุดหน้าไปมากทั้งด้านแนวคิด เนื้อหาสาระและเทคโนโลยีทางการผลิตและพิมพ์ความเจริญก้าวหน้าทั้งหลายทั้งปวงของโลกนี้ถูกประมวลเป็นเรื่องราวเรียบเรียงเป็นวรรณกรรม เพื่อปรุงรสเนื้อหาสำหรับสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็ก สื่อสารมวลชนทุกประเภทที่จะทำให้เกิดได้รับความรู้ เพื่อปรุงรสเนื้อหาสำหรับสื่อการเรียนรู้

สำหรับเด็ก สื่อสารมวลชนทุกประเภทที่จะทำให้เกิดได้รับความรู้ ความเข้าใจเกิด เจตคติ ต่างๆ นั้นล้วนแต่ใช้วรรณกรรมเป็นตัวสื่อทั้งสิ้น เช่น การสร้างเจตคติในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมก็ใช้ การ์ตูน ดนตรี ฯลฯ ซึ่งมีอยู่ในบทโทรทัศน์ วีดิทัศน์ ฯลฯ ซึ่งสื่อเหล่านี้มี ลักษณะของปรัวรรณกรรม (Para literature) ดังกล่าวแล้วทั้งนั้น

2. สื่อพัฒนาทักษะทางภาษา

เป็นที่ยอมรับในวงการเรียนการสอนว่าคุณลักษณะของวรรณกรรมซึ่งประกอบด้วย โครงสร้างทางภาษาที่ถูกต้องงดงามนั้น ได้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาทักษะภาษาโดยตรง และเป็นสื่อพัฒนาที่ทรงคุณภาพยิ่ง วรรณกรรมสามารถสร้างสรรค์ขึ้นด้วยรูปแบบอันหลากหลาย ภายในหนังสือสำหรับเด็ก ซึ่งมีภาษาภาพเป็นภาพจริง ภาพการ์ตูน ภาพลายเส้น ภาพถ่าย ฯลฯ ภาษาภาพจะค่อยๆ พัฒนาความคิดรวบยอดภาษาไปสู่ภาษาสัญลักษณ์ โดยเฉพาะใน ระยะเด็กปฐมวัยนั้นวรรณกรรมที่พ่อแม่อ่านให้เด็กฟังหรือได้ดูจากโทรทัศน์ วีดิทัศน์ เป็น ปัจจัยสำคัญในการกระทำกระตุ้นให้เด็กเล็กๆ เกิดความพร้อมในการอ่านโดยที่เขาอ่าน วรรณกรรมในสื่ออื่นๆ

3. สื่อพัฒนาทางกาย จิตใจและสังคม

นักการศึกษาทั่วไปต่างก็ยอมรับความจริงที่ว่า การให้เด็กอ่านวรรณกรรมนั้นเป็นวิธีการ สร้างทรัพยากรมนุษย์ที่แท้จริง ความเจริญทางวิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ล้วน เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ และมนุษย์ชาตินี้ย่อมเกิดความคิดสร้างสรรค์นั้น จากจินตนาการทั้งสิ้น

เด็กกับวรรณกรรม

หนังสือเรียนเป็นวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนประเภทหนึ่ง เพราะมีลักษณะเป็น ศิลปกรรมมีรูปแบบ เนื้อหาสาระที่ผู้เขียนพยายามสื่อความคิดด้วยวิธีการใดวิธีหนึ่งมายังผู้อ่าน (บุญเหลือ เทพยสุพรรณ และเจตนา นาควัชระ. 2520 : 58) วรรณกรรมสำหรับเด็กใน ทรรศนะศึกษาศาสตร์ หมายถึง วัสดุการอ่านอันเป็นปัจจัยในการพัฒนาชีวิตของเด็กทั้ง ทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กให้เกิด ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น วรรณกรรมสำหรับเด็กย่อมมีบทบาทในชีวิตของเด็กทุกเพศทุกวัย ทั้งในและ นอกกระบบโรงเรียนโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเสริมทักษะ เสริมประสบการณ์ เสริมความสนใจและให้ ความบันเทิงเป็นสำคัญ หนังสือสำหรับเด็กที่มีคุณภาพย่อมมีลักษณะเป็นวรรณกรรม วรรณกรรมสำหรับเด็กที่ดีเด่นก็ลักษณะเป็นวรรณคดีที่ทรงคุณค่า การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก ก็คือการใช้ทรัพยากรทางวรรณกรรมให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษาเล่าเรียนสำหรับเด็ก

ทรัพยากรทางวรรณกรรมนั้น หมายถึง รูปแบบ และเรื่องราวที่มีอยู่ในวรรณกรรมซึ่งทรงคุณค่า ทั้งที่เป็นสื่อสุนทรียภาพและพัฒนาจิตใจของเด็กไปพร้อมๆ กับวรรณกรรมสำหรับเด็ก อาจจำแนกออกได้เป็น 8 ประการคือ

1. วรรณกรรมดั้งเดิมหรือคติชาวบ้าน ได้แก่ วรรณกรรมสำหรับเด็กที่มีมาตั้งแต่ดั้งเดิมเป็นมรดกทางวัฒนธรรมตกทอดกันมาในสังคม ซึ่งโดยมากไม่ปรากฏหลักฐาน บอเกิดนามผู้แต่ง ซึ่งอาจจะเป็นในรูปมุขปาฐะ คือ จดจำเล่าสืบทอดกันมา และอมมุขปาฐะ คือ บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

2. วรรณกรรมกวีนิพนธ์ ได้แก่ หนังสือประเภทวรรณกรรมที่แสดงออกในลักษณะศิลปกรรมทั้งทางร้อยแก้วและร้อยกรอง

3. วรรณกรรมถ่ายทอด ได้แก่ วรรณกรรมที่เป็นมรดกความจำหรือบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

4. วรรณกรรมเนื้อหา ได้แก่ วรรณกรรมที่มีลักษณะของเนื้อหาที่แตกต่างกัน คือ บางพวกเป็นสารคดี บางพวกเป็นบันเทิงคดี

5. วรรณกรรมจริยศาสตร์ ได้แก่ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม ลัทธิ ศาสนา ความเชื่อ ค่านิยม กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบแบบแผน ขนบประเพณีต่างๆ

6. วรรณกรรมทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ วรรณกรรมที่เกิดขึ้นในยุคใหม่ส่วนใหญ่เกี่ยวกับจินตนาการทางวิทยาศาสตร์ สภาพความเป็นอยู่ สิ่งแวดล้อมและชีวพรรณต่างๆ

7. วรรณกรรมร่วมสมัย (Contemporary Literature) ได้แก่ วรรณกรรมที่เน้นสภาพตามแนวคิดสร้างสรรค์ ในภาวะแวดล้อมปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะบ่งบอกกลมกลืน เชื่อมต่อกับอดีตและเื่ออำนวยการกับภาวะที่จะก้าวไปสู่อนาคต

8. ปรัวรรณกรรม (Para literature) ได้แก่ วรรณกรรมที่ยังแฝงอยู่ในรูปอื่นๆ เช่น วรรณกรรมในศิลปการแสดง วิจิตรศิลป์ ดนตรี เพลง นาฏศิลป์ คติชาวบ้าน เป็นต้น

วรรณกรรมกลุ่มใหญ่สำหรับเด็ก ก็คือ วรรณกรรมที่มีเนื้อหาประเภทนิทานนิยาย ซึ่งเป็นวัสดุการอ่านที่ช่วยส่งเสริมและหล่อหลอมจิตใจเด็ก เพื่อให้ได้รับประโยชน์และคุณค่าจากการอ่าน และช่วยให้การเรียนรู้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นิทานนั้นมีเค้าโครงค่อนข้างจะยึดสังนิยม (Legalism) มุ่งเน้นด้าน คุณธรรม คติสอนใจ มุ่งสร้างสรรค์ ลักษณะนิสัยของคนเป็นสำคัญ ส่วนนิยายนั้นค่อนข้างจะยึดแนวทางจิตนิยม มุ่งสร้างสรรค์จินตนาการเป็นสำคัญ (หทัย ดันหยง. 2528 : 12 – 64)

วรรณกรรมประเภทนิทานนั้น ปรากฏว่าเด็กทุกชาติทุกภาษา ชอบอ่านนิทาน (ปราณี เชียงทอง. 2526 : 136) เด็กจะได้รับอิทธิพลอย่างมากจากสิ่งที่เด็กอ่านและนำไปเป็นวรรณกรรมที่ดี เด็กก็จะได้รับ คุณค่าและเจตคติจากวรรณกรรมนั้นๆ (Aclame. 1954 : 107) การให้เด็กได้ฟังนิทานที่มีคุณค่าเพื่อเสริมประสบการณ์ของเด็กนี้เป็นสิ่งจำเป็นมากในการพัฒนาทางจิตใจ และตามความสามารถของเด็ก จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของนิทานที่มีต่อเด็กรุ่น

หนึ่งๆ ของชาติ พบว่า ชาติใดที่นิทานสำหรับเด็กมีเนื้อหาเกี่ยวกับการฝึกลักษณะมาก ภายในช่วง 5 ปี หลังจากนั้นชาตินั้นจะมีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจมากขึ้นกว่าเดิมอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งแสดงว่านิทานสำหรับเด็กอาจเป็นส่วนสำคัญที่จะเตรียมเยาวชนของชาติให้พร้อมที่จะพัฒนาทางเศรษฐกิจเมื่อเป็นผู้ใหญ่ (หทัย ดันหยง. 2532 : 135 ; อ้างอิงมาจาก ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2522 : 29)

สำหรับวรรณกรรมที่ใช้เป็นเนื้อหาของบทเรียนนั้น ตามคู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษาได้เขียนไว้ว่า การแต่งหนังสือเรียนภาษาไทย สอดแทรกบทร้อยกรองง่ายๆ เพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนานและปลูกฝังความรู้สึกในรสนิยม คำต่างๆ ที่กำหนดให้นำมาแต่งเป็นหนังสือเรียนแต่ละบทคำนึงถึงการพัฒนาคำเป็นขั้นๆ โดยผูกเป็นเรื่องราวให้นำอ่าน ผู้เรียนจะได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน และฝึกฝนความรู้และทักษะในการอ่านไปพร้อมกันด้วย (กรมวิชาการ. 2533 : 15 – 16)

ลักษณะวรรณกรรมสำหรับเด็ก

สมาคมภาษาหนังสือแห่งประเทศไทย (สนั่น มีชันหมาก. 2537 : 28 ; อ้างอิงมาจากสมาคมภาษาหนังสือแห่งประเทศไทย. 48 : 82) ได้กล่าวถึงวรรณกรรมสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1. ระบบของหลักสูตรและการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอันมีความคิดรวบยอดกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะวัดและสังเกตผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้จากการผ่าน – ไม่ผ่านจุดประสงค์ ปัญหานักเรียนมีผลการเรียนต่ำ ไม่ผ่านจุดประสงค์ จึงเป็นปัญหาที่น่าสนใจที่จะต้องรีบจัดการแก้ไข

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำเร็จและความล้มเหลวทางการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของสื่อที่ใช้ถ่ายทอดการเรียนรู้ สื่อพื้นฐานสำคัญของระบบหลักสูตรและการสอนของไทยส่วนใหญ่ยังติดอยู่กับสื่อวัสดุ และหลีกเลี่ยงไม่ได้หรือจำเป็นต้องมี คือ แบบเรียน การใช้สื่อเป็นแบบเรียนจะมีปัญหาเกิดขึ้นเกี่ยวกับศักยภาพการสนองตอบการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอันมาก

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนขึ้นอยู่กับทักษะทางภาษา อันเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ทักษะที่มีปัญหาอย่างยิ่งในการเรียนการสอน สื่อทางภาษาก็คือแบบเรียน อันจะเป็นตัวบ่งชี้สำคัญในการแก้ปัญหา ซึ่งเชื่อกันว่าสื่อเชิงวรรณกรรมนั้นมีพลังกระตุ้นสูงและน่าสนใจกว่าวัสดุแบบอย่างอื่น

4. การกำหนดสื่อถ่ายทอดการเรียนรู้หลายๆ อย่างมักจะจริงจังบางพื้นที่บางโอกาส เพราะเรื่องจากสภาพเศรษฐกิจ ความรู้ ความสามารถของครู จำเป็นจะต้องแสวงหานวัตกรรมมาใช้โดยคำนึงถึงว่าสร้างอย่างไรจะได้มาซึ่งสื่อสากลอันเป็นสภาพปานกลางราคาถูกไม่เป็นพิษ

ต่อสิ่งแวดล้อม ไม่เกินขีดความสามารถที่โรงเรียนทั่วราชอาณาจักรพึงมีพึงใช้หรือเรียกว่า “ การแสวงหาเทคโนโลยีที่เหมาะสม ” (Appropriate Technology)

5. กลไกการเรียนรู้ของผู้เรียนกับแนวทางการใช้หลักสูตร และบูรณาการทางการสอนที่ผลิตหลักการรวมหน่วย (Unit Whole) ของทฤษฎีสนาม อาจมีข้อบกพร่อง ช่องว่าง จุดอ่อนหรือไม่สัมพันธ์กัน ดังเช่น การใช้สื่อแบบเรียนต่างๆ ไป ไม่สามารถสนองการเรียนรู้ได้จริง ซึ่งการเรียน การสอนโดยทั่วไปอาจจะเน้นความคิดรวบยอดหลัก (Main Concept) แต่ไม่เน้นความคิดรอบยอรอง (Sub - Concept) หรือความคิดรวบยอดรายย่อย (Mini Concept) ซึ่งมีการเรียนการสอนในสภาพเช่นนี้ทำให้ความคิดรวบยอดรายย่อยถูกมองข้ามไปโดยมิได้เน้น จึงทำให้นักเรียนไม่สามารถผ่านจุดประสงค์ที่เชื่อมโยงกับความคิดรวบยอรองหรือความคิดรวบยอดนั้น (หทัย ตันหยง. 2531 : 9)

วัตถุประสงค์ของการสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

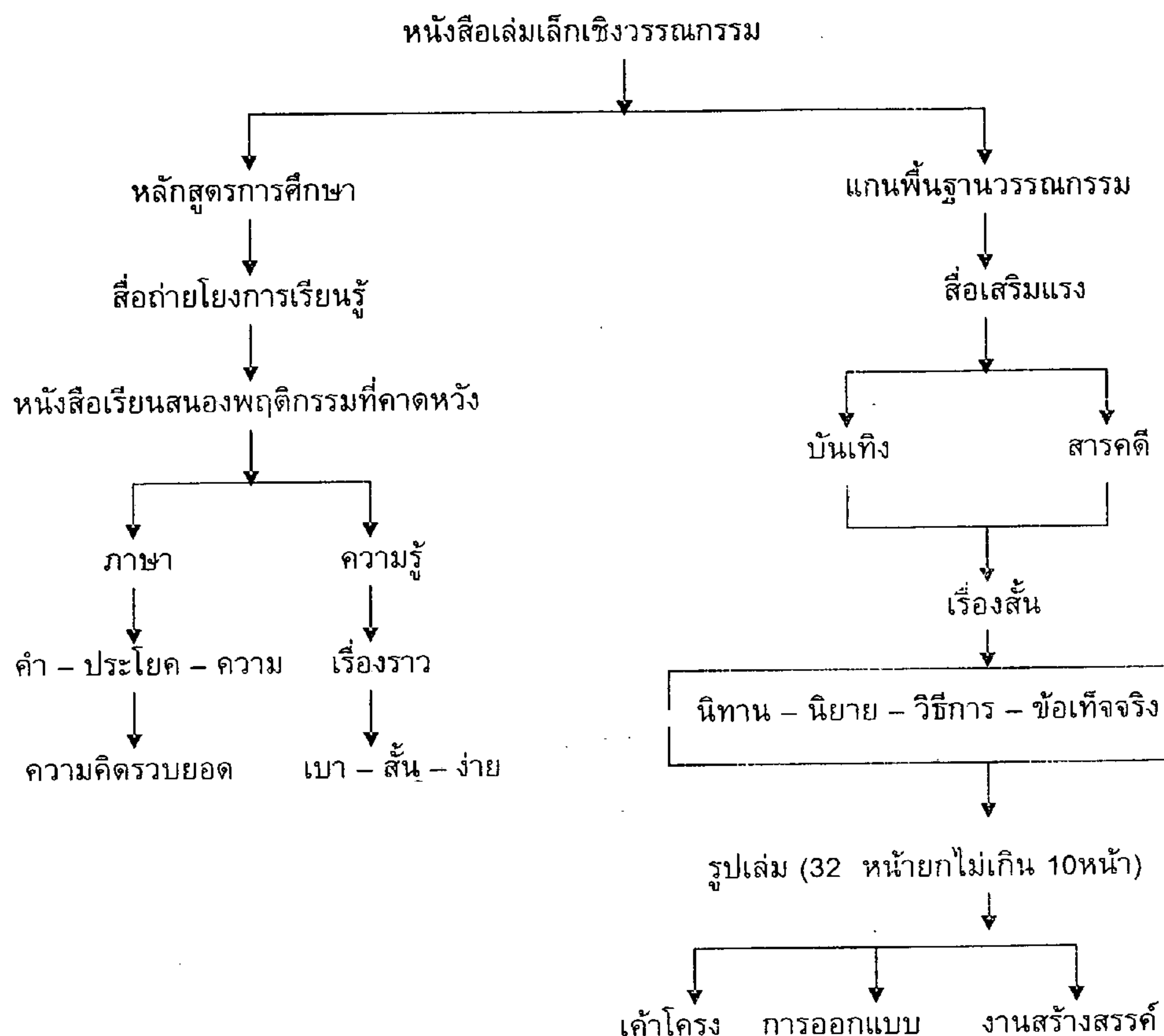
การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อสำคัญในการเรียนการสอน ดังนี้

1. เพื่อเป็นการสร้างสื่อนวัตกรรมมาใช้ในการกระบวนการเรียนการสอน
2. เพื่อใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นแกนนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการพัฒนาการอ่านเพื่อสร้างทักษะการอ่านของนักเรียนให้สูงขึ้น
3. เพื่อใช้ในการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน
4. เป็นปัจจัยสนองการเรียนเพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดย่อย
5. เป็นปัจจัยสนองการเรียนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เชิงวรรณกรรม
6. เป็นสื่อที่ครูมีความสามารถในการสร้างได้ด้วยตนเอง
7. เพื่อใช้ในการเสริมความสมบูรณ์ให้กับสื่อใหญ่ ซึ่งครอบคลุมไม่ทั่วถึง
8. เพื่อเป็นการประหยัดทรัพยากรในการผลิต แต่ให้ประโยชน์สูงและตรงความต้องการ

9. สามารถสร้างเพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่นแต่ละแห่งได้

จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมนั้นเป็นการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน โดยการสร้างสื่อนวัตกรรมมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดย่อย โดยสนองความต้องการของท้องถิ่นแต่ละแห่งด้วย

โครงสร้างของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

ภาพประกอบ 3 แผนภูมิโครงสร้างของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
(หทัย ดันหยง. 2532 : 67)

คุณลักษณะของหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

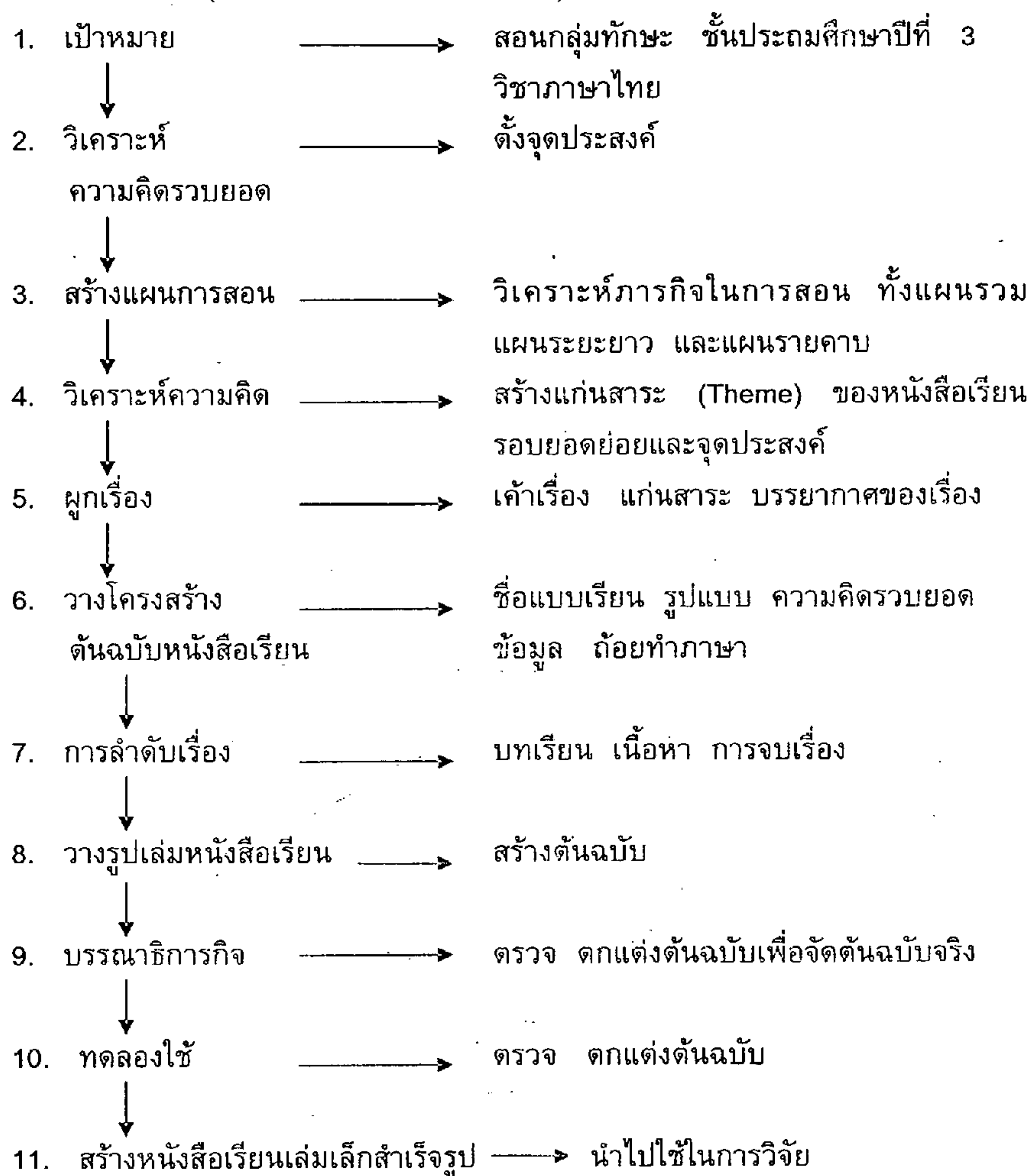
หทัย ดันหยง (2532 : 69) ได้กล่าวว่า แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนที่น่าสนใจในครั้งนี้ ควรเป็นหนังสือที่เหมาะสมต่อสภาพต่างๆ ดังนี้

1. การประจักษ์ตน (Self - Actualization)
2. การพึ่งตนเอง (Self - Dependence)

3. การสร้างสรรค์ด้วยตนเอง (Self – Creativity)
 4. การอนุรักษ์ธรรมชาติ (Natural Con)
 5. การแสวงหาได้ในท้องถิ่น (Local Searching)
 6. สุดประหยัด (Exact Economy)
 7. สอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรม (Social – Cultural Compatibility)
 8. ราคาถูกแต่ประโยชน์คุ้มค่า (Low price Valuability)
 9. เกิดขึ้นจากความต้องการร่วมกัน (Common Need)
- (หทัย ดันหยง. 2532 : 68 – 69)

ขั้นตอนการผลิตหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

หนังสือเรียนเล่มเล็กวรรณกรรม มีขั้นตอนและยึดหลักในการผลิตโดยพิจารณาหลักการตามหัวข้อดังนี้ (หทัย ตันหยง. 2532 : 69)

ภาพประกอบ 4 แผนภูมิแสดงขั้นตอนการผลิตแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

ขั้นตอนการเขียนโครงร่างต้น (Plot I)

ในการเขียนโครงร่างต้นของหนังสือในขั้นแรก ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการดังนี้ (หทัย ตันหยง. 2532 : 70)

1. เจาเรื่อง (Ideal Title)
2. แนวคิดโครงร่างจินตนาการ (Plotting)
3. แก่นเรื่อง (Theme) เป็นเรื่องราวและเป็นภาพพจน์สั้นๆ
4. ตัวแสดงพฤติกรรม (Character) แสดงออกให้เห็นภาพพจน์ของเรื่องราวต่างๆ ให้เห็น
5. ฉาก (Atmosphere) ประกอบขึ้นหลายๆ ฉาก มีสีสันให้ความรู้สึกรวมกับหลายๆ ฉากเข้าเป็นรูปเล่ม
6. ภาพพจน์ (Figure of Speed) มองเห็นสะท้อนในด้านความรู้สึกคล้อยตามไม่ เห็นด้วยสอดคล้อง

ขั้นตอนการเขียนโครงร่างต้นฉบับ (Manuscript)

การเขียนโครงร่างต้นฉบับของหนังสือ มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้ (หทัย ตันหยง. 2532 : 70)

1. ชื่อเรื่องและเรื่องราวที่เขียน
2. การกำหนดแกนพื้นฐานและรูปแบบของวรรณกรรม (Genre and format) มีทั้งรูปแบบหนังสือร้อยแก้ว ร้อยกรอง ขนาดของหนังสือ เนื้อหาสอดคล้องกับวิชาใดที่เรียน
3. เนื้อหาสาระ (Story Content) เป็นประเภทร้อยแก้ว ร้อยกรอง ความเรียง
4. มโนทัศน์หรือความคิดรวบยอดเดียว (Single Concept) มีเนื้อความที่มุ่งมั่นเน้น มีความคิดรวบยอดเพียงความคิดเดียว
5. ข้อมูลหลักฐาน (Fact) มีการให้ข้อมูลที่เกิดจากการบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ไปตัวเลข บุคลิกลักษณะของตัวละครที่จัดใส่ลงไป
6. ถ้อยคำภาษา (Wording) ขยายจากคำศัพท์เป็นบทละครสนทนาระหว่างบุคคลต่อบุคคลของตัวละครในเรื่องนั้นๆ

ขั้นตอนการเขียนลำดับเรื่อง (Setting)

การเขียนโครงร่างลำดับเรื่อง จะดำเนินเป็นขั้นตอนในแต่ละฉากติดต่อกันไปอย่างต่อเนื่องซึ่งมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

โครงร่างลำดับเรื่อง

1. วิธีเริ่มเรื่อง (Leading Set)	—————→	ฉากที่ 1 (Set I)
		ฉากที่ 2 (Set II)
		ฉากที่ 3 (Set III)
2. วิธีดำเนินเรื่อง (Content Approach)	—————→	ฉากที่ 4 (Set IV)
		ฉากที่ 5 (Set V)
		ฉากที่ 6 (Set VI)
3. วิธีการจบของเรื่อง (Ending Set)	—————→	ฉากสุดท้าย (Set VII)

ขั้นตอนการเขียนโครงร่างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

โครงร่างของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เป็นหนังสือที่มีขนาด 32 หน้ายก โดยมีส่วนประกอบกันเป็นรูปเล่ม ดังนี้

1. ส่วนปก ประกอบด้วย ชื่อเรื่องหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ชนิดของหนังสือเรียน (2532 : 71 -72)
2. คำนำ ประกอบด้วย การเขียนที่บอกแนวคิด หลักการ ความเป็นมาจุดประสงค์ / เป้าหมายและประกาศคุณูปการ
3. เนื้อหา ประกอบด้วย พฤติกรรมที่แสดงออกมาจากตัวละครภายในเรื่องที่มีความคิดรวบยอดเดียวในเนื้อหา
4. ส่วนเสริม ประกอบด้วยวิธีใช้ ข้อแนะนำ ข้อเสนอแนะกิจกรรม และประวัติผู้แต่ง

บรรณาธิการกิจ

บรรณาธิการกิจของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ประกอบด้วยขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. ตรวจสอบ – โครงสร้าง
2. ตรวจสอบ – การใช้ภาษา
3. ตรวจสอบ – ประเมินจุดประสงค์
4. ปรับปรุงครั้งที่ 1
5. ทดสอบคุณภาพ (Tryout)
6. ปรับปรุงครั้งที่ 2
7. นำไปใช้
8. ปรับปรุงครั้งที่ 3 (และมีการปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา)

ประโยชน์ของแบบเรียนเล่มเล็ก

หทัย ตันหยง (2532 : 72) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านจุดประสงค์ได้แน่นอนยิ่งขึ้น
2. จัดดำเนินการเรียนรู้โดยตรงในแต่ละความคิดรวบยอด
3. สื่อเชิงวิเคราะห์การเรียนรู้ความคิดรวบยอด
4. ช่วยเสริมนำไปสู่กิจกรรมการเรียนการสอน
5. สื่อสนองการเรียนรู้แห่งปวงชนครอบคลุมการใช้ประโยชน์ได้ทุกกรณี
6. ช่วยควบคุมเชื่อมโยงระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคล
7. เชื่อมโยงการเรียนรู้ให้เป็นเอกภาพ
8. เกิดความรู้สึกระหว่างบุคคล

6. เอกสารที่เกี่ยวกับการทดสอบประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

การทดสอบประสิทธิภาพ เป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ถึงแม้ว่าผู้ผลิตหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมจะดำเนินการผลิตตามขั้นตอนข้างต้นดังที่ได้กล่าวมาแล้วดีเพียงใดก็ตาม ถ้าปราศจากการทดสอบประสิทธิภาพหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่ผลิตมา ย่อมไม่เป็นที่เชื่อถือ ดังนั้นเมื่อได้ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมฉบับร่างในด้านภาษา ภาพ ความเหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอนจำเป็นต้องนำไปตรวจสอบคุณภาพหรือทดสอบหาประสิทธิภาพ โดยอาศัยข้อมูลจากการนำหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างแล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ว่าหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่ผลิตขึ้นมีคุณภาพตามวัตถุประสงค์และตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ในการทดสอบหาประสิทธิภาพนี้อาศัยการทดลองโดยมีลำดับขั้นตอนต่อไปนี้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2532 : 496 – 497)

1. การทดสอบแนวเดี่ยว (1:1) เป็นการทดลองใช้หนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมฉบับร่างกับนักเรียนที่เป็นตัวแทนของผู้ที่จะเรียนจากหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
2. การทดสอบแบบกลุ่มเล็ก (1:1) เป็นการทดสอบใช้หนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่ปรับปรุงแล้วจากขั้นตอนที่ 1 กับนักเรียนที่เป็นตัวแทนของผู้ที่จะเรียนจากหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม 1 : 10 หมายความว่า ในการทดลองแต่ละครั้งประกอบด้วยผู้ทดสอบ 1 คน และนักเรียนประมาณ 10 คน
3. การทดสอบภาคสนาม (1:30) เป็นการทดสอบขั้นสุดท้ายของกระบวนการทดสอบประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม การทดสอบในขั้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้

ผู้สร้างมั่นใจได้ว่าหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่สร้างขึ้นมานั้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และสามารถนำไปใช้ในการสอนได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ในการหาประสิทธิภาพโดยการหามาตรฐานด้วยวิธี “มาตรฐาน 80/80” ชัยยงค์ หรือ หมวงค์ (2532 : 496 – 497)

การหามาตรฐานตัวแรก (80 ตัวแรก) หมายความว่า เมื่อเรียนจากหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมแล้วผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่มแต่ละเล่มได้โดยเฉลี่ยร้อยละ 80

สำหรับมาตรฐานตัวหลัง (80 ตัวหลัง) หมายถึง การทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนได้ผลเฉลี่ยร้อยละ 80

7. ทฤษฎีนำมาใช้ในการสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

ทฤษฎี 1 ระบบธรรมชาติของการรับรู้แบบสื่อสาร (Language Acquisition System : LAS) ซึ่งมีหลักการเน้นความสำคัญของพิมพ์เขียว การเรียนรู้ของมนุษย์ 3 ชุด (สื่อนั้นมีชั้นหมวก. 2537 : 13 – 17)

1. ชุดที่ 1 พิมพ์เขียวในสมอง 2 ชีก เป็นโครงสร้างทางสรีรวิทยา (Blueprint of In – Brian)

2. ชุดที่ 2 พิมพ์เขียวนอกสมอง (Blueprint of In – Brian) คือ บริเวณแวดล้อมประกอบด้วยรูปธรรม นามธรรม ภาพ สัญลักษณ์ และภาษาแบบเรียนเป็นพิมพ์เขียว สรุปสุดท้ายนอกสมอง เช่น วัสดุการอ่าน มีภาพสัญลักษณ์และภาษา

3. ชุดที่ 3 พิมพ์เขียวการสอน (Blueprint of Teaching) เป็นส่วนเสริมแรงการเรียนรู้ประกอบด้วยครู นักเรียน หลักการและวิธีสอน สื่อ กิจกรรมที่เป็นระบบคือ ความคิดรวบยอด / จุดประสงค์การเรียนรู้ / เนื้อหาหลักสูตร / กิจกรรมการเรียนการสอน / สื่อ / ประเมินผล

ทฤษฎี 2 ทฤษฎีมนุษยศาสตร์เชิงวรรณกรรม (Humanistic Theory of Literary Language Communication) มนุษย์ใช้ภาษาสื่อความหมายสร้างความสมบูรณ์แบบในการดำรงชีวิต ภาษาย่อมเป็นปัจจัยสำคัญในการถ่ายทอดและสืบทอดมรดกทางความคิด อุดมการณ์ เรื่องราวต่างๆ อันก่อให้เกิดวิวัฒนาการต่างๆ ของโลกมนุษย์ มีผลงานวิจัยดังนี้

การใช้สื่อวรรณกรรมสร้างพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ภาษาสูงกว่าการเรียนหนังสือปกติ (หทัย ดันหยง. 2532 : 107 ; อ้างอิงมาจาก Philips. 1965 : 36) จากการทดสอบการเรียนรู้ด้วยเรื่องราวที่แต่งเป็นนิทาน นิยาย เด็กสามารถเข้าใจและวินิจฉัยหาคำตอบได้ง่ายการทดสอบด้วยวิธีอื่น (หทัย ดันหยง. 2532 : 106 ; อ้างอิงมาจาก Ringness. 1965 : 600 – 606) โดยเฉพาะวรรณกรรมประเภทที่สร้างขึ้นในลักษณะร่วมสมัย

ช่วยให้เด็กเข้าใจกระบวนการและธรรมชาติของภาษามากขึ้น เข้าใจการใช้ศัพท์ที่มีความรวดเร็วในการอ่าน (หทัย ตันหยง. 2532 : 107 ; อ้างอิงมาจาก Wilson and other. 1986 : 32)

ทฤษฎีที่ 3 ทฤษฎีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา (Concentrated Language Encounters) ประกอบด้วยแนวทฤษฎีหลัก 3 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีการสอนและสื่อสาร (Communication Approach) เน้นสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันทางด้านบริบท เนื้อหา จัดให้ผู้เรียนได้แสดงออกเชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนกับผู้เรียน

2. ทฤษฎีการสอนธรรมชาติ (Natural Approach) เน้นกระบวนการเรียนรู้ป้อนเข้า (Input) และผลิตผล (Output) ของผู้เรียน การสร้างปัจจัยเช่นนี้เน้นกระบวนการเรียนการสอนที่มีความหมายต่อผู้เรียนตามสภาพชีวิตแวดล้อม และเหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. ทฤษฎีการสอนอ่านตามหลักภาษาเชิงจิตวิทยา (Psycholinguistics) เน้นกระบวนการอ่านของมนุษย์ การสร้างความหมายจากสัญลักษณ์ผ่านกระบวนการทางความคิด (หทัย ตันหยง. 2532 : 3 – 5)

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจพัฒนาการของเด็ก โดยเฉพาะทฤษฎีพัฒนาการของเปียเจต์ (piaget) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเจริญเติบโตและพัฒนาการโดยผ่านขั้นตอนต่างๆ ทฤษฎีพัฒนาการของเปียเจต์แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive) ทักษะคติ (Affective) และทางกายภาพ (Physical) อีกด้วย และย่ำว่าวุฒิภาวะทางกายภาพจะมีอิทธิพลอย่างใหญ่หลวงต่อความเจริญงอกงามทางสติ ปัญญา และทักษะคติ

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเปียเจต์ (Piaget) (จิราภา มองธรรม อ้างอิงจาก Piaget. 1966 : 4 – 12)

เปียเจต์ ได้แบ่งพัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของเด็กเป็น 4 ขั้นคือ

1. ขั้นวัยทารก (อายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ขวบ) ขั้นรับรู้ – ตอบสนอง (Sensory Motor Stage) พัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของเด็กในวัยนี้เป็นระยะที่เด็กเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับการตอบสนอง เป็นพัฒนาการที่เกิดต่อเนื่องจากพัฒนาการของกาย

2. ขั้นก่อนปฏิบัติการหรือขั้นเตรียมสำหรับความคิดที่มีเหตุผล (The Preoperation Stage) อายุ 2 – 7 ปี เด็กในวัยนี้เริ่มมีความสามารถที่จะเข้าใจเกี่ยวกับความคงตัวของสาร (Conservation) และเริ่มมองของมากกว่าหนึ่งสิ่งในเวลาเดียวกัน (Decent ration) และยังไม่สามารถใช้สติปัญญาแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างเต็มที่

3. ขั้นของการคิดอย่างมีเหตุผลเชิงรูปธรรม (Concrete Operation Stage) อายุ 7-11 ปี เด็กวัยนี้สามารถคิดอย่างมีเหตุผลแต่กระบวนการคิดและการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาจะต้องอาศัยสิ่งที่เป็นรูปธรรม ลักษณะเด่นของเด็กวัยนี้คือ สามารถในการคิดย้อนกลับมา (Reversibility) ได้เริ่มมีความคิดยืดหยุ่นมองอะไรได้หลายแง่มุมมีความสามารถในการจัดลำดับและยังสามารถคิดในเชิงอุปมาน (Deductive) ได้

4. ขั้นการคิดอย่างมีเหตุผลเชิงนามธรรม (Formal Operation Stage) อายุ 11-15 ปี เด็กในขั้นนี้มีพัฒนาการด้านความคิด ความเข้าใจถึงระดับสูงสุด เด็กสามารถคิดหาเหตุผลนอกเหนือไปจากสิ่งแวดล้อมที่ประสบอยู่ มีความพอใจที่จะคิดถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ มีลักษณะการคิดแบบตั้งสมมติฐาน (Hypothetical Deductive) สามารถแก้ปัญหาอย่างมีระบบสนใจในการสร้างทฤษฎีของกฎเกณฑ์ ชอบสร้างจินตนาการและสามารถสะท้อนภาพของตัวเองออกมาได้

ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (อ้างอิงจาก Abraham H. Maslow)

มาสโลว์มีความเห็นว่า มนุษย์ทุกคนล้วนมีความต้องการให้กับตนเอง แต่ความต้องการนั้นมีมากมายหลายประเภท ความต้องการขั้นต้นๆ ได้รับการตอบสนองจัดเรียงลำดับจากขั้นต่ำสุดไปหาขั้นสูงสุด ได้แก่

1. ความต้องการทางสรีระ (The Physiological Needs) หมายถึง ความต้องการพื้นฐานของร่างกาย เช่น ความหิว ความกระหาย ความต้องการการพักผ่อน ความต้องการอากาศ จัดเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของมนุษย์

2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยหรือสวัสดิภาพ (Safety Needs) หมายถึง ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยทางด้านร่างกายและจิตใจเป็นอิสระจากความกลัว ขู่เข็ญ บังคับจากผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่ (The Belongingness and Love Needs) มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาจะให้เป็นที่รักของผู้อื่น ต้องการได้รับความยกย่องนับถือจากผู้อื่นและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่ และต้องการการยอมรับจากหมู่

3. ความต้องการที่จะรู้สึกว่ามีค่า (The Esteem Needs) ความต้องการนี้ประกอบด้วยความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ มีความสามารถ ต้องการที่จะให้ผู้อื่นเห็นว่าตนมีความสามารถ มีคุณค่าและมีเกียรติ ต้องการได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่น ผู้ที่มีความสมปรารถนาในความต้องการนี้จะเป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเอง เป็นคนมีประโยชน์และมีค่า

4. ความต้องการที่จะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริงและพัฒนาตามศักยภาพของตน (The need for self actualization) เป็นความต้องการที่จะเข้าใจถึงความสามารถ ความ

สนใจ ความถนัด และความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง โดยไม่มีการปกป้องและปิดป้อง พร้อมทั้งจะเปิดเผยตนเองและพิจารณาตนเองอย่างใจเป็นธรรม

กาเย (Gagne) ได้แสดงลำดับขั้นตอนการแสดง (Instructional Events) และลำดับการเรียนการสอน (Instructional Phases) ไว้โดยสรุปได้ดังนี้ (อ้างอิงจาก Gagne. 1974 : 303 – 318)

ลำดับการสอน (Instructional Events)

การจัดลำดับการสอน ผู้สอนควรยึดหลังการสอนที่ว่าการสอนขั้นแรกต้องสร้างความคิดหรือเร้าความสนใจให้เกิดขึ้นต่อผู้เรียนเสียก่อน แล้วจึงแจ้งจุดประสงค์การเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับรู้ ซึ่งสามารถแสดงเป็นลำดับขั้นตอนการสอนไว้ดังนี้

1. กระตุ้นพลังแรงจูงใจ (Activating Motivation)
2. กำหนดเป้าหมายแก่ผู้เรียน (Informing the Learn of the Lesson Objectives)
3. ชี้นำสนใจได้ตรง (Direction Attention)
4. เร้าให้ระลึกบททวน (Stimulation Recall)
5. แนะนำการเรียน (Providing Learning Guidance)
6. สร้างเสริมความคงทนในการเรียนรู้ (Enchancing Retention)
7. เอื้ออำนวยปัจจัยถ่ายโยงการเรียนรู้ (Promoting Transfer of Learning)
8. จัดให้มีภาคปฏิบัติงาน (Eliciting Performance)
9. จัดให้มีการตรวจผลงานย้อนกลับ (Providing Feedback)

ลำดับการเรียนการสอน (Instructional Phases)

ลำดับการเรียนการสอนเป็นกระบวนการภายในตัวผู้เรียน เมื่อได้รับการสอนแล้วจะเกิดขึ้นที่มีส่วนสัมพันธ์สอดคล้องกัน โดยเมื่อผู้เรียนได้รับการสอนซึ่งผู้สอนได้กระตุ้นพลังแรงจูงใจแล้วผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนการสอนขึ้น ซึ่งสามารถแสดงเป็นลำดับขั้นตอนไว้ดังนี้

1. การสร้างแรงจูงใจ (Motivation Phase)
2. การรับรู้ (Apprehending Phase)
3. การสำนึก (Acquisition Phase)
4. การปรับแต่ง (Retention Phase)
5. การระลึกบททวน (Recall Phase)
6. การแสดงพฤติกรรม (Generization Phase)

7. การแสดงผลย้อนกลับ (Performance Phase)

จากเอกสารดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสื่อแบบเรียนเล่มเล็กมีขั้นตอนการผลิตที่เป็นกระบวนการ มีเพียงความคิดรวบยอดเดียวไม่ซับซ้อน ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ปลุกฝังนิสัยรักการอ่านอย่างวิเคราะห์ อีกทั้งมีรูปแบบแนวใหม่ท้าทายความสามารถของเด็กและสอดคล้องกับวัยของเด็ก ซึ่งอยู่ระหว่าง 8 – 10 ปี ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมใช้ ในการสอนวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

หทัย ดันหยง (2532 : 241) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อเป็นสื่อพัฒนาการอ่านในระดับประถมศึกษา โดยใช้การสอนด้วยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาที่ใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาที่ใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของ นักเรียนระหว่างการสอนด้วยวิธีมุ่งประสบการณ์ทางภาษา โดยใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าการใช้หนังสือตามปกติ ในปีเดียวกันนี้ กัลยา ดุลยพิจิตร (2532 : 60 – 61) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบทางการอ่านในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้หนังสือเรียนเล่มเล็ก ระหว่างวิธีสอนแบบวรรณิกับวิธีสอนตามคู่มือครู จำนวน 60 คน โดยกลุ่มทดลองเรียนโดยใช้หนังสือเล่มเล็กตามวิธีสอนแบบวรรณิและกลุ่ม ควบคุมเรียนโดยใช้หนังสือเรียนเล่มเล็ก ตามวิธีสอน ในคู่มือครูซึ่งผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางการอ่านในวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มทดลองมีความสามารถทางการอ่านสูงกว่ากลุ่มควบคุม แสดงว่าการใช้แบบเรียนเล่มเล็กเป็นสื่อในการเรียนการสอนทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าการสอนตามปกติ ซึ่งสอดคล้องกับ กนกวรรณ ชื่นชม (2532 : 80 – 81) ซึ่งได้ทำการวิจัย เรื่องการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มวิชาการงานพื้นฐานอาชีพของนักเรียนโดยใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมและสื่อใบงาน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มที่เรียนโดยใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมสูงกว่า กลุ่มที่เรียนโดยใช้สื่อใบงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปีต่อมา สุชาดา จันทร์แพง (2536 : 81 – 83) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาประสิทธิภาพของสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเพื่อซ่อมเสริมการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาการคูณและการหารวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 4 สังกัดเทศบาลราชบุรี ผลการวิจัยพบว่าหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมี

ประสิทธิภาพเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการซ่อมเสริมการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาการคูณการหาร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นและสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้ก่อนการสอนซ่อมเสริม สองปีต่อมา ปราณี มอรรถม (2538 : 86 – 87) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่ม สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยวิธีสอนแบบมุ่ง ประสบการณ์ภาษาโดยใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม และเรียนโดยใช้หนังสือเรียน ปกติเชิงวรรณกรรม ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้ หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยใช้หนังสือเรียนปกติเชิงวรรณกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ ราตรี เทียนคำ (2540 : 78) ได้ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสนใจในการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องโจทย์ปัญหาการบวก การลบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้หนังสือ เรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมสูงกว่าการสอนโดยใช้หนังสือเรียนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสนใจ และความคงทนของนักเรียนที่ใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิง วรรณกรรมสูงกว่า นักเรียนที่เรียนจากการสอนโดยใช้หนังสือเรียนตามคู่มือครูอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในปีเดียวกันนี้ ไยพา ชุ่มสนิท (2540 : 97) ได้ศึกษา การสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมวิชาภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่าจากการหาประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมพบว่านักเรียน มีคะแนนเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินผล 80/80 ใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน วิชาภาษาอังกฤษได้

งานวิจัยในต่างประเทศ

ฟิลลิปส์ (Phillips, 1986) ได้ทดลองวิจัยในรัฐนิวฟาว์แลนด์โดยใช้กลุ่มประชากรเป็น นักเรียน 6 ชั้นเรียน ปรากฏว่ากลุ่มทดลองซึ่งใช้สื่อวรรณกรรมมีพัฒนาการทางภาษาสูงกว่า กลุ่มควบคุมซึ่งไม่ได้สื่อวรรณกรรมอย่างมีนัยสำคัญ

จากงานวิจัยที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการนำสื่อ แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมไปใช้ในการเรียนการสอนแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ การใช้ สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมจะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และจากการหา ประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่ม เล็กเชิงวรรณกรรมทำให้นักเรียนมีคะแนนเป็นไปตามเกณฑ์ การหาประสิทธิภาพ 80/80 ดังนั้นผู้วิจัยต้องการสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อ หาประสิทธิภาพของสื่อมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ที่ ต้องการได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อสร้างและทดสอบใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ในกลุ่มทักษะภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้จัดดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างและการหาคุณภาพแบบเรียนเล่มเล็ก
3. เครื่องมือที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
4. การดำเนินการทดลอง
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัยภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 286 คน จำนวน 6 ห้องเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย โดยสุ่มห้องเรียนมา 1 ห้อง แล้วมาคัดเลือกนักเรียนในห้องเรียนที่สุ่มได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยพิจารณาจากระดับความสามารถจากจำนวนนักเรียน 6 ห้องเรียน เก่ง ปานกลาง และอ่อน โดยดูจากคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ภาษาไทยปลายภาคเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ไว้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. การสร้างและหาคุณภาพแบบเรียนเล่มเล็ก

ผู้วิจัยสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมโดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการและวิธีผลิตแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมจากเอกสาร และหนังสือการสร้างสรรค์วรรณกรรมและหนังสือสำหรับเด็ก ของ หทัย ดันหยง (2532 : 64) และงานวิจัยเกี่ยวข้องกับแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

2.2 วิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์ และความคิดรวบยอดของกลุ่มวิชาภาษาไทย จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ช่วงชั้นที่ 1 และสาระที่ 4 ชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 3 ชุดอักษรนำ ซึ่งสามารถแบ่งเนื้อหา สำหรับสร้างเป็นแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม 5 เล่ม ดังนี้

เล่มที่ 1	อักษรนำ	ห	นำ
เล่มที่ 2	อักษรนำ	อ	นำ
เล่มที่ 3	อักษรนำ	ผ	นำ
เล่มที่ 4	อักษรนำ	ส	นำ
เล่มที่ 5	อักษรนำ	ถ	นำ

2.3 สร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม โดยใช้หลักเกณฑ์การผลิต แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมของหทัย ดันหยง (2532 : 44-72) โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.3.1 วิเคราะห์ความคิดรวบยอด จุดประสงค์ เนื้อหา จากหลักสูตรและแบบเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2.3.2 นำความคิดรวบยอดและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วิเคราะห์ได้มาสร้างเป็นแก่นสาระที่จะใช้ในการคิดเรื่อง วางโครงเรื่อง และเขียนโครงเรื่องของแบบเรียนแต่ละเล่ม

2.3.3 พิจารณากำหนดวรรณลักษณะภาษา (Genre) เพื่อใช้เป็นโครงสร้างทางวรรณกรรมสำหรับเขียนเรื่องในแบบเรียน

2.3.4 เขียนเรื่องราวในแบบเรียนตามอรรถลักษณะที่กำหนดตามกระบวนการและขั้นตอน

2.3.5 ให้ถ้อยคำภาษา ปรับปรุงถ้อยคำภาษาให้เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จัดหน้าและภาพประกอบให้ครบสมบูรณ์

2.4 นำแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเสนอต่อประธานคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สนั่น มีขันหมาก และผู้เชี่ยวชาญ คือ อาจารย์ ทศนีย์ ห้าวหาญ อาจารย์จากโรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ อาจารย์ธัญสุตา จิรจิตตยากร อาจารย์จากโรงเรียนสาธิตประสานมิตร แผนกประถม ผู้ตรวจพิจารณาเนื้อหาคุณลักษณะของวรรณกรรมเล่มเล็กพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม ทั้งในด้านเนื้อหาสาระและคุณลักษณะตามเกณฑ์ของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

2.5 นำข้อเสนอแนะ และผลการพิจารณาของคณะกรรมการผู้ควบคุมงานวิจัย และผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมแล้วจัดทำรูปเล่มให้สมบูรณ์

การทดสอบประสิทธิภาพแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

ครั้งที่ 1 เป็นการตรวจประสิทธิภาพรายบุคคลโดยนำแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมทั้ง 5 เล่ม (ฉบับร่าง) ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย จำนวน 1 คน สัมภาษณ์นักเรียนทำให้พบข้อบกพร่องคือ

1.ข้อความในบทสนทนาบางตอนมีความยาวมากเกินไป

และจากการสังเกตพบว่าภาพและเรื่องสอดคล้องกันดี ส่วนภาษาที่ใช้ให้นักเรียนอ่านแล้วเข้าใจดี

ครั้งที่ 2 การตรวจสอบประสิทธิภาพแบบเรียนเล่มเล็ก โดยนำแบบเรียนเล่มเล็กที่ปรับปรุงแล้วขึ้นครั้งที่ 1 ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย จำนวน 10 คน ได้ข้อคิดเห็นจากการสังเกตและการสัมภาษณ์นักเรียนดังนี้

1. จากการสังเกตนักเรียนพบว่า นักเรียนชอบและสนใจการอ่านเรื่องจากแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ทั้งนี้เพราะความแปลกใหม่ของสื่อแบบเรียนสำหรับเด็ก
2. จากการสัมภาษณ์นักเรียนพบว่า หลังจากการอ่านแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมนักเรียนบอกว่า เนื้อเรื่องสั้นดีและสนุก มีรูปภาพประกอบทุกหน้าภาษาอ่านแล้วเข้าใจง่าย ไม่เบื่อ มีรูปภาพให้ระบายสี และแบบทดสอบหลังบทเรียนที่สามารถประเมินตนเองว่าเข้าใจเรื่องี่อ่านมากน้อยเพียงใด

ครั้งที่ 3 ในการทดลองผู้วิจัยดำเนินการทดลองดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม จำนวน 5 เล่ม ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย จำนวน 30 คน
2. เมื่อสอนด้วยแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมจบแล้วให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายเล่มในแต่ละเล่ม เพื่อนำคะแนนไปใช้หาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมตามเกณฑ์ 80/80 (เป็นคะแนน 80 ตัวแรก)
3. หลังจากสอนด้วยแบบเรียนแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมทั้ง 5 เล่มแล้วผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มทักษะภาษาไทย ทำการทดสอบ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีกระบวนการสร้างดังนี้

1. แผนการสอน
 - 1.1 ศึกษาหลักสูตรและแผนการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
 - 1.2 นำความคิดรวบยอด จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม จากสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมาเขียนแผนการสอน
 - 1.3 นำแผนการสอนที่เขียนขึ้น เสนอต่อประธานและผู้เชี่ยวชาญที่สอนวิชาภาษา เพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขและนำไปทดสอบใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.4 นำแผนการสอนที่ได้รับการแก้ไขแล้วมาใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบ หลังจากเรียนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมแต่ละเล่มเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ในแต่ละกลุ่มที่ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎีวิธีสร้างแบบทดสอบจากหนังสือเทคนิคการสร้างข้อสอบของ ขวาล แพรัตกุล (2520: 1 – 407) หนังสือการวัดผลการศึกษาของ อนันต์ ศรีโสภา (2525 : 111 – 137 และ 117 – 192)

2.2 วิเคราะห์เนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ในแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมในแต่ละเล่ม แล้วนำมาสร้างเป็นข้อคำถามแบบปรนัยจำนวน 10 ข้อ

2.3 นำแบบทดสอบหลังบทเรียนเล่มเล็กแต่ละฉบับที่สร้างขึ้นเสนอประธานควบคุมงานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาว่าข้อสอบแต่ละข้อสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.4 นำข้อสอบที่คัดเลือกไว้ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง

2.5 นำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนนโดยตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน แล้วนำมาวิเคราะห์ความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 27 % จากตารางของ จุง เตห์ ฟาน แบ่งเป็นกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ ซึ่งมีความยากง่ายตั้งแต่ .20 - .80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป

2.6 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร กูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson 20) ได้ค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่เล่มที่ 1 – 5 เป็น 0.42 , 0.64, 0.74, 0.50 และ 0.76

2.7 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบทดสอบที่ใช้หลังการทดลองเสร็จสิ้นแล้ว แบบทดสอบนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากหนังสือเทคนิคการเขียนข้อสอบของ ขวาล แพรัตกุล (2520: 1 - 405) และหนังสือการสร้างและพัฒนาแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ของพวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2529: 1 - 371)

3.2 วิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหา ความคิดรวบยอดและจุดประสงค์การเรียนรู้ของเนื้อหาที่ใช้ทดลอง เพื่อใช้ในการเขียนข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.3 สร้างแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์ที่ได้วิเคราะห์แล้ว

3.4 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่อประธานควบคุมงานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกัน เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาว่าข้อสอบที่เขียนนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่

3.5 นำแบบทดสอบที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย ซึ่งได้เรียนเรื่องอักษรนำไปแล้ว เพื่อวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบแต่ละข้อ เมื่อตรวจและให้คะแนนแล้วนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค 27 % ของจุง เตห์ ฟาน เลือกเฉพาะข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง .20 - .80 และค่าอำนาจจำแนก (r) .20 ขึ้นไป (ล้วนและอังคณา สายยศ. 2536: 168 – 170) ได้ค่าความเชื่อมั่นเป็น 0.85

4. การดำเนินการทดลอง

4.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย

4.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ใช้เวลาทดลอง 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 3 คาบ รวม 18 คาบ ระหว่างวันที่ 2 กันยายน 2545 ถึง วันที่ 13 กันยายน 2545

5. วิเคราะห์ข้อมูล

5.1 หาค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบทดสอบ

5.2 การหาประสิทธิภาพแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมโดยใช้เกณฑ์ 80/80

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติพื้นฐาน

6.1.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนโดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.2531:5a)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

6.2 สถิติเพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

6.2.1 หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบท้ายเล่มและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ โดยวิเคราะห์ข้อสอบเป็นรายข้อ (Hem Analysis) โดยใช้เทคนิค 27% ของ จุง เดห์ ฟาน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531:186-187)

$$p = \frac{R}{N}$$

เมื่อ R แทน จำนวนคนที่ทำข้อนั้นถูก
N แทน จำนวนคนที่ทำข้อนั้นทั้งหมด

6.2.2 หาค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบท้ายเล่ม และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์โดยใช้สูตร คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson.20) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 168)

$$r_{11} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{st^2} \right]$$

เมื่อ r_{11} แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
n แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบ
P แทน สัดส่วนของผู้ทำได้ในข้อหนึ่ง ๆ
= $\frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$
p แทน สัดส่วนของผู้ทำผิดในข้อหนึ่ง ๆ = 1 - P
 St^2 แทน ความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

6.3 หาประสิทธิภาพของหนังสือเรียน เล่มเล็กเชิงวรรณกรรม โดยใช้สูตร (ชัยยงค์ พรหมวงศ์.2530:495-496)

$$E_1 = \left[\frac{\sum x}{\frac{N}{A}} \right] \times 100$$

$$E_2 = \left[\frac{\sum E}{\frac{N}{B}} \right] \times 100$$

เมื่อ	E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในบทเรียนคิดเป็นร้อยละจากการปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่ม
	E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ
	$\sum x$	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่ม
	$\sum F$	แทน	คะแนนรวมของการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
	N	แทน	คะแนนผู้เรียน
	A	แทน	คะแนนเต็มของแบบการปฏิบัติกิจกรรมท้ายเล่ม
	B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ด้วยแบบทดสอบหลังบทเรียนเล่มของบทเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมแต่ละเล่ม เพื่อเปรียบเทียบเกณฑ์ E_1 (80 ตัวแรก)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ของแบบทดสอบรวมหลังการสอนด้วยแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อเปรียบเทียบเกณฑ์ E_2 (80 ตัวหลัง)
3. การวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนผลสัมฤทธิ์แบบทดสอบหลังบทเรียนเล่มของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม แต่ละเล่มตามเกณฑ์ E_1 (80 ตัวแรก) ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ที่ปรากฏดังตาราง

ตาราง 1 แสดงคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่องอักษรนำในแต่ละเล่ม ทั้ง 5 เล่ม

เล่มที่ คนที่	คะแนน (10)	1	2	3	4	5
1		10	8	10	10	10
2		9	9	9	8	9
3		8	9	9	8	8
4		8	9	9	9	9
5		9	10	8	9	10
6		10	8	9	8	10
7		7	7	9	9	8
8		9	7	7	9	9
9		8	7	9	8	8
10		10	8	8	10	9
11		8	10	9	10	9
12		9	10	8	10	10
13		9	10	8	10	9
14		10	9	10	9	10
15		7	9	9	9	8
16		6	8	7	8	9
17		8	10	6	8	8
18		8	10	10	9	9
19		9	8	8	8	9
20		6	8	9	8	9
21		7	7	9	8	9
22		8	7	5	7	8
23		9	7	5	9	8
24		8	5	5	7	8
25		9	8	6	7	9

ตาราง 1 (ต่อ)

คน ที่	เล่มที่ คะแนน (10)	1	2	3	4	5
26		9	10	8	8	9
27		10	9	8	9	9
28		10	8	8	9	10
29		9	9	10	10	8
30		6	6	9	7	9
$\sum X$		253	250	245	258	267
$\bar{X}$		8.43	8.33	8.16	8.6	8.9
E_1		84.33	83.33	81.66	86.00	89.00

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่าแบบเรียนเล่มเชิงวรรณกรรมเรื่องอักษรนำแต่ละเล่ม มีผลคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังบทเรียนผ่านเกณฑ์ E_1 (80 ตัวแรก) โดยมีประสิทธิภาพร้อยละตามลำดับการเรียนรู้ดังนี้

1	อยู่ร่วมกันทั้งฉันเธอ	มีประสิทธิภาพร้อยละ	84.33
2	อ.อ้างอยากมีเพื่อน	มีประสิทธิภาพร้อยละ	83.33
3	ผึ่งน้อยทะนงตน	มีประสิทธิภาพร้อยละ	81.66
4	ส.เสื่อรักน้อง	มีประสิทธิภาพร้อยละ	86.00
5	ถ.ถุวิเศษ	มีประสิทธิภาพร้อยละ	89.00

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์โดยแบบทดสอบรวมหลังการสอนด้วยแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ตามเกณฑ์ E_2 (80 ตัวหลัง) ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง

ตาราง 2 แสดงคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนด้วยแบบเรียนเล่มเล็กเชิง
วรรณกรรมทั้ง 5 เล่ม

คนที่	คะแนนสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (คะแนนเต็ม 30 เกณฑ์ 80% = 24 คะแนน)
1	25
2	25
3	27
4	25
5	24
6	24
7	26
8	25
9	26
10	28
11	26
12	29
13	25
14	29
15	26
16	25
17	25
18	27
19	26
20	27
21	26
22	24
23	25
24	24
25	27
26	26
27	26

ตาราง 2 (ต่อ)

คนที่	คะแนนสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (คะแนนเต็ม 30 เกณฑ์ 80% = 24 คะแนน)
28	26
29	26
30	25
$\sum X$	775
$\bar{X}$	25.8
E_2	86.00

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากการเรียนด้วยแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมคิดเป็นร้อยละ 86.00 แสดงว่าแบบเรียนเล่มเล็ก เชิงวรรณกรรมชุดนี้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ E_2 (80 ตัวหลัง) และเมื่อพิจารณาจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 พบว่านักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 100

3. ผลการวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของแบบเรียน เล่มเล็กเชิงวรรณกรรมชุดอักษรนำ ตามเกณฑ์ E_1 / E_2 (80/80) ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง

ตาราง 3 แสดงค่าประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชุดอักษรนำ ตามเกณฑ์ E_1 / E_2

เล่ม 1	เรื่อง	E_1	E_2
1	อยู่ร่วมกันทั้งฉันเธอ	84.33	86.00
2	อ.อ่างออยากมีเพื่อน	83.33	
3	ผึ่งน้อยทะนงตน	81.66	
4	ส.เสื่อรักน้อง	86.00	
5	ถ.ถุวิเศษ	89.00	

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่าค่าประสิทธิภาพตัวแรก E_1 ของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมชุดอักษรนำ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 81.66 - 89.00 ค่าประสิทธิภาพตัวหลัง E_2 คิดเป็นร้อยละ 86.00 ดังนั้นแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่องอักษรนำที่สร้างนั้นสามารถนำไปใช้ป็นสื่อการเรียนการสอนในกลุ่มทักษะภาษาไทย เรื่องอักษรนำได้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชุดอักษรนำ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 286 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย โดยสุ่มห้องเรียนมา 1 ห้อง แล้วมาคัดเลือกนักเรียนนักเรียนในห้องเรียนที่สุ่มได้ เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยพิจารณาความสามารถ เก่ง ปานกลางและอ่อน โดยดูจากคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ภาษาไทยปลายภาคเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ไว้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

- 1 แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
- 2 แผนการสอนโดยใช้แบบเรียน เล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
- 3 แบบทดสอบหลังการใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมแต่ละเล่ม
- 4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองใช้หนังสือเรียนเชิงวรรณกรรมทั้ง 5 เล่ม เสร็จสิ้นแล้ว

วิธีการดำเนินการทดลอง

1. ผู้วิจัยดำเนินการสอนโดยใช้หนังสือเรียนเล่มเล็ก เชิงวรรณกรรมเล่มเล็ก แต่ละเล่ม ใช้เวลาในการทดลอง 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 3 คาบ รวม 18 คาบ วันเวลาที่ใช้ในการทดลอง วันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ เวลา 12.00 – 13.00 น.

2. หลังการทดลองใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมแต่ละเล่มจบลง ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังบทเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมแต่ละเล่ม และเมื่อทดลองใช้วรรณกรรมเล่มเล็กครบทั้ง 5 เล่ม ตามขั้นตอนต่างๆ แล้ว จึงทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอีกครั้งหนึ่ง

3. นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังบทเรียน และคะแนนจากการวัดผลสัมฤทธิ์ โดยรวมภายหลังการทดลองสอนครบทั้ง 5 เล่ม มาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ (80/80)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลได้ว่า แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั้ง 5 เล่ม มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. อยู่ร่วมกันทั้งฉันเธอ	มีประสิทธิภาพเท่ากับ	84.33 / 86.00
2. อ อ่างอยากมีเพื่อน	มีประสิทธิภาพเท่ากับ	83.33 / 86.00
3. ผึ้งน้อยทะนงตน	มีประสิทธิภาพเท่ากับ	81.66 / 86.00
4. ส เสือรักน้อง	มีประสิทธิภาพเท่ากับ	86.00 / 86.00
5. ถ ถูวิเศษ	มีประสิทธิภาพเท่ากับ	89.00 / 86.00

อภิปรายผล

การประเมินประสิทธิภาพแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม อักษรนำตามเกณฑ์ (E_1 / E_2 (80/80) ซึ่งพิจารณาจากประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในบทเรียนคิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบหลังบทเรียน E_1 (80 ตัวแรก) สูงกว่าเกณฑ์คือได้ค่าประสิทธิภาพ E_1 ระหว่างร้อยละ 84.33 – 89.00 และประสิทธิภาพของ E_2 86.00 ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม อักษรนำ มีประสิทธิภาพเป็นที่น่าเชื่อถือได้เนื่องจาก

1. แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เป็นสื่อการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นโดยใช้ความคิดรวบยอดจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา นำมาผูกเป็นเรื่องราวให้เหมาะสมกับวัยและความต้องการของเด็ก โดยต้องคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กเป็นสำคัญ

2. แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เป็นสื่อหนังสือเรียนที่แปลกใหม่ ขนาดพอเหมาะ (32 หน้ายก) มีการวางเค้าโครงเรื่อง กำหนดวิธีการและรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา มีเรื่องราวที่อ่านจบภายในเล่มมีตัวละครประกอบใช้เวลาสั้นๆ ในการอ่านมีภาพประกอบตามความสนใจของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับหลักจิตวิทยาการเสริมแรง (Reinforcement) ทำให้เรียนตื่นตัวสนใจ

บทเรียน และมีกิจกรรมที่ฝึกทักษะหลังบทเรียน การวาดภาพระบายสี การแสดงบทบาทสมมติ ช่วยทำให้นักเรียนเรียนหนังสือด้วยความสนุกสนาน ไม่เบื่อหน่ายการเรียน

3. แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาทั้ง 4 ทักษะคือ การฟัง การพูด การอ่าน การเรียน เนื่องจากการใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมนักเรียนมีกิจกรรมที่หลากหลายเช่นการแสดงบทบาทสมมติ การระบายสีภาพช่วยให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ปลูกนิสัย รักการอ่าน

จากการทดลองหาประสิทธิภาพของหนังสือแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม พบว่านักเรียนมีคะแนนเป็นไปตามเกณฑ์การหาประสิทธิภาพ 80/80 คือ คะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังบทเรียนแต่ละเล่มมีค่าเกินกว่าร้อยละ 80 ทุกเล่ม และคะแนนการวัดผลสัมฤทธิ์ โดยรวมมีค่าร้อยละ 80 ขึ้นไป จากการทดลองครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อที่สร้างขึ้นเพื่อประกอบการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและใช้ได้กับเนื้อหาวิชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัย ดันหยง (2532 : บทคัดย่อ) ที่พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาโดยใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา โดยใช้หนังสือปกติเชิงวรรณกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของกนกวรรณ ชื่นชม (2532 : บทคัดย่อ) ที่ทำการทดลองแล้วพบว่า นักเรียนที่เรียน โดยชุดการเรียนจุลบทที่มีหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนปกติที่เรียนโดยใช้หนังสือปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของทัศน โชติพฤตพงศ์ (2535 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพของนักเรียน โดยใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมและสื่อใบงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกับ ยุพา ชุ่มสนิท (2540 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยพบว่า หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 สามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนได้ ในปีเดียวกัน รัตรี เทียนคำ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสนใจในการเรียน และความคงทนในการเรียนรู่วิชาคณิตศาสตร์เรื่องโจทย์ปัญหา การบวก การลบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับหนังสือเรียนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสนใจ และความคงทนของนักเรียนที่ใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอน โดยใช้หนังสือเรียนตามคู่มือครู ปีต่อมา อารีรัตน์ ดอกสี (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพบว่าแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม การเขียนบทร้อยกรอง เรื่องกาพย์ยานี 11 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 สามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนในกลุ่มทักษะภาษาไทย เรื่องการเขียน กาพย์ยานี 11 ได้ และในปีเดียวกัน จิรภา มาลัยธรรม (2541 : บทคัดย่อ) ได้ค้นคว้าและศึกษาบทเรียนเล่มเล็ก

ลอยฟ้า เรื่อง “การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตพบว่า มีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 และผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยหลังทดลองใช้แบบเรียนเล่มเล็กลอยฟ้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะแบบเรียนเล่มเล็กลอยฟ้าเป็นสื่อที่ประยุกต์มาจากแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน วิชาภาษาไทย ได้ เนื่องจากหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อเสริมแรง ทำให้ผู้เรียนสนใจในบทเรียนและอ่านด้วยความเพลิดเพลิน ขนาดรูปเล่มกะทัดรัดเหมาะกับวัย และความสนใจของเด็ก เมื่อนักเรียนได้ระบายสีจากภาพแสดงบทบาทสมมติ เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ ไม่เบื่อหน่ายการเรียนและส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ ผู้ใช้จะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการสอนด้วยแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม จึงทำให้เกิดประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์
2. ครูที่ประสงค์จะสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ควรศึกษาขั้นตอนกระบวนการวิธีทำและดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าวจะทำให้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ
3. นักเรียนจะสนุกสนานกับการได้แสดงบทบาทสมมติ ดังนั้นในเรื่องหนึ่งๆ ควรมีการแสดงบทบาทสมมติเพื่อฝึกการใช้ภาษาให้คล่องขึ้น และเป็นการส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เวลาที่ใช้ควรวางแผน การใช้เวลาให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมและเสริมทักษะด้านอื่นๆ ด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัย

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความสนใจ ก่อนและหลังการใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
2. ควรมีการศึกษาผลการใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเปรียบเทียบกับสื่ออื่นๆ
3. ควรมีการวิจัยและพัฒนาแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมไปสู่มีลติมีเดียกับสื่อประสมชนิดอื่นๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กนกวรรณ ชื่นชม.2532.การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยวิธีสอนปกติกับวิธีสอนชุดจุลบทที่ใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม.ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, อัดสำเนา

กรรณิการ์ พวงเกษม.2535.ปัญหาและกลวิธีการสอนภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

จินตนา ไบกาชูจี.2534.การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก . กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น .

จิรภา มาลัยธรรม . การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กลอยฟ้าเรื่อง “การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 . ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,อัดสำเนา.

ทัศนีย์ โชติพฤตพงศ์.2535.การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจการเรียนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากการสอนโดยใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับการสอนโดยใช้สื่อใบงาน กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,อัดสำเนา.

ธัญสุตา จิรกิตตยากร.2542.การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชุดมาตราตัวสะกด . ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,อัดสำเนา

ปรีตร แก้วสว่าง. 2540 การพัฒนาหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมไปสู่ระบบมัลติมีเดียบนซีดี-รอม. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ประสานมิตร, อัดสำเนา.

ปริญญาลักษณ์ พิลากุล.2532.การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความสนใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับหนังสือเรียน. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร . อุดรธานี.

ยุพา ชุ่มสนิท.2540.การสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมวิชาภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดรธานี

ราตรี เทียนคำ.2540.การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่องโจทย์ปัญหาการบวก การลบของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้หนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม . ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.อุดรธานี.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.2536.หลักการวิจัยทางการศึกษา . พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : ศึกษาพร.

วาสนา จาดพุ่ม.2535.การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับสื่อการสอนปกติ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.อุดรธานี.

สนั่น มีชันหมาก วิจัยวรรณกรรมสำหรับเด็ก.2537.กรุงเทพฯ : เท็คโปรโมชัน แอนด์ แอดเวอร์ไทซิง จำกัด.

สุกัญญา เทียนพิทักษ์กุล.2543.การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่องโจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้หนังสือเรียน เล่มเล็กเชิงวรรณกรรม . ปริญญานิพนธ์ . กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.อุดรธานี.

สุจิตรา หังสพฤกษ์. 2542. เทคนิคการสร้างข้อสอบระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุชาดา จันทรแพง.2536.การศึกษาประสิทธิภาพของสื่อแบบเรียนเล่มเล็กเพื่อช่วยเสริมการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาการคูณและ การหารวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 . ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

หทัย ตันหยง . 2529. การสร้างสรรค์วรรณกรรมและหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.

_____.2523.การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.

_____.2532.รายงานการวิจัยการสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เพื่อเป็นสื่อพัฒนาการการอ่านในระดับประถมศึกษา. ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

อนันต์ ศรีโสภา วัดผลการศึกษา.2525. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

อัจฉริยาภรณ์ ยิ้มแย้ม.2543.การศึกษาผลการสอนโดยใช้แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 . ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.อัดสำเนา.

อำนาจ คันธรักษ์.2541.การสร้างสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมประกอบการสอนกิจกรรมลูกเสือสามัญของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 . ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.อัดสำเนา.

Cronbach, Lee (j. and Othen, 1995. Text Materials in Modern Education. Urban. Illinois : University of Illinois Press.

Piaget, jean, 1969 ,The Psychology of the child. New York : Basic Book.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

1. ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบหลังบทเรียน
2. ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบหลังบทเรียน
3. ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
4. ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
5. ประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

ตาราง 4 ค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบหลังบทเรียนแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เล่มที่ 1 เรื่อง อยู่ร่วมกันทั้งนั้นเธอ

ข้อที่	P	r
1	.53	.89
2	.53	.89
3	.76	.77
4	.53	.89
5	.53	.89
6	.31	.15 *
7	.81	.72
8	.53	.89
9	.51	.73
10	.44	.12 *

* เป็นข้อสอบก่อนข้างยากอำนาจจำแนกไม่ดี ได้ทำการปรับปรุงข้อสอบและผ่านความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญ

ตาราง 5 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบหลังบทเรียนแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเล่ม 2 เรื่อง อ.อ่างอยากมีเพื่อน

ข้อที่	P	r
1	.53	.89
2	.53	.89
3	.53	.89
4	.53	.89
5	.76	.77
6	.53	.89
7	.51	.73
8	.71	.44
9	.81	.72
10	.81	.72

ตาราง 6 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบหลังบทเรียน
แบบเรียนเล่มเล็ก เชิงวรรณกรรมเล่ม 3 เรื่อง ผีน้อยทะนงตน

ข้อที่	P	r
1	.76	.33
2	.51	.73
3	.81	.72
4	.37	.27
5	.81	.72
6	.81	.72
7	.63	.87
8	.71	.44
9	.30	.43
10	.51	.72

ตาราง 7 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบหลังบทเรียน
แบบเรียนเล่มเล็ก เชิงวรรณกรรมเล่ม 4 เรื่อง ส.เสือรักน้อง

ข้อที่	P	r
1	.53	.89
2	.37	.27
3	.57	.38
4	.38	*
5	.10	.57
6	.57	.13
7	.30	.41
8	.36	.53
9	.44	.39
10	.70	.82

* เป็นข้อสอบค่อนข้างยากไม่มีอำนาจจำแนก ได้ทำการปรับปรุงข้อสอบและผ่านความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญ

ตาราง 8 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบหลังบทเรียน
แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเล่ม 5 เรื่อง ถ. ฤๅนวิเศษ

ข้อที่	P	r
1	.53	.89
2	.06	.45
3	.70	.82
4	.53	.89
5	.65	.54
6	.36	.53
7	.70	.82
8	.70	.82
9	.70	.82
10	.76	.77

5.69

6.75

ตาราง 9 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบหลังบทเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

เล่มที่	ค่าความเชื่อมั่น
1	0.42
2	0.64
3	0.74
4	0.50
5	0.76

ตาราง 10 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อที่	P	r
1	.25	-. *
2	.81	.72
3	.90	.57
4	.51	.73
5	.90	.57
6	.31	.15
7	.59	.33
8	.86	.66
9	.37	.52
10	.78	.75
11	.86	.66
12	.86	.66
13	.64	.86
14	.51	.73
15	.60	.60
16	.83	.69
17	.89	.61
18	.50	.93
19	.67	.50
20	.60	.60
21	.64	.86
22	.78	.75
23	.89	.61
24	.60	.60
25	.78	.75
26	.52	.46
27	.67	.50
28	.51	.72

ข้อที่	P	r
29	.81	.16
30	.60	.60

* เป็นข้อสอบค่อนข้างยากไม่มีอำนาจจำแนก ได้ทำการปรับปรุงข้อสอบและผ่านความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญ

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

$$\text{ค่า } r_{tt} = 0.85$$

การหาประสิทธิภาพของแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

$$E_1 = \left[\frac{\sum x}{\frac{N}{A}} \right] \times 100$$

$$E_2 = \left[\frac{\sum E}{\frac{N}{B}} \right] \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในบทเรียนคิดเป็นร้อยละจากการทำแบบฝึกหัด

E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน

$\sum x$ แทน คะแนนรวมของผู้เรียนจากแบบฝึกหัด

$\sum F$ แทน คะแนนรวมของการทดสอบหลังเรียน

N แทน จำนวนผู้เรียน

A แทน คะแนนเต็มของแบบฝึกหัด

B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน

แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เล่มที่ 1

$$E_1 = \left[\frac{253}{\frac{30}{10}} \right] \times 100$$

$$= 84.33$$

แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เล่มที่ 2

$$E_1 = \left[\frac{250}{\frac{30}{10}} \right] \times 100$$

$$= 83.33$$

แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เล่มที่ 3

$$E_1 = \left[\frac{245}{\frac{30}{10}} \right] \times 100$$

$$= 81.66$$

แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เล่มที่ 4

$$E_1 = \left[\frac{258}{\frac{30}{10}} \right] \times 100$$

$$= 86.00$$

แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เล่มที่ 5

$$E_1 = \left[\frac{267}{\frac{30}{10}} \right] \times 100$$

$$= 89.00$$

ภาคผนวก ข

1. แผนการสอน
2. แบบทดสอบหลังบทเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

แผนการสอนที่ 1

กลุ่มทักษะ (ภาษาไทย)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

เรื่อง อักษรนำ ห. นำ

เวลา 3 คาบ (60 นาที)

ความคิดรวบยอด

ห. เป็นอักษรสูงนำอักษรต่ำทำให้มีเสียงเป็นระดับเดียวกับ ห

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนอ่านเรื่องและทำกิจกรรมการเรียนการสอนแล้วสามารถแสดงพฤติกรรม ดังนี้

1. เล่าเรื่อง อยู่ร่วมกันทั้งฉันเธอ ได้
2. ตอบคำถาม อยู่ร่วมกันทั้งฉันเธอ ได้
3. อ่านคำที่มี ห เป็นอักษรนำ ได้
4. เขียนคำที่มี ห เป็นอักษรนำ ได้

เนื้อหา

เรื่อง อยู่ร่วมกันทั้งฉันเธอ และคำที่มี ห นำอักษรต่ำเดี่ยว มี ง ญ น ม ย ร ล ว

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยเพลง ห นำ แล้วสอนให้นักเรียนร้องตาม จากนั้นครูและนักเรียนร้องเพลง ห นำ พร้อมกัน

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มอ่านในใจ เรื่อง อยู่ร่วมกันทั้งฉันเธอ
2. ครูให้นักเรียนจับสลากเพื่อจัดลำดับการแสดงบทบาทสมมติและนำเสนอ
3. นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติ
4. ครูแนะนำติชมการแสดงของนักเรียนแต่ละกลุ่ม
5. ให้นักเรียนในกลุ่มช่วยกันคิดคำที่มี ห นำ จากเรื่องที่อ่าน พร้อมกับวาดภาพประกอบ 1 ภาพ จากคำ 1 คำ
6. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายเล่ม

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงการอ่านและเขียนคำอักษรนำที่มี ห. น้

สื่อการเรียนการสอน

1. แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง อยู่ร่วมกันทั้งฉันเธอ
2. แผนภูมิเพลง ห. น้
3. ดินสอสี
4. ใบงาน

การประเมินผล

1. สังเกตความร่วมมือการทำกิจกรรม
2. แบบทดสอบท้ายเล่ม

ภาคผนวก

เพลง ห น้

คำร้อง รศ. ปิตินันท์ สุทธิสาร
ทำนอง ไร่โคมจิน

เราเด็กเด็กไทย

จงสนใจคำ ห น้
นี่หนา จอกแหน หนุน้ำ
หมอลำ กำหนด กฎหมาย
ห น้ อักษรใดใด
เสียงจะกลายเป็นจัตวา ..
หนู หมู หูหระ
หวาดหือหว่า ห ช่วยนำเอย

แผนการสอนที่ 2

กลุ่มทักษะ (ภาษาไทย)
เรื่อง อักษรนำ อ. นำ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
เวลา 3 คาบ (60 นาที)

ความคิดรวบยอด

อ. เป็นอักษรกลางที่นำตัว ย อยู่ 4 คำ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนอ่านเรื่องและทำกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแล้ว สามารถแสดง พฤติกรรม ดังนี้

1. เล่าเรื่อง อ. อ่าง อยากมีเพื่อนได้
2. ตอบคำถาม อ. อ่าง อยากมีเพื่อนได้
3. เขียนคำที่มี อ นำ ย ได้
4. เขียนคำที่มี อ นำ ย ได้

เนื้อหา

เรื่อง อ อ่างอยากมีเพื่อน และอักษรนำที่ใช้ อ นำ ย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยเพลง อ นำ ย แล้วสอนให้นักเรียนร้องเพลง อ นำ ย ตาม จากนั้นครูและนักเรียนร้องเพลงพร้อมกัน

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มอ่านในใจเรื่อง อ. อ่าง อยากมีเพื่อน
2. ครูให้นักเรียนจับสลากเพื่อจัดลำดับการแสดง และนำเสนอ
3. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติ
4. ครูแนะนำติชมการแสดงของนักเรียนแต่ละกลุ่ม
5. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันแต่งประโยคโดยคำที่มี อ นำ ย 4 ประโยค
6. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายเล่ม

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงการอ่านและเขียนคำที่มี อ. เป็นอักษรนำ

สื่อการเรียนการสอน

1. แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง อ. อ่างอยากมีเพื่อน
2. แผนภูมิเพลง อ. น้ำ
3. ดินสอสี

การประเมินผล

1. สังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. แบบทดสอบท้ายเล่ม

ภาคผนวก

เพลง อ น้ำ

เนื้อร้อง

ผศ. สนั่น มีชันหมาก

อ น้ำ ย

ขอให้นักเรียนจดจำ

อย่า อยู่ อย่างไรซึ่งศักดิ์ศรี

นั่นก็มีใช้หลายคำ

มีอยู่ สี่คำต้องจำไว้

อยากได้ใครดีแต่ขี้เกียจ

แผนการสอนที่ 3

กลุ่มทักษะ (ภาษาไทย)
เรื่อง อักษรนำ ผ. นำ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
เวลา 3 คาบ (60 นาที)

ความคิดรวบยอด

ผ. เป็นอักษรสูงที่นำ พยัญชนะอักษรต่ำคือ น ง ย ว

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนได้อ่านเรื่องนี้และทำกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแล้ว สามารถแสดงพฤติกรรมดังนี้

1. เล่าเรื่อง ผึ้งน้อยทะนงตน ได้
2. ตอบคำถาม ผึ้งน้อยทะนงตน ได้
3. อ่านคำที่มี ผ เป็นอักษรนำ ได้
4. เขียนคำที่มี ผ เป็นอักษรนำ ได้

เนื้อหา

เรื่อง ผึ้งน้อยทะนงตน และอักษรนำที่ใช้ ผ นำ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูให้นักเรียนดูบัตรภาพตัวผึ้ง

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มอ่านในใจเรื่อง ผึ้งน้อยทะนงตน
2. ครูให้นักเรียนจับสลากเพื่อจัดลำดับการแสดงและนำเสนอ
3. นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติ
4. ครูแนะนำติชมการแสดงของนักเรียนแต่ละกลุ่ม
5. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดคำ ผ นำ ที่อ่านออกเสียงอะกึ่งเสียง
6. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายเล่ม

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงการอ่านและเขียนคำที่มี ผ. เป็นอักษรนำ

สื่อการเรียนการสอน

1. แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง ผึ้งน้อยทะนงตน
2. บัตรภาพ
3. ดินสอสี

การประเมินผล

1. สังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. แบบทดสอบท้ายเล่ม

แผนการสอนที่ 4

กลุ่มทักษะ (ภาษาไทย)
เรื่อง อักษรนำ ส. น้า

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
เวลา 3 คาบ (60 นาที)

ความคิดรวบยอด

ส. เป็นอักษรสูง เมื่อนำอักษรต่ำเดี่ยว ง น ย ร ล ม ว ต้องอ่านออกเสียง พยัญชนะตัวหลัง ให้มีเสียงตามอักษรนำนั้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนได้อ่านเรื่องนี้และทำกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว สามารถแสดงพฤติกรรมดังนี้

1. เล่าเรื่อง ส. เสือรักน้อง ได้
2. ตอบคำถามเรื่อง ส. เสือรักน้อง ได้
3. อ่านคำที่มี ส น้า ได้
4. เขียนคำที่มี ส น้า ได้

เนื้อหา

เรื่อง ส เสือรักน้อง และคำที่ใช้ ส น้า ง น ย ร ล ม ว

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูให้นักเรียนเล่นเกมปริศนาอักษรไขว้

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มอ่านในใจเรื่อง ส. เสือรักน้อง
2. ครูให้นักเรียนจับสลากเพื่อจัดลำดับการแสดงและนำเสนอ
3. นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติ
4. ครูแนะนำติชมการแสดงของนักเรียนแต่ละกลุ่ม
5. ให้นักเรียนในกลุ่มช่วยกันคิดคำที่มี ส น้า ง น ย ร ล ม ว และนำคำที่ได้เขียนเรื่องความยาว 5 – 6 บรรทัด
6. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายเล่ม

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงการอ่านและเขียนคำที่มี ส. เป็นอักษรนำ

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง ส. เสือรักน้อง
2. เกมปริศนาอักษรไขว้
3. ดินสอสี

การประเมินผล

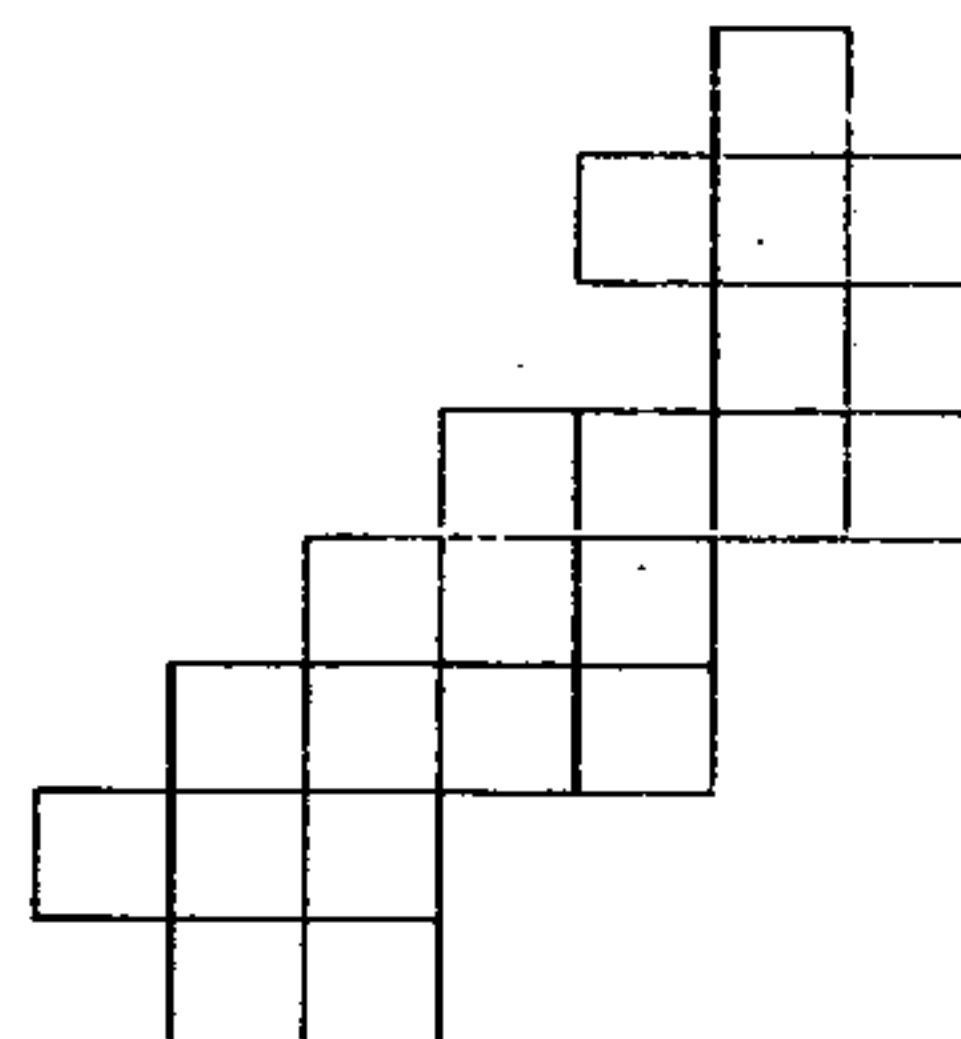
1. สังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. แบบทดสอบท้ายเล่ม

ภาคผนวก

เติมคำในช่องว่างตามความหมายที่กำหนดให้

แนวตั้ง

1. นางงามซึ่งเป็นที่รัก
2. ชื่ออวัยวะอยู่ในกะโหลกศีรษะ
3. เครื่องเล่นการพนันอย่างหนึ่ง
4. ปลิ้นออกมา
5. หมา

แนวนอน

1. ของหนักที่ล้ามโซ่ไว้อยู่กับเรือ
2. ทำให้สนิทกัน
3. ที่ตั้ง
4. ที่นิยมทั่วไป
5. ชื่ออาหารชนิดหนึ่ง

แผนการสอนที่ 5

กลุ่มทักษะ (ภาษาไทย)

เรื่อง อักษรนำ ถ. นำ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

เวลา 3 คาบ (60 นาที)

ความคิดรวบยอด

ถ. เป็นอักษรสูง เมื่อนำอักษร ล น ว อ่านออกเสียงพยัญชนะตัวหลัง ให้มีเสียงสูงตามอักษรนำนั้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนได้อ่านเรื่องนี้และทำกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว สามารถแสดงพฤติกรรมดังนี้

1. เล่าเรื่อง ถ. ถูวิเศษได้
2. ตอบคำถามเรื่อง ถ. ถูวิเศษได้
3. อ่านคำที่มี ถ นำได้
4. เขียนคำที่มี ถ นำได้

เนื้อหา

เรื่อง ถ ถูวิเศษ คำที่ใช้ ถ นำ มี ล น ว

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยเพลง ถ นำ แล้วสอนให้นักเรียนร้องเพลง ถ นำ ตาม จากนั้นครูและนักเรียน ร้องเพลง ถ นำ พร้อมกัน

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มอ่านในใจเรื่อง ถ. ถูวิเศษ
2. ครูให้นักเรียนจับสลากเพื่อจัดลำดับการแสดง และนำเสนอ
3. นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติ
4. ครูแนะนำติชมการแสดงของนักเรียนแต่ละกลุ่ม
5. ให้นักเรียนในกลุ่มคิดคำที่มี ถ นำ ล น ว จากเรื่องที่อ่าน พร้อมกับวาดภาพประกอบคำ 1 ภาพ
6. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายเล่ม

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงการอ่านและเขียนคำที่มี ถ. เป็นอักษรนำ

สื่อการเรียนการสอน

1. แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เรื่อง ถ. ถุงวิเศษ
2. แผนภูมิเพลง
3. ดินสอสี

การประเมินผล

1. สังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. แบบทดสอบท้ายเล่ม

ภาคผนวก

เพลง ถ. นำ

เนื้อร้อง

เถล ไถล ถล่ำ
ถนัด ถนอม ถนน
ถ ถุง จำไว้อย่ามั่ว

ผศ. สนั่น มีชันหมาก

ออกเสียงตาม ถ ถุง ทุก ตัว
ฝนถล่มตั้งฟ้ารัว
ถือว่าเป็นตัวอักษรนำ

แบบทดสอบหลังบทเรียน เรื่อง อยู่ร่วมกันทั้งฉันเธอ (เล่ม 1)

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย × ทับคำตอบที่ถูกต้อง

1. จากเรื่องใครเป็นผู้นำหมู่บ้าน (ความรู้ความจำ)
 - ก. ม. ม้า
 - ข. น. หนู
 - ค. ห. หีบ
 - ง. ว. แหวน
2. ขณะ ห. หีบ กำลังคุยกับ ว. แหวน ใครเดินผ่านมา (ความจำ)
 - ก. ม. ม้า กับ น. หนู
 - ข. ญ. หยิง กับ น. หนู
 - ค. ห. หีบ กับ น. หนู
 - ง. ญ. หยิง กับ น. หนู
3. ห. หีบ มีนิสัยอย่างไร (ความเข้าใจ)
 - ก. ใจดี
 - ข. ก้าวร้าว
 - ค. กล้าหาญ
 - ง. หยิงทะนงตนเอง
4. “พวกเด็กชอบเล่นม้า _____ ควรเติมคำอักษรนำตามข้อใด (นำไปใช้)
 - ก. หมู
 - ข. หมี
 - ค. ลาย
 - ง. หมุน
5. เพราะเหตุใด ห. หีบ จึงรู้สึกไม่พอใจเพื่อนๆ (วิเคราะห์)
 - ก. เพราะโกรธเพื่อนๆ
 - ข. เพราะทะเลาะกับเพื่อนๆ
 - ค. เพราะกลัวเพื่อนจะเป็นผู้นำ
 - ง. เพราะคิดว่าเพื่อนๆ อวดดีกับตน

6. “พวกเธอไปเกี่ยวกับฉัน _____ ควรเติมคำตามข้อใด (นำไปใช้)
 - ก. หรือ
 - ข. ไหม
 - ค. หนา
 - ง. นอ
7. ทำไม ห. หีบ จึงปฏิเสธที่จะไปเกี่ยวกับเพื่อนๆ (ความรู้ความจำ)
 - ก. เพราะมีงานต้องทำ
 - ข. เพราะกลัวอันตราย
 - ค. เพราะระยะทางไกล
 - ง. เพราะกลัวเสียศักดิ์ศรี
8. ห. หีบ รู้สึกหงอย _____ ควรเติมคำตามข้อใด (นำไปใช้)
 - ก. หงาย
 - ข. โหย
 - ค. เหงา
 - ง. ไหม
9. เพื่อนๆ ต่างสัญญากับ ห. หีบ ไว้อย่างไร (ความรู้ความจำ)
 - ก. จะเป็นผู้ตามที่ดี
 - ข. จะไม่ยอมไปไหนกับ ห. หีบ
 - ค. จะขับไล่ ห. หีบ ออกจากหมู่บ้าน
 - ง. จะไม่ยอมรับ ห. หีบ เป็นผู้นำหมู่บ้าน
10. ห. หีบ ทำอย่างไรจึงมีเพื่อน (ความเข้าใจ)
 - ก. อยู่เฉยๆ
 - ข. เดินตามเพื่อน
 - ค. พาเพื่อนไปเที่ยว
 - ง. ให้ความสนใจเพื่อนๆ

แบบทดสอบหลังบทเรียน เรื่อง อ. อ่างอยากมีเพื่อน (เล่ม 2)

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย × ทับคำตอบที่ถูกต้อง

1. อ. อ่างมีนิสัยอย่างไร (วิเคราะห์)
 - ก. ใจดี
 - ข. ดุร้าย
 - ค. สนุกสนาน
 - ง. หยิ่งทะนงตน
2. ทำไมเพื่อนๆ จึงรังเกียจ อ. อ่าง (ความเข้าใจ)
 - ก. เพื่อหลบฝน
 - ข. คิดว่ามีอันตราย
 - ค. เพราะกลัว อ. อ่าง
 - ง. เพราะเกลียด อ. อ่าง
3. พี่ตังและเพื่อนๆ รังเกียจ อ. อ่าง ไปหลบอยู่ที่ไหน (ความรู้ความจำ)
 - ก. ทุ่งนา
 - ข. หลังบ้าน
 - ค. ใต้ต้นไม้
 - ง. หลังกองฟืน
4. อ. อ่าง เจอหญิงสาวเวลาใด (ความรู้ความจำ)
 - ก. เวลาเช้า
 - ข. เวลาเย็น
 - ค. เวลาเที่ยง
 - ง. เวลากลางคืน
5. ตอนแรกพี่ตังและเพื่อนๆ ไม่ยอมเป็นเพื่อนกับ อ. อ่าง อ. อ่างรู้สึกอย่างไร (ความรู้ความจำ)
 - ก. ดีใจ
 - ข. โกรธ
 - ค. เสียใจ
 - ง. น้อยใจ

6. อ. อ่าง ทำอย่างไร พี่ถึงจึงยอมเป็นเพื่อนด้วย (ความเข้าใจ)
- ก. ชู่พี่ถึง
 - ข. ตาม ย. ยักษ์
 - ค. ให้รางวัลพี่ถึง
 - ง. อธิบายให้พี่ถึงฟัง
7. "ฉัน _____ ไปเที่ยวกับ อ.อ่าง ควรเติมคำตามข้อใด (นำไปใช้)
- ก. อยู่
 - ข. อย่า
 - ค. อย่าง
 - ง. อยาก
8. เราไม่ควรเอา _____ อ. อ่าง ที่หลงตัวเอง ควรเติมคำตามข้อใด (นำไปใช้)
- ก. อยาก
 - ข. อย่าง
 - ค. อยู่
 - ง. อย่า
9. ดาอยู่วังหนีใครมา (ความรู้ความจำ)
- ก. พี่อู
 - ข. พี่อา
 - ค. อ. อ่าง
 - ง. ย. ยักษ์
10. อ. อ่าง ทำอย่างไร จึงปรับความเข้าใจกับ ย. ยักษ์ ได้ (วิเคราะห์)
- ก. ชู่ ย. ยักษ์
 - ข. ตามดาอยู่
 - ค. พี่ถึงขอร้อง
 - ง. อธิบายให้ ย. ยักษ์ฟัง

แบบทดสอบหลังบทเรียน เรื่อง ผีเสื้อน้อยทะเลงตน (เล่ม 3)

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย X ทับคำตอบที่ถูกต้อง

1. ผีเสื้อน้อยอาศัยอยู่ที่ใด (ความรู้ความจำ)
 - ก. ในกอไผ่
 - ข. ในโพรงไม้
 - ค. บนดอกไม้
 - ง. กลางป่าใหญ่
2. ผีเสื้อน้อยมีนิสัยอย่างไร (วิเคราะห์)
 - ก. ใจดี
 - ข. อวดดี
 - ค. ทะนงตน
 - ง. โมโหร้าย
3. น. หนู กับ ง. งู มาชวนผีเสื้อน้อยไปไหน (ความรู้ความจำ)
 - ก. ไปเที่ยว
 - ข. ไปหาเพื่อน
 - ค. ไปหาผีเสื้อ
 - ง. ไปหา จ. จาน
4. อาหารของผีเสื้อน้อยคืออะไร (ความรู้ความจำ)
 - ก. น้ำจากผลไม้
 - ข. น้ำจากลำธาร
 - ค. น้ำหวานจากรังผึ้ง
 - ง. น้ำหวานจากเกสรดอกไม้
5. ใครชวนผีเสื้อน้อยไปดูดอกไม้ (ความรู้ความจำ)
 - ก. ง. งู
 - ข. ผ. ผีเสื้อ
 - ค. น. หนู
 - ง. ย. ยักษ์

6. “ผีน้อยมีนิสัยหึง _____” ควรเติมคำตามข้อใด (นำไปใช้)
 - ก. ผจก
 - ข. ผวา
 - ค. ผนี้ก
 - ง. ผยอง
7. นิสัยที่ทำให้ ผ. ผิ่ง ไม่มีเพื่อนคืออะไร (วิเคราะห์)
 - ก. โมโหร้าย
 - ข. เห็นแก่ตัว
 - ค. ตามใจตนเอง
 - ง. หึงทะนงตน
8. ใครให้ข้อคิดและความสำคัญในการคบเพื่อนแก่ผีน้อย (ความรู้ความจำ)
 - ก. ง. งู
 - ข. ม. ม้า
 - ค. เพื่อนผิ่ง
 - ง. ท. ทหาร
9. พญานาคตัวใดเมื่อรวมกับ ผ. ผิ่งแล้ว จะทำให้เกิดคำใหม่ (ความเข้าใจ)
 - ก. ย. ยักษ์ กับ ง. งู
 - ข. จ. จาน กับ ล. ลิง
 - ค. ส. เสือ กับ ร. เรือ
 - ง. น. หนู กับ ม. ม้า
10. จากเรื่องเพราะเหตุใดเพื่อนๆ จึงให้ผีน้อยเป็นผู้นำ (วิเคราะห์)
 - ก. เพราะผีน้อยกลัวยักษ์ทำร้าย
 - ข. เพราะผีน้อยกลัวไม่มีเพื่อนอีก
 - ค. เพราะผีน้อยต้องการเอาชนะเพื่อน
 - ง. เพราะผีน้อยเห็นความสำคัญของเพื่อนๆ

แบบทดสอบหลังบทเรียน เรื่อง ส.เสือรักน้อง (เล่ม 4)

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย × ทับคำตอบที่ถูกต้อง

1. ทุกๆ วันแม่เสือจะพาลูกเสือไปไหน (ความรู้ความจำ)
 - ก. ไปเที่ยว
 - ข. ไปเล่น
 - ค. ไปนอน
 - ง. ไปหาอาหาร
2. สัตว์ชนิดใดที่พ่อเสือและแม่เสือเจอขณะเดินอยู่ในป่า (ความรู้ความจำ)
 - ก. หมี
 - ข. กวาง
 - ค. หมูป่า
 - ง. กระเจิง
3. ลูกเสือปฏิบัติต่อน้องอย่างไร (ความเข้าใจ)
 - ก. ดูแลน้อง
 - ข. แกล้งน้อง
 - ค. ทำอาหารให้
 - ง. ทิ้งให้อยู่ตามลำพัง
4. ลูกเสือปฏิบัติต่อน้องอย่างไรเมื่อน้องแข็งแรง (ความรู้ความจำ)
 - ก. แกล้งน้อง
 - ข. ทำอาหารให้
 - ค. พาน้องไปเล่น
 - ง. ให้น้องอยู่กับพ่อแม่
5. ส.เสือ และน้องมาเจอกับ ย. ยักษ์ แล้วรู้สึกอย่างไร (วิเคราะห์)
 - ก. รัก
 - ข. ชอบ
 - ค. กลัว
 - ง. เกลียด

6. เหตุใด ย. ยักษ์ ล. ลิง ม. ม้า และ น. หนู ต่างพากันวิ่งหนี ส. เสือ (ความเข้าใจ)
 - ก. น่ากลัว
 - ข. กลัวถูกกัด
 - ค. โกรธ ส. เสือ
 - ง. คิดว่ามีพิษร้าย
7. เพราะเหตุใดพยัญชนะต่างๆ จึงให้ ส. เสือ เป็นผู้นำ (วิเคราะห์)
 - ก. เพื่อป้องกันอันตรายจากศัตรู
 - ข. เพื่อย่อยดูแลพยัญชนะต่าง ๆ
 - ค. เพื่อย่อยหาอาหารให้พยัญชนะ
 - ง. เพื่อจะได้พาพยัญชนะไปวิ่งเล่นในป่า
8. เพราะเหตุใด ส. เสือจึงเรียกประชุมน้องๆ (วิเคราะห์)
 - ก. แบ่งหน้าที่การทำงาน
 - ข. เพื่อประกาศความเป็นผู้นำ
 - ค. เพื่อจะประกาศความเป็นศัตรู
 - ง. อธิบายให้น้องฟังถึงความสำคัญของทุกคน
9. “ลูกเสือเล่นกันอย่าง _____” ควรเติมคำตามข้อใด (นำไปใช้)
 - ก. สนุกสนาน
 - ข. สนุกสนม
 - ค. สยดสยอง
 - ง. สะทกสะท้าน
10. จากเรื่อง ส. เสือ มีนิสัยอย่างไร (วิเคราะห์)
 - ก. ดุร้าย
 - ข. น่ารัก
 - ค. ร่าเริง
 - ง. เห็นแก่ตัว

แบบทดสอบหลังบทเรียน เรื่อง ถ. ถุงวิเศษ (เล่ม 5)

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย X ทับคำตอบที่ถูกต้อง

1. น. หนู่ กับ ว. แหวน อยู่กันที่ใด (ความรู้ความจำ)
 - ก. ในถ้ำ
 - ข. ปากถ้ำ
 - ค. ในกระท่อม
 - ง. หน้าหมู่บ้าน
2. มีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นในหมู่บ้าน (ความเข้าใจ)
 - ก. น้ำท่วม
 - ข. ยักษ์ออกอาละวาด
 - ค. โรคระบาดร้ายแรง
 - ง. คนในหมู่บ้านทะเลาะกัน
3. ผู้ใหญ่ ล. ลิง พบสิ่งใด ขณะหาผลไม้ (ความรู้ความจำ)
 - ก. ดาบ
 - ข. ทองคำ
 - ค. ถุงวิเศษ
 - ง. หีบทองคำ
4. ใครเป็นเจ้าของถุงวิเศษ (ความรู้ความจำ)
 - ก. ยักษ์
 - ข. ล. ลิง
 - ค. เทวดา
 - ง. ชาวบ้าน
5. เทวดาส่งถุงวิเศษ ลงมาทำไม (ความรู้)
 - ก. ให้นำทาง
 - ข. ใช้ใส่ของ
 - ค. ใช้ปราบยักษ์
 - ง. แจกให้กับชาวบ้าน

6. เพราะเหตุใด น. หนู กับ ว. แหวน จึงอาสาจะไปปราบยักษ์ กับผู้ใหญ่ ล. ลิง (วิเคราะห์)
 - ก. เพราะต้องการมีชื่อเสียง
 - ข. เพราะต้องการเป็นผู้นำหมู่บ้าน
 - ค. เพราะต้องการรางวัลจากเทวดา
 - ง. เพราะต้องการช่วยให้ชาวบ้านพ้นอันตรายจากยักษ์
7. เพราะเหตุใดยักษ์จึงต้องหลบซ่อนตัวในถ้ำ (วิเคราะห์)
 - ก. เพราะไม่สบาย
 - ข. เพราะง่วงนอน
 - ค. เพราะกลัวถูกจับ
 - ง. เพราะไม่ต้องการให้ใครเห็น
8. ถ. ฤๅษี จะใช้ประโยชน์ใดต้องนำไปวางไว้ที่ตำแหน่งใดของผู้กล้า (ความรู้ความจำ)
 - ก. ข้างล่าง
 - ข. ข้างบน
 - ค. ด้านหลัง
 - ง. ด้านหน้า
9. “เด็ก ๆ มัวแต่เดิน_____ อยู่ทำไม ควรเดินตามข้อใด (นำไปใช้)
 - ก. เกลไถล
 - ข. ถลาถล่ำ
 - ค. ถนัดถนี้
 - ง. ทนถนอม
10. สิ่งสำคัญที่ทำให้หมู่บ้านแห่งนี้กลับมามีความสุขอีกครั้งคือสิ่งใด (วิเคราะห์)
 - ก. ความขยัน
 - ข. ความโลภ
 - ค. ความโกรธ
 - ง. ความสามัคคี

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

วิชา ภาษาไทย เรื่อง อักษรนำ

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย X ทับคำตอบที่ถูกต้อง

1 คำในข้อใดเมื่ออ่านพยัญชนะต้นแล้วออกเสียงวรรณยุกต์เดียวกัน (ความเข้าใจ)

- ก. ไหเหล้า
- ข. ไหเต้าหู้ยี้
- ค. ไหน้ำปลา
- ง. ไหกระเทียม

2 คำใดเป็นคำอักษรนำ (ความรู้ความจำ)

- ก. ไชรั
- ข. ไกลล์
- ค. ไหว
- ง. ไคร

3 คำใดไม่ใช่คำ ห นำ (ความเข้าใจ)

- ก. หุนหัน
- ข. หมูป่า
- ค. งูเห่ล้อม
- ง. ลวดหนาม

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม

การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่น

เหมือนหยิบยื่นดอกไม้ให้สุขสันต์

ทุกชีวิตเป็นสุขและผูกพัน

เพราะแบ่งปันรักเพื่อเอื้อไมตรี

4 จากข้อความมีคำอักษรนำกี่คำ (วิเคราะห์)

- ก. 2 คำ
- ข. 3 คำ
- ค. 4 คำ
- ง. 5 คำ

5. ประโยคใดมีคำอักษรรนำ 3 คำ (วิเคราะห์)
- ฟ้าเป็นเด็กผู้หญิงสวย
 - พลอยชอบอ่านหนังสือ
 - ผู้ใหญ่ซื้อหมอน้ำใหม่มา
 - นุ่นไปหาหมอที่โรงพยาบาล
6. “ คนยุคใหม่อยากสนุกสนานหลบหลีกข้อกำหนดหลายอย่าง ”
ในประโยคนี้มีคำอักษรรนำกี่คำ (วิเคราะห์)
- 7 คำ
 - 8 คำ
 - 9 คำ
 - 10 คำ
7. คำใดเป็นคำอักษรรนำทั้งคู่ (ความเข้าใจ)
- น้องน้อย น้อยไม้
 - สนอง หูหนวก
 - หนังหนา หนูหวาน
 - การงาน ถนอม
8. คำอักษรรนำใดเขียน ห นำ ได้ถูกต้อง (นำไปใช้)
- น้องไม่หยากอาบน้ำ
 - เขาหยากไปเที่ยวทะเล
 - ทำอย่างไรจึงจะเรียนเก่ง
 - พี่ปิดกวาดหยากไย่บนเพดาน
11. ข้อใดเป็นคำที่ใช้คำอักษรรนำทั้งหมด (ความเข้าใจ)
- สว่าง กว้าง
 - ใหม่ ไกล
 - แหม อร่อย
 - แผล ถลอก
10. ยายบอกว่าน้ำพริกจะ อร่อย ต้องใส่น้ำตาล คำที่ขีดเส้นใต้เป็นคำชนิดใด (นำไปใช้)
- อักษรรนำ
 - อักษรสูง
 - อักษรต่ำ
 - คำควบกล้ำ

11. คำใดไม่อ่านออกเสียง ห (เข้าใจ)

- ก. หวน
- ข. ห้อง
- ค. แห้ง
- ง. หลวง

12. ข้อความใดมีคำอักษรนำ (วิเคราะห์)

- ก. รีรีข้าวสารสองทะนานข้าวเปลือก
- ข. เจ้านกเขาเถื่อนเอย มาอยู่ในเรือนเลี้ยงน้อง
- ค. แมงมุมขยุ้มหลังคา แมวกินปลาหมากัดกระโพงกัน
- ง. ตะเข้ ตะโขง อยู่โพรงไม้สัก ตะเข้ ฟันหักกัดคนไม่เข้า

13. ข้อใดเป็นอักษรนำ (ความรู้)

- ก. ผนัง
- ข. สกปรก
- ค. ตรวจตรา
- ง. ขวนขวาย

14. คำใดเป็นคำอักษรนำ (ความเข้าใจ)

- ก. โผล่
- ข. ผลัก
- ค. ผลิต
- ง. แผล

15. คำใดไม่ใช่คำอักษรนำ (ความเข้าใจ)

- ก. สร้อย
- ข. สลาย
- ค. สลับ
- ง. สนาม

16. “หากสยามพินาศลงไทยอยู่ได้ฤา” จากข้อความคำใดเป็นอักษรนำ (วิเคราะห์)

- ก. หาก – ลง
- ข. สยาม – อยู่
- ค. พินาศ – หาก
- ง. หาก – ไทย

17. คำใดเป็นคำอักษรนำ (ความเข้าใจ)
- สรูป
 - สังเกต
 - อุบัติเหตุ
 - โทรทัศน์
18. คำใดเป็นคำอักษรนำ (ความเข้าใจ)
- ความ
 - สร้าง
 - ปราบ
 - ตลอด
19. ข้อความใดมีคำอักษรนำมากที่สุด (วิเคราะห์)
- นึกเป็นคนทันสมัย
 - สมานขยุ้มกระดาดลงตะกร้า
 - สมัยและสมานขยุ้มดำได้ต้นขุ่น
 - ไบเตยเป็นเด็กขยัน และทำขนมอร่อย
20. ประโยคในข้อใดมีคำอักษรนำมากที่สุด (วิเคราะห์)
- หน้อยหยิบเงินหย่อนใส่ตู้
 - หลวงพ่อดีพระองค์ใหญ่
 - หนูหรีงหนีหมาขึ้นไปบนต้นไม้
 - นายเสน่จอดเรือทอดสมอขายขนม
21. คำใดเป็นคำอักษรนำทุกคำ (ความรู้)
- ปลอบ ปลา
 - กรอบ กราบ
 - มะยม ชะอม
 - ถลา ตลก
22. คำในข้อใดอ่านออกเสียงต่างจากพวก (ความรู้)
- บิตร
 - ถนอม
 - สังหรณ์
 - อาวรณ

23. “ข้ามถนนอย่างปลอดภัย ต้องมีวินัยในการเดิน” จากข้อความคำใดเป็นคำ
อักษรนำ (วิเคราะห์)
- ข้าม – ถนน
 - ถนน – อย่า
 - ปลอดภัย – วินัย
 - รอด – ปลอดภัย
24. ประโยคใดต่อไปนี้มีคำอักษรนำ (ความรู้ความจำ)
- เคยช่วยแม่ขายของ
 - แดงป่วยเป็นไข้หวัด
 - คุณแม่ไปรับน้องที่โรงเรียน
 - เฟิร์นวิ่งเร็วมากจึงสะดุดหกล้ม
25. คำใดเป็นคำอักษรนำทุกคำ (ความรู้ความจำ)
- ขมื่น ขนุน
 - ขนม อาศรม
 - สร้าง กวาง
 - สร้อย เพลง
26. คำใดเป็นคำอักษรนำ (ความรู้ความจำ)
- ช่องขวัญ ขวาน
 - กลอง กราบ
 - มรรยาท สรรเสริญ
 - น้อยหน้า หน้ายแหยง
27. น้อยขยำกระดาษที่พับจรวด คำที่ขีดเส้นใต้เป็นคำชนิดใด (ความเข้าใจ)
- คำพ้อง
 - อักษรนำ
 - คำควบกล้ำ
 - คำคล้องจอง
28. “มีคนมาสังฆนทไทยชนิดต่างๆ อยู่เนืองๆ ในช่วงเทศกาลนักขัตฤกษ์
จากข้อความมีคำอักษรนำกี่คำ (วิเคราะห์)
- 1 คำ
 - 2 คำ
 - 3 คำ
 - 4 คำ

29. ประโยคใดมีคำอักษรรนำ (วิเคราะห์)

- ก. ฉันทนน้ำตนม
- ข. แม่ซื้อผ้าไหมมาตัดเสื้อ
- ค. แม่เฝ้ากึ่งกินกับแดงกวา
- ง. ฉันทอนุญาตเข้าไปในห้องพักครู

30. ข้อความใดมีคำอักษรรนำมากที่สุด (วิเคราะห์)

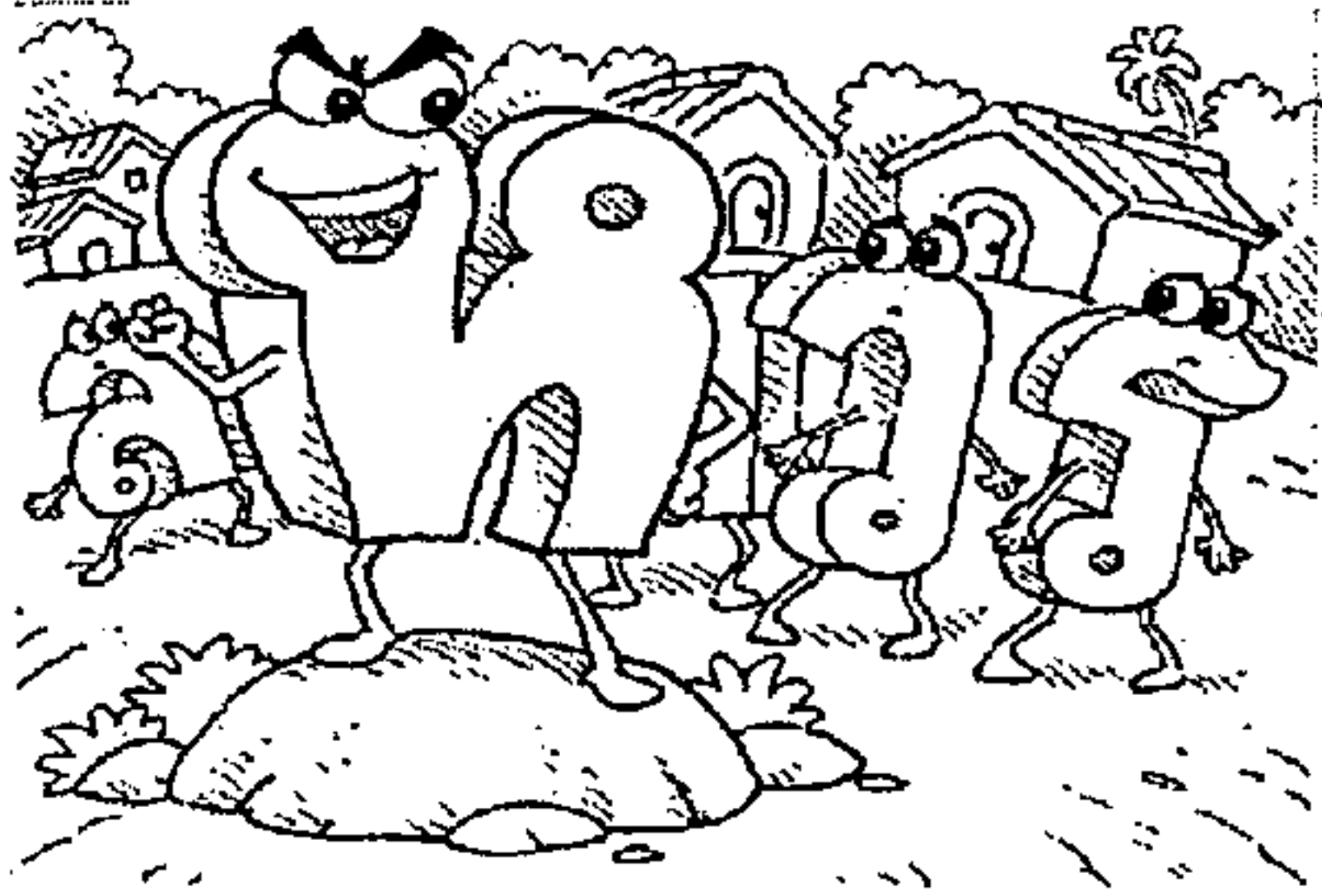
- ก. พี่เพ็งสำเร็จการศึกษา
- ข. แม่มีผ้าไหมหลายผืน
- ค. ฝ่ายใช้กระดาดห่อสมุด
- ง. ลุงเป็นเกษตรกรรมที่มีความขยัน

ภาคผนวก ค

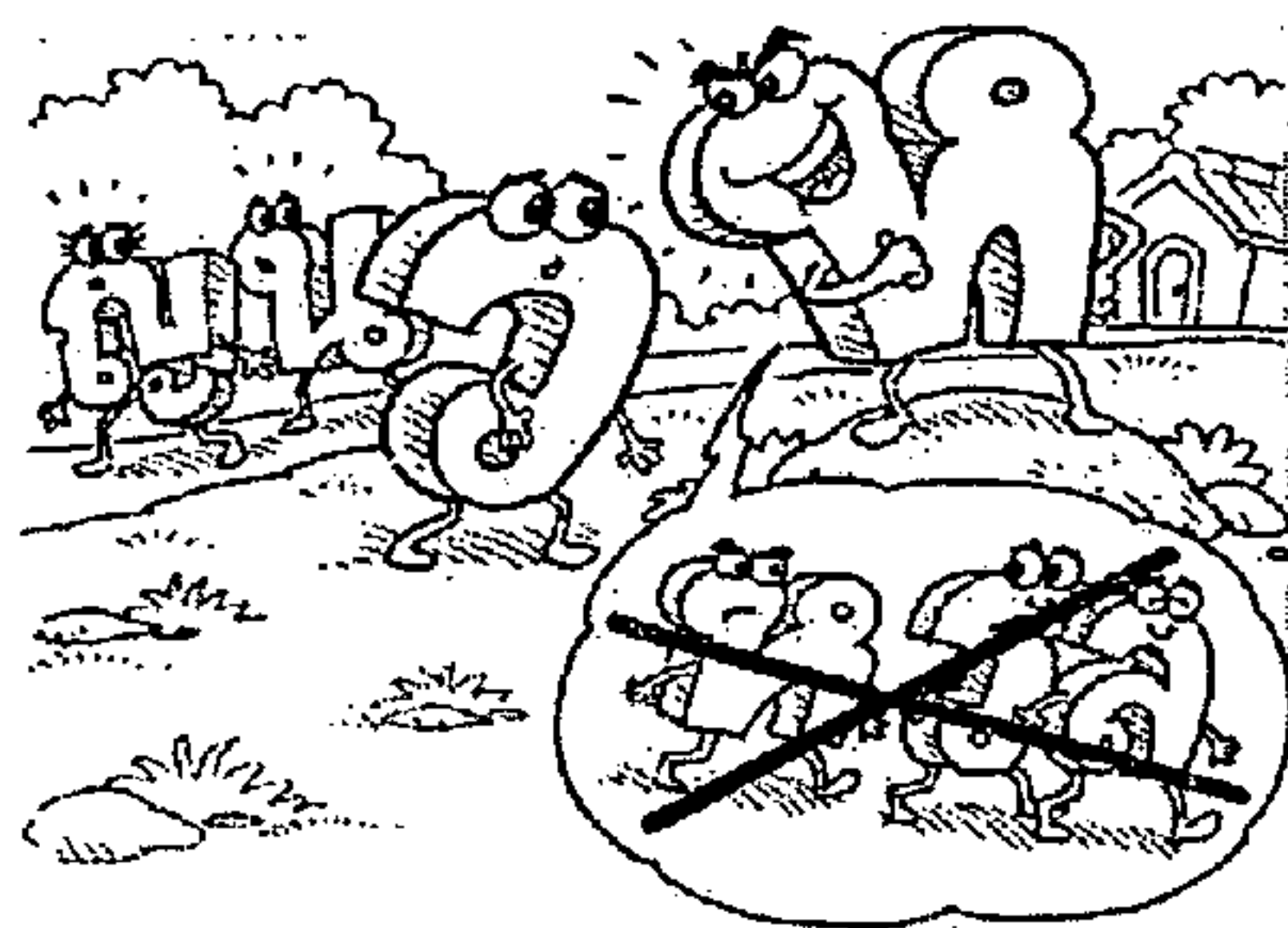
แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

โครงสร้างแนวคิดในการสอน ความคิดรวบยอด: ห เป็นอักษรสูงนำอักษรต่ำ ทำให้มีเสียงเป็นระดับเดียวกับ ห หีบ จุดประสงค์การเรียนรู้: เมื่อนักเรียนอ่านเรื่องและทำกิจกรรมการเรียนการสอนแล้วสามารถแสดงพฤติกรรม ดังนี้ ๑. เล่นเรื่อง อู่วรรณกันทั้งชั้นรอได้ ๒. คอบค้ำถาม อู่วรรณกันทั้งชั้นรอได้ ๓. คำนาคำที่มี ห เป็นอักษรนำได้ ๔. เขียนคำที่มี ห เป็นอักษรนำได้ บรรณลักษณะ: บรรยายเชิงจินตนาการ ๑. เริ่มเรื่อง : ห หีบ คิดว่าตนเองเป็นคนสำคัญ ต้องนำหน้าคนอื่นเสมอ ๒. ใจปมปัญหา : ห หีบ หยิ่งทะนงตนว่าสำคัญกว่าใครจนทำให้เพื่อนไม่ชอบ ๓. สาเหตุเกิดปัญหา : เพื่อนๆ ซึ่งใจให้ฟังว่าถึงแม้หากเราเป็นผู้ตามแต่เราก็มีความสำคัญ ๔. คลื่นใจ : ผู้นำย่อมมีอิทธิพลและพูดต่อผู้ตาม	ข้อเสนอแนะในการใช้ แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม สำหรับครู ๑. ผู้สอนจะใช้วิธีสอนตามแผนการสอน ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ - ขั้นที่ ๑ ครูนำเข้าสู่บทเรียน - ขั้นที่ ๒ นักเรียนแบ่งกลุ่มอ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม - ขั้นที่ ๓ อภิปราย สนทนาเนื้อเรื่องที่อ่านและแสดงบทบาทสมมุติ - ขั้นที่ ๔ นักเรียนเขียนเรื่องตามความคิดของตน และเสนอผลงาน โดยครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย ๒. หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อกลางของวิธีการสอน ซึ่งจะต้องใช้สื่อและดำเนินการตามขั้นตอนที่ถูกต้อง ๓. ใช้สื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นแกนนำและใช้สื่ออื่น ๆ เข้าเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ได้ความเหมาะสม
---	---

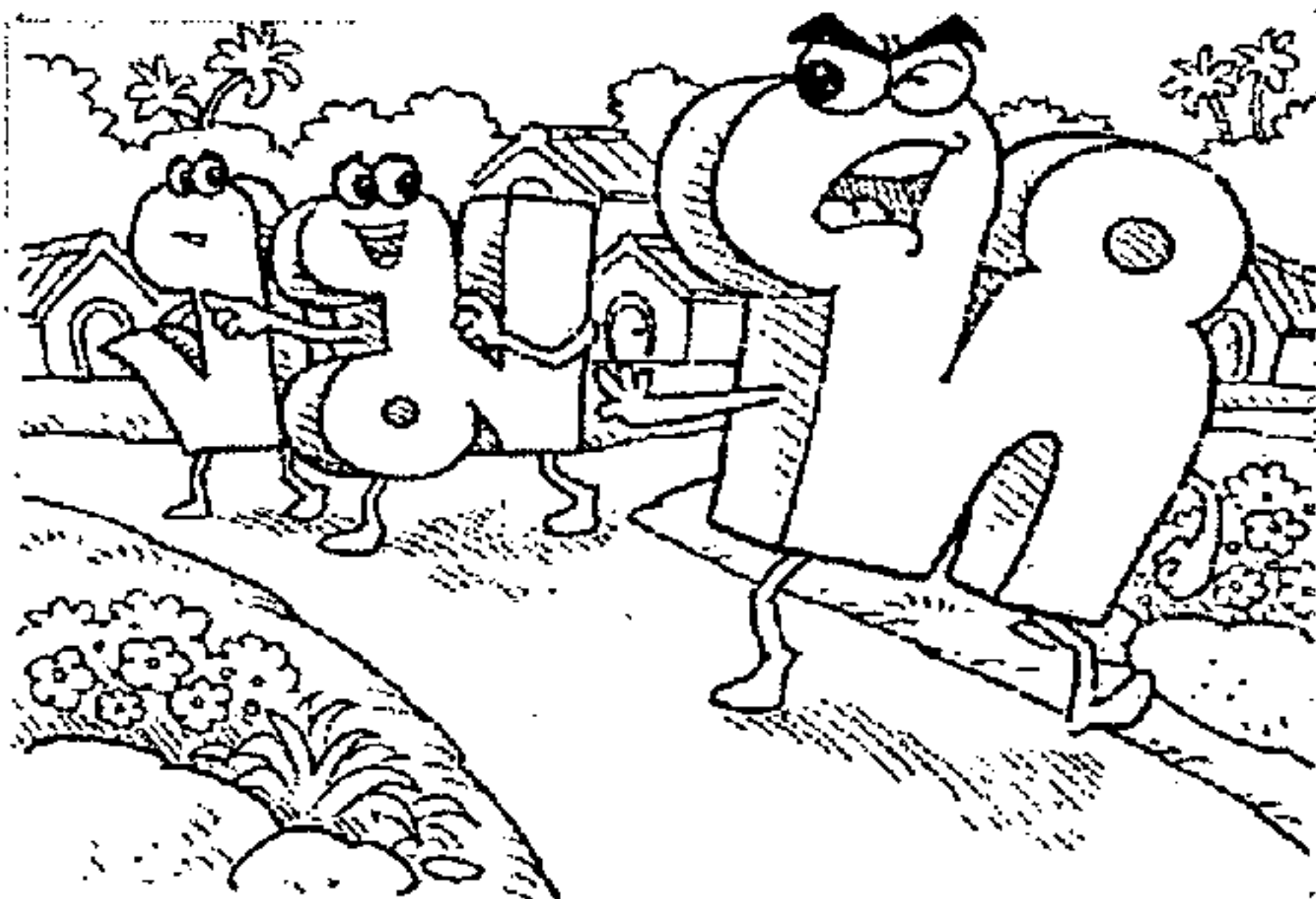
	คำนำ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยนั้นถึงแม้จะเป็นที่ครูผู้สอนจะต้องมีการวางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกครั้ง ซึ่งนอกจากแผนการสอนแล้ว การเรียนการสอนนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม นับว่าเป็นสื่อที่มีคุณลักษณะเสริมสร้างการเรียนรู้ กระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจเกิดการเรียนรู้ ได้เรียน แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเรื่อง “ อู่วรรณกันทั้งชั้นรอ ” เล่มนี้ ผู้เขียนได้สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย เรื่องอักษรนำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ให้เกิดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รศ.หทัย สันทอง ผู้คิดค้นและศึกษาวิจัยเรื่องการใช้วรรณกรรมเล่มเล็กในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและขอกราบขอบพระคุณ ผศ.สนั่น มีชัยหมาก ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำเป็นกำลังใจในการจัดทำแบบเรียนเล่มเล็กจนสำเร็จให้ด้วยดี ฤทธิ์กันัน อ้นซ้อน
--	---

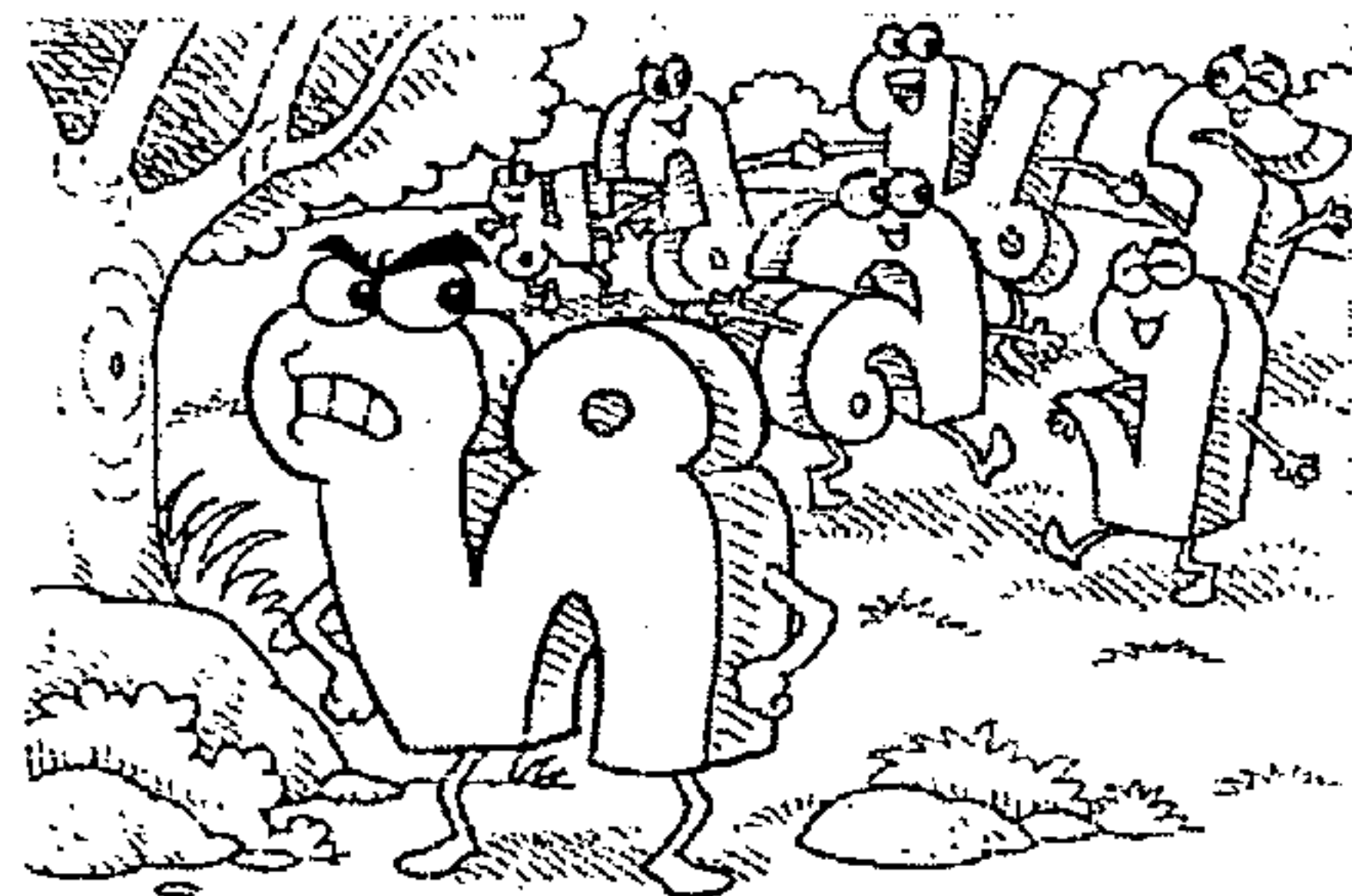
หมู่บ้านแห่งนี้มี ห หีบ เป็นผู้นำหมู่บ้าน ซึ่งผู้นำ
คนนี้มีนิสัยขี้อิจฉาคนอื่น คิดว่าตนเองมีความสำคัญกว่าใคร
ห หีบ : ฉันจะต้องนำหน้าคนอื่นเสมอ

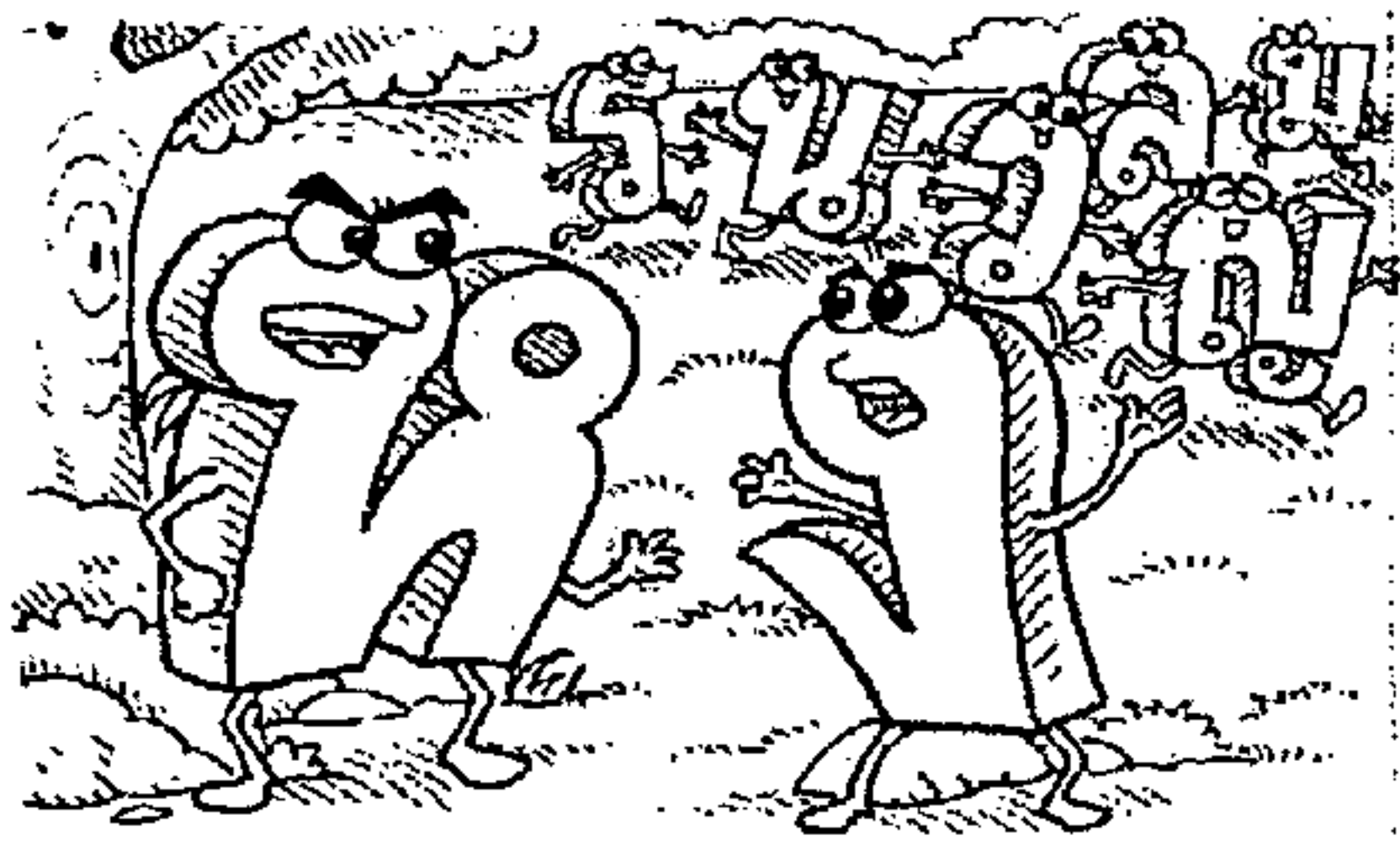
อู หีบ กับ น หยุ เดินผ่านมาได้ยิน ห หีบ กำลังคุยโอ้อวด ใจ
แค้น จึงว่า " นี่เธอรู้มั๊ย ฉันจะเป็นผู้นำที่ยิ่งใหญ่ในหมู่บ้านแห่งนี้ ฉัน
จะไม่มีวันเดินตามหลังใครให้เสียศักดิ์ศรีเด็ดขาด

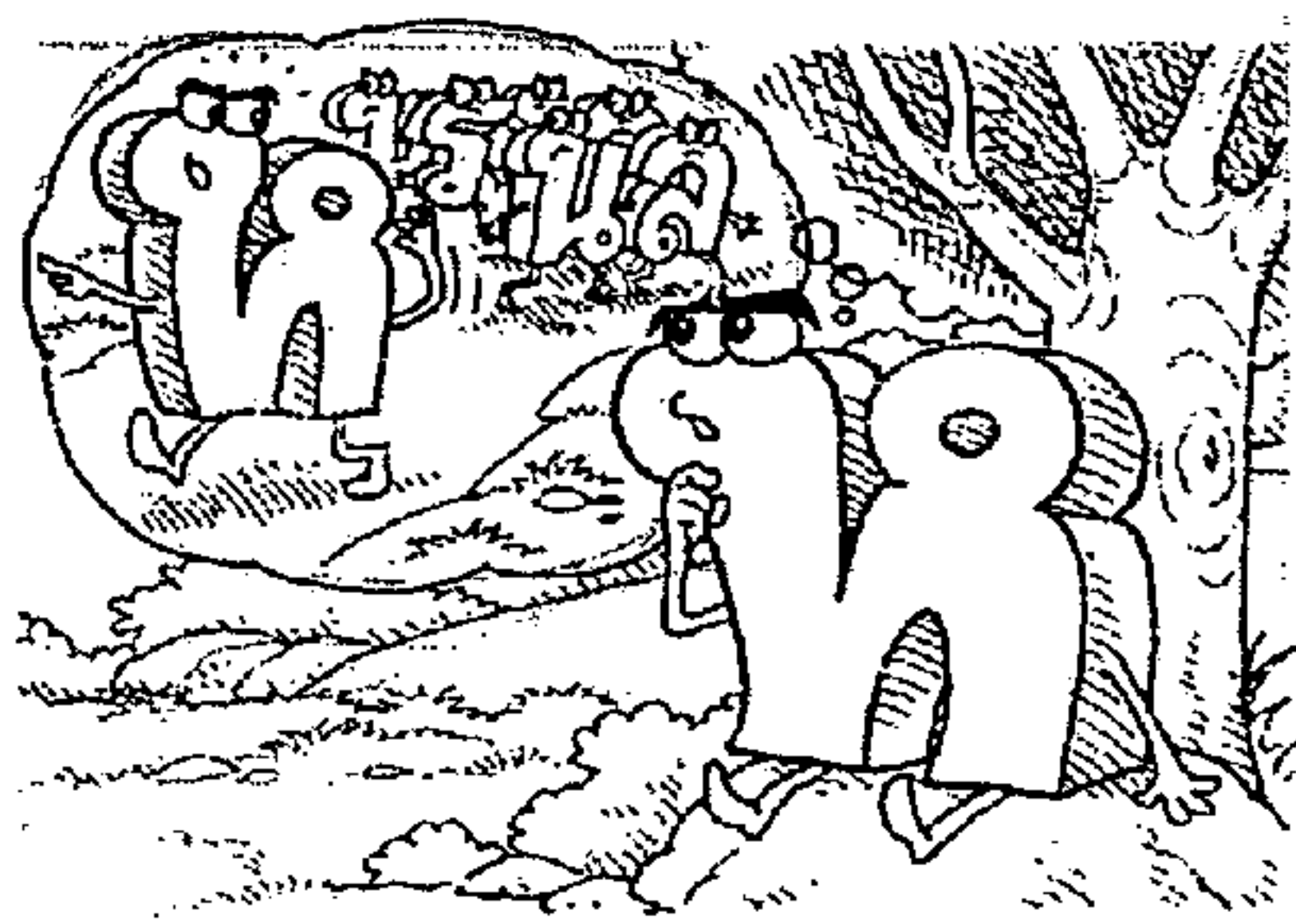
ห หีบ เดินเล่นอยู่ตามลำพัง ม น้า และ ง งู ผ่านมา
ม น้า : ห หีบ ไปเที่ยวด้วยกันไหม
ห หีบ : ไม่ละ

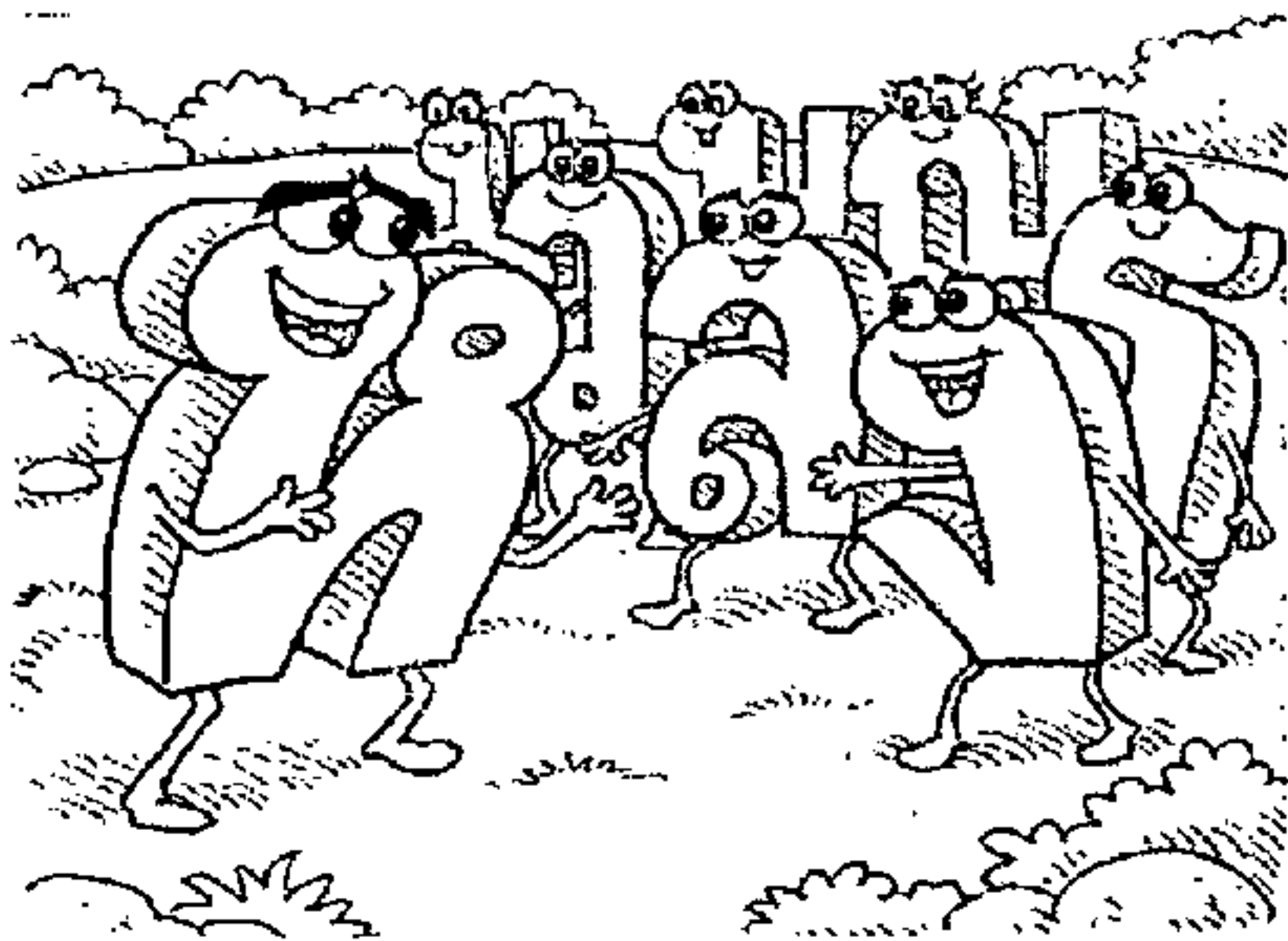
ไม่มีใครจะชวน ห หีบ เล่นด้วยกันอีก
ห หีบ : ทำไมพวกนี้ ต้องมาอวดคึกกับเรา ห หีบ รู้สึกไม่พอใจเพื่อนๆ

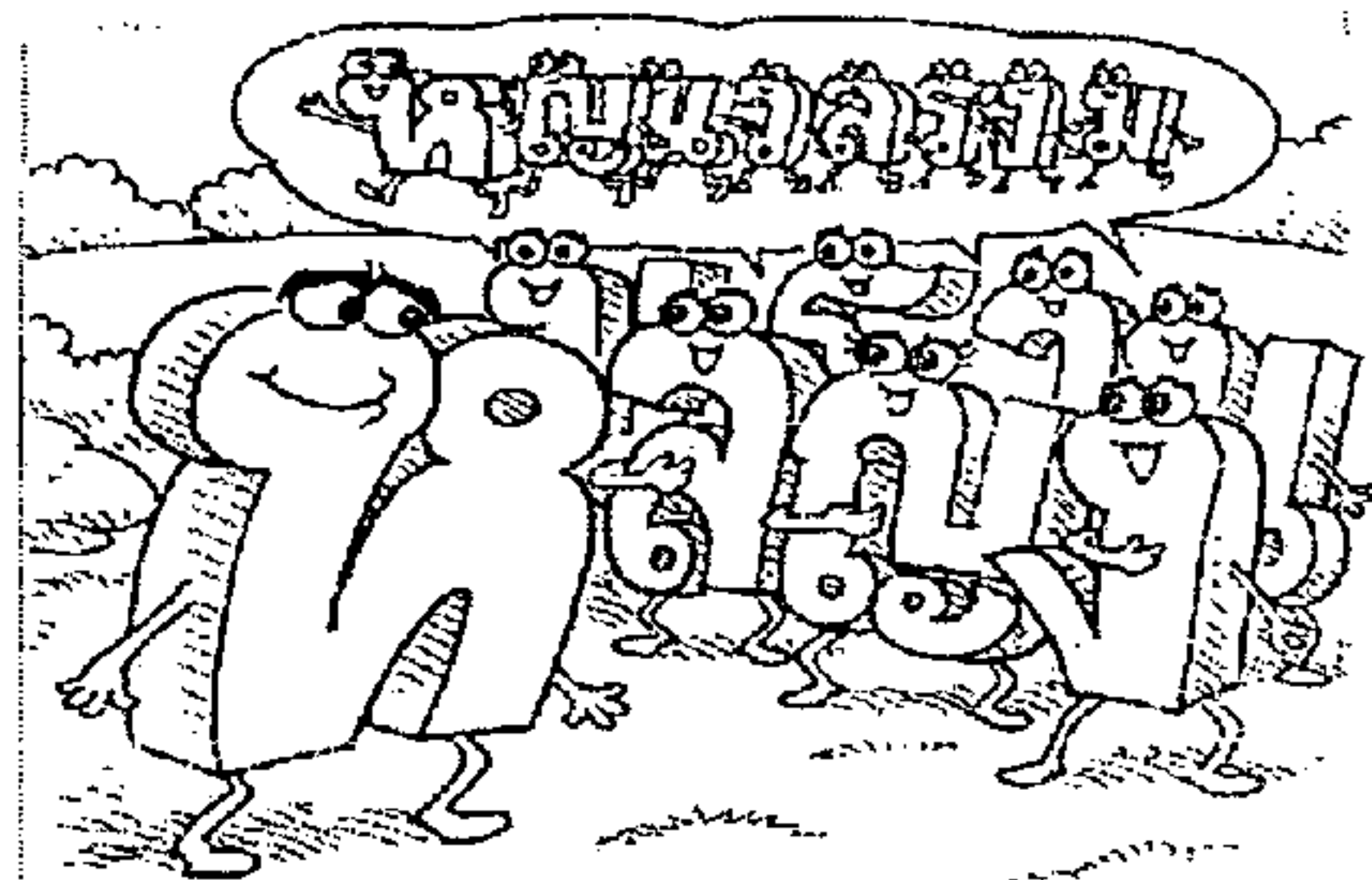
งู เห็น ห ห้า ไม่สบายใจ จึงเดินเข้าไปหาแล้วพูดว่า
 งู : ฉันคิดว่าถึงเธอเป็นผู้นำ เธอต้องสนใจเพื่อน
 บ้างนะ เมื่อใดที่เธอต้องทำงาน เพื่อน ๆ จะช่วยเธอ ใจล่ะ
 ห หีบ : ฉันจะลองคิดดู

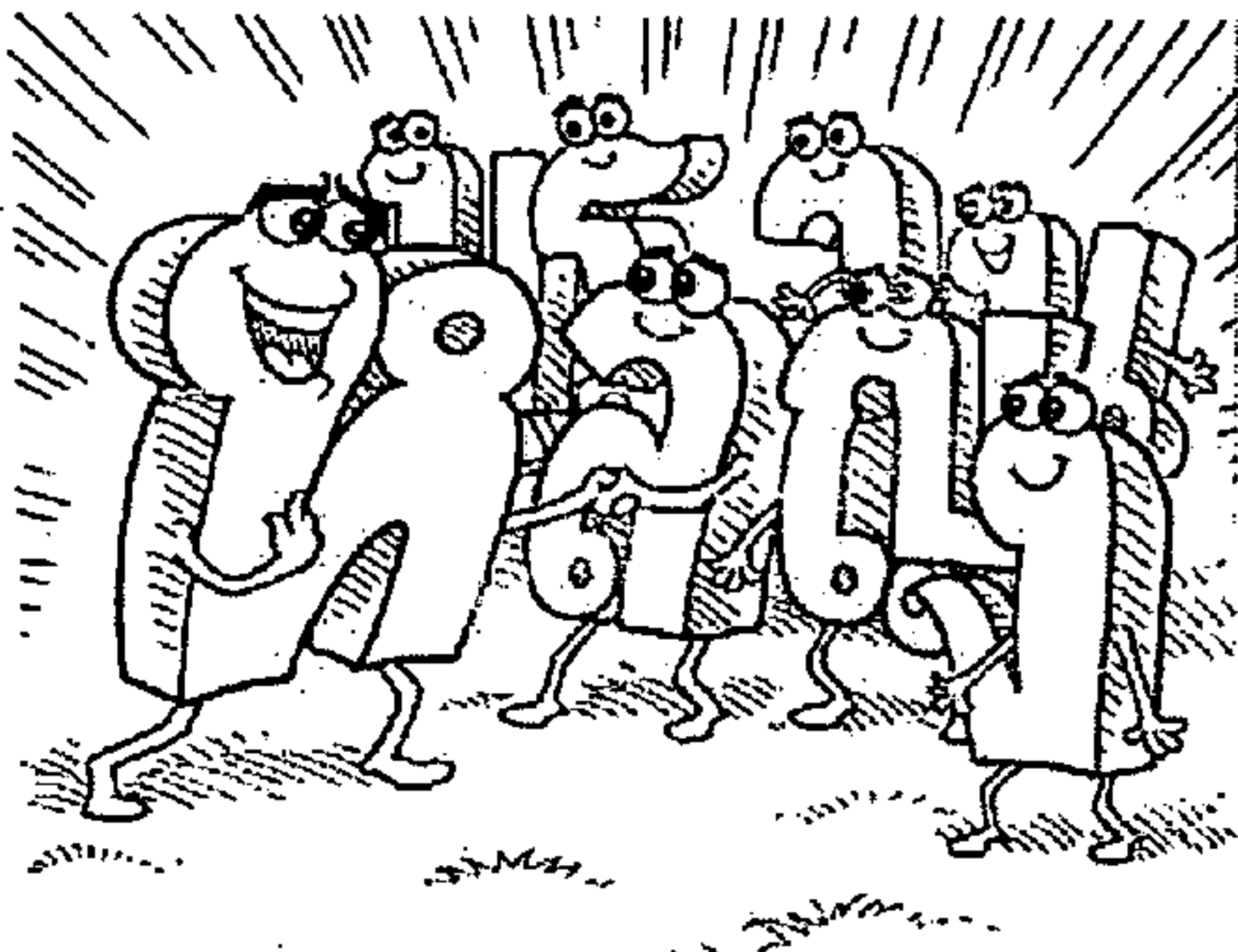
ห หีบ นิ่งคิดทบทวนในสิ่งที่ งู พูด
 ห หีบ : งู พูดมาก็ถูก ฉันเป็นผู้นำ ถ้าไม่มีผู้ตามฉันจะไม่นำใครได้

ห. หีบ : เพื่อน ๆ จะ ไปเที่ยวกับฉันไหม
 เพื่อน : ได้ดี ไป ! พวกเราตาม ห หีบ ไปกันเถอะ

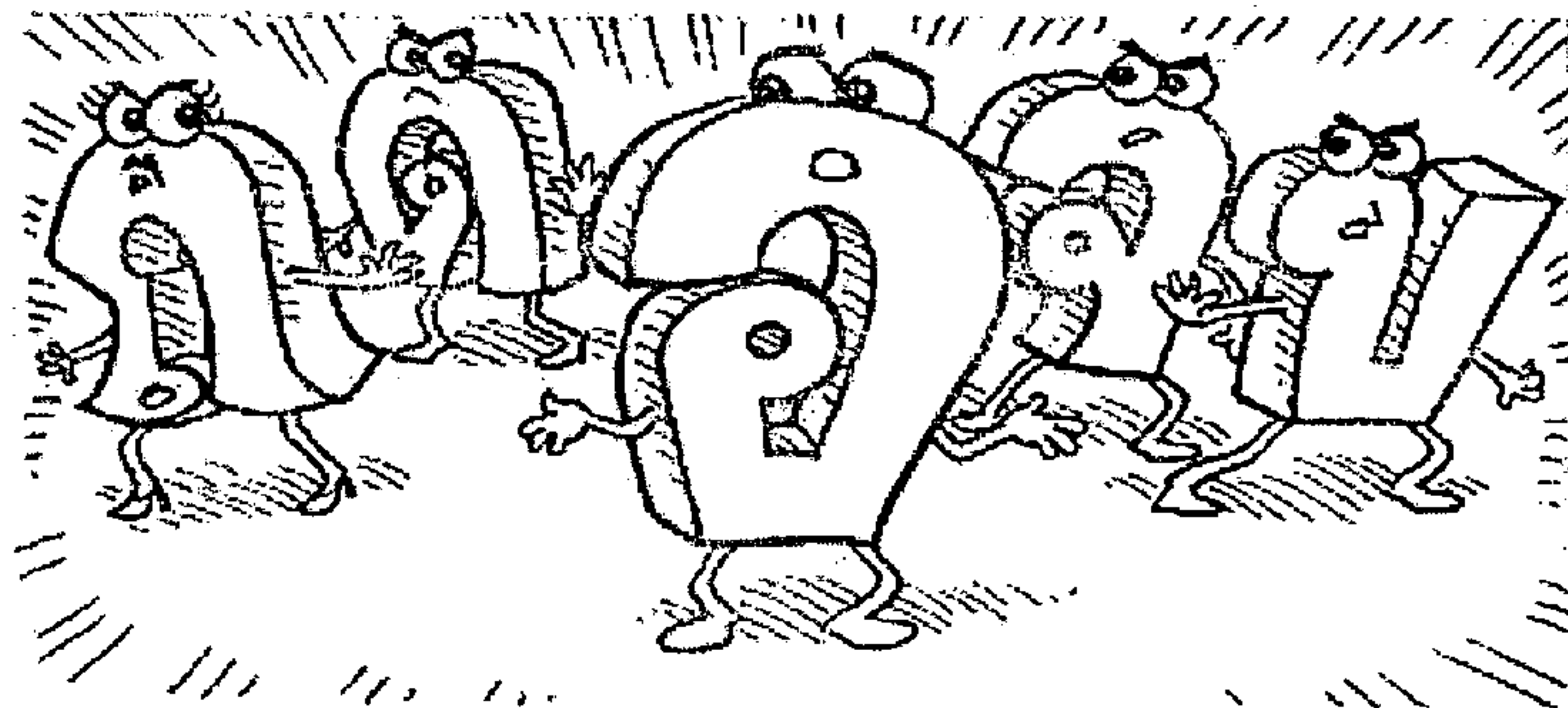

แล้วเพื่อน ๆ ทุกคน มี งู อุห อุห ห หีบ ม ม้า ร เรือ ล ลิง และ
 ว แววน ต่างก็สัญญากันว่า ห หีบไปไหนก็จะไปด้วย

๗ เกือบ เข้าไปจับมือเพื่อนๆ " วันนี้ฉันมีความสุขที่สุด ที่เราอยู่ร่วมกันทั้ง
ฉันและเธอ "

แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓
กลุ่มทักษะ (ภาษาไทย)

อ อ่าง อยากมีเพื่อน

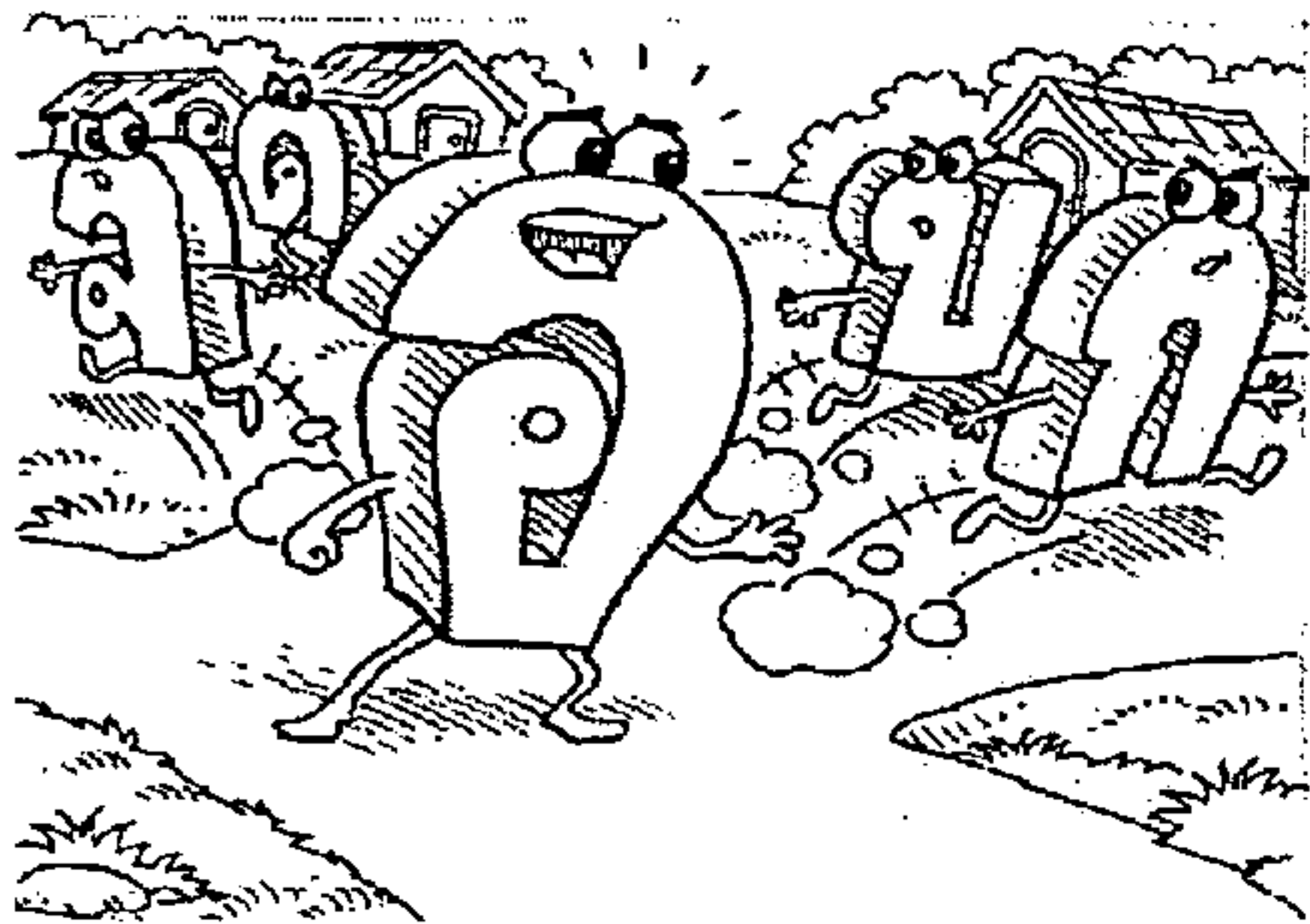
สุทธิสินี ยืนซ้อน เรื่อง

รุ่งโรจน์ แสงพันธ์ ภาพ

ลำดับที่ ๒

โครงสร้างแนวคิดในการสอน ความคิดรวบยอด : อ เป็นอักษรนำตัว ข อยู่ ๔ คำ จุดประสงค์การเรียนรู้ : เมื่อนักเรียนอ่านเรื่องและทำกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว สามารถแสดงพฤติกรรม ดังนี้ ๑. คำว่าเรื่อง ข อย่าง อขามีเพื่อนได้ ๒. คอขาค้างข ๑ อย่าง อขามีเพื่อนได้ ๓. คำว่าคำที่มี ข นำ ข ได้ ๔. เขียนคำที่มี ข นำ ข ได้ บรรณลักษณะ : บรรยายเชิงจินตนาการ ๑. เริ่มเรื่อง : อ.อย่างขามีเพื่อน ๒. แสดงเหตุการณ์ : เพื่อนๆ พาขาค้างข และวิ่งเก็บข ข อย่าง ๓. คำเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง : ใครๆ คิดว่า ข อย่าง หลงตัวเอง ที่เป็นผู้นำ ข ขามีได้ ๔. สรุป : ข อย่าง บอกว่า เขาเป็นเพื่อนพิเศษระดับคำหนึ่งเท่านั้น ที่ต้องมี นักเรียนนำ ข ขักข เพื่อให้คนที่นำคำไปใช้ จะได้ไม่จับตาม ๕. แสดงความรู้รัก : ความอดทนของ ข อย่าง ทำให้อ่านเข้าใจและยอมรับเป็นเพื่อน	ข้อเสนอแนะในการใช้ แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม สำหรับครู ๑. ผู้สอนจะใช้วิธีสอนตามแผนการสอน ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ ๑ ครูนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นที่ ๒ นักเรียนแบ่งกลุ่มอ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ขั้นที่ ๓ อภิปราย สนทนาเนื้อเรื่องที่อ่านและแสดงบทบาทสมมุติ ขั้นที่ ๔ นักเรียนเขียนเรื่องตามความคิดของตน และเสนอผลงาน โดยครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย ๒. หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อกลางของวิธีการสอน ซึ่งจะต้องใช้สื่อและดำเนินการตามขั้นตอนที่ถูกต้อง ๓. ใช้สื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นแกนนำและใช้สื่ออื่นๆ เข้าเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม
--	--

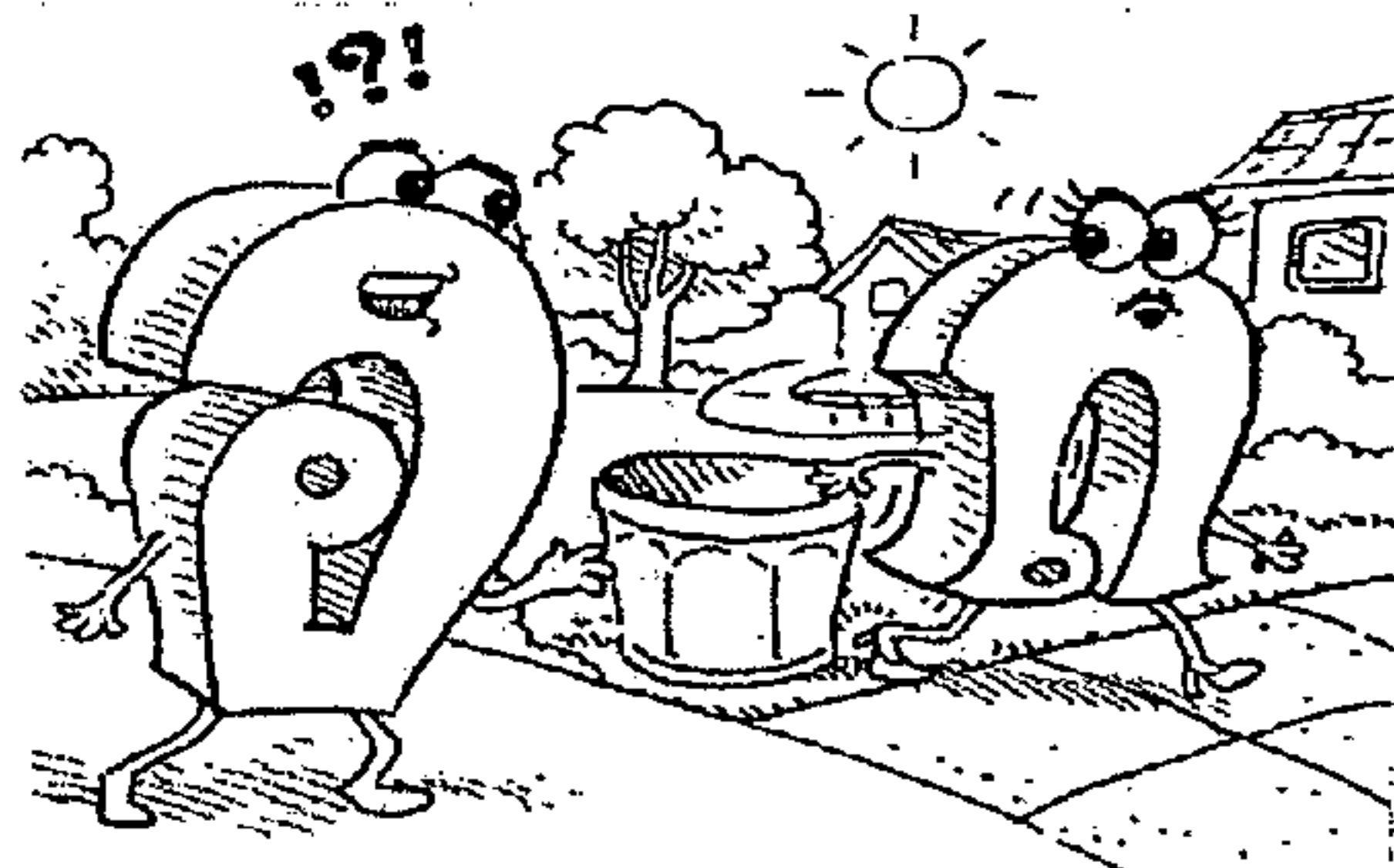
	คำนำ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยนั้นสิ่งจำเป็นที่ครูผู้สอนจะต้องมีการวางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกครั้ง ซึ่งนอกจากแผนการสอนแล้ว สื่อการเรียนการสอนนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม นับว่าเป็นสื่อที่มีคุณลักษณะเสริมสร้างการเรียนรู้ กระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจเกิดความรู้ ใฝ่เรียน แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเรื่อง " อ อย่าง ขขามีเพื่อน " เกมนี้ ผู้เขียนได้สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย เรื่องอักษรนำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ให้เกิดการเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รศ.วพัชร์ ดันตาง ผู้คิดค้นและศึกษาวิจัยเรื่องการใช้วรรณกรรมเล่มเล็กในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและขอกราบขอบพระคุณ ผศ.สณัน มีจันทร์หมาก ที่ให้กรุณาให้คำแนะนำนับแต่กำลังใจในการจัดทำแบบเรียนเล่มเล็กจนสำเร็จได้ด้วยดี กุฎฉิณี อินช้อน
--	--

ฉันเป็น อ อ่าง ที่ยิ่งใหญ่ และมีประโยชน์ที่ใครๆ พากัน
เรียกใช้ฉัน

อ อ่าง : สวัสดีค่ะ

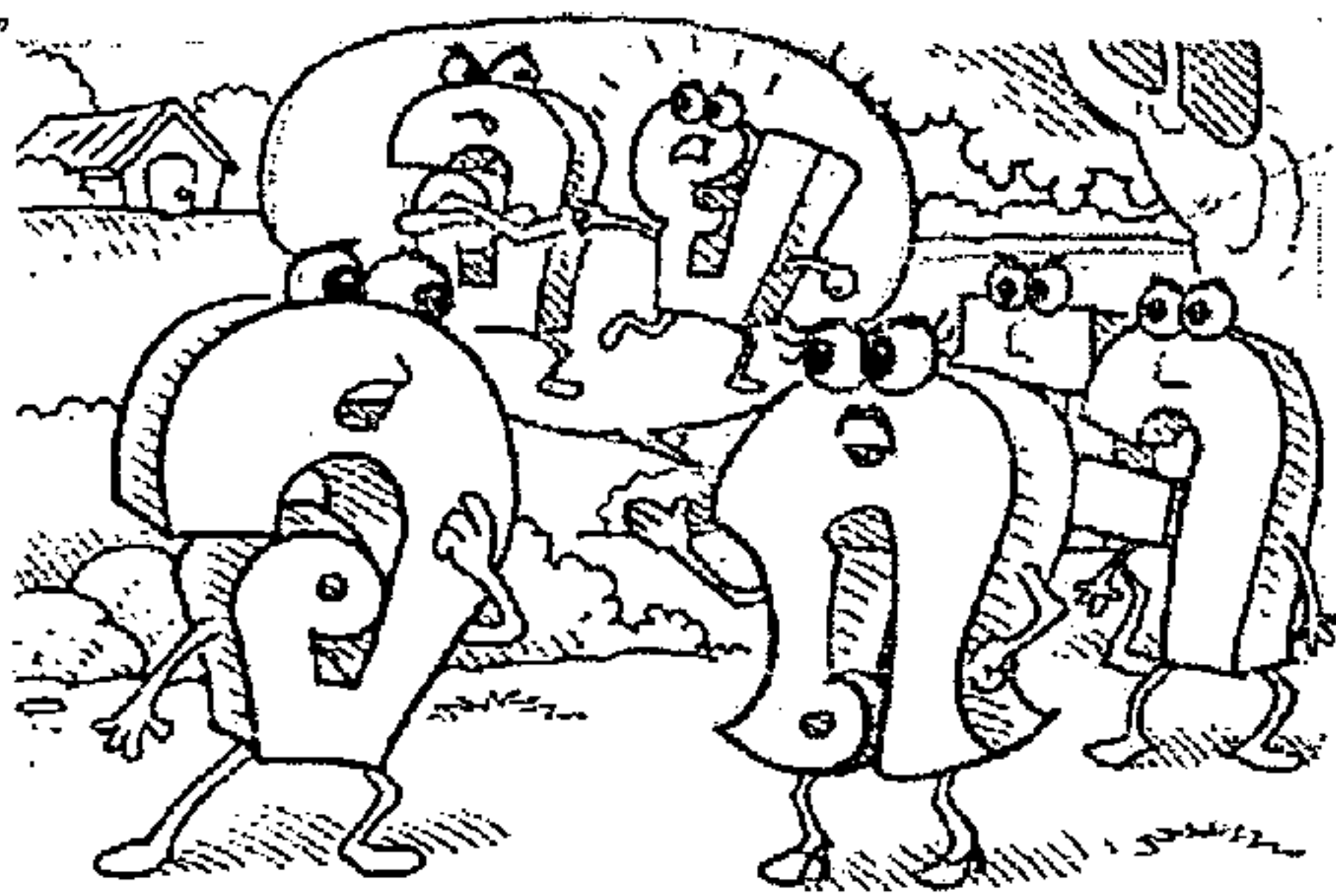
เพื่อนๆ : อื้อ! ไม่ดีกว่าพวกเรา

เช้าวันหนึ่ง อ อ่าง เห็นหญิงสาว กำลังก้มหน้าหาอะไรอยู่ในถังใบ
หนึ่ง

อ อ่าง : หาอะไรอยู่จะพี่ถึง

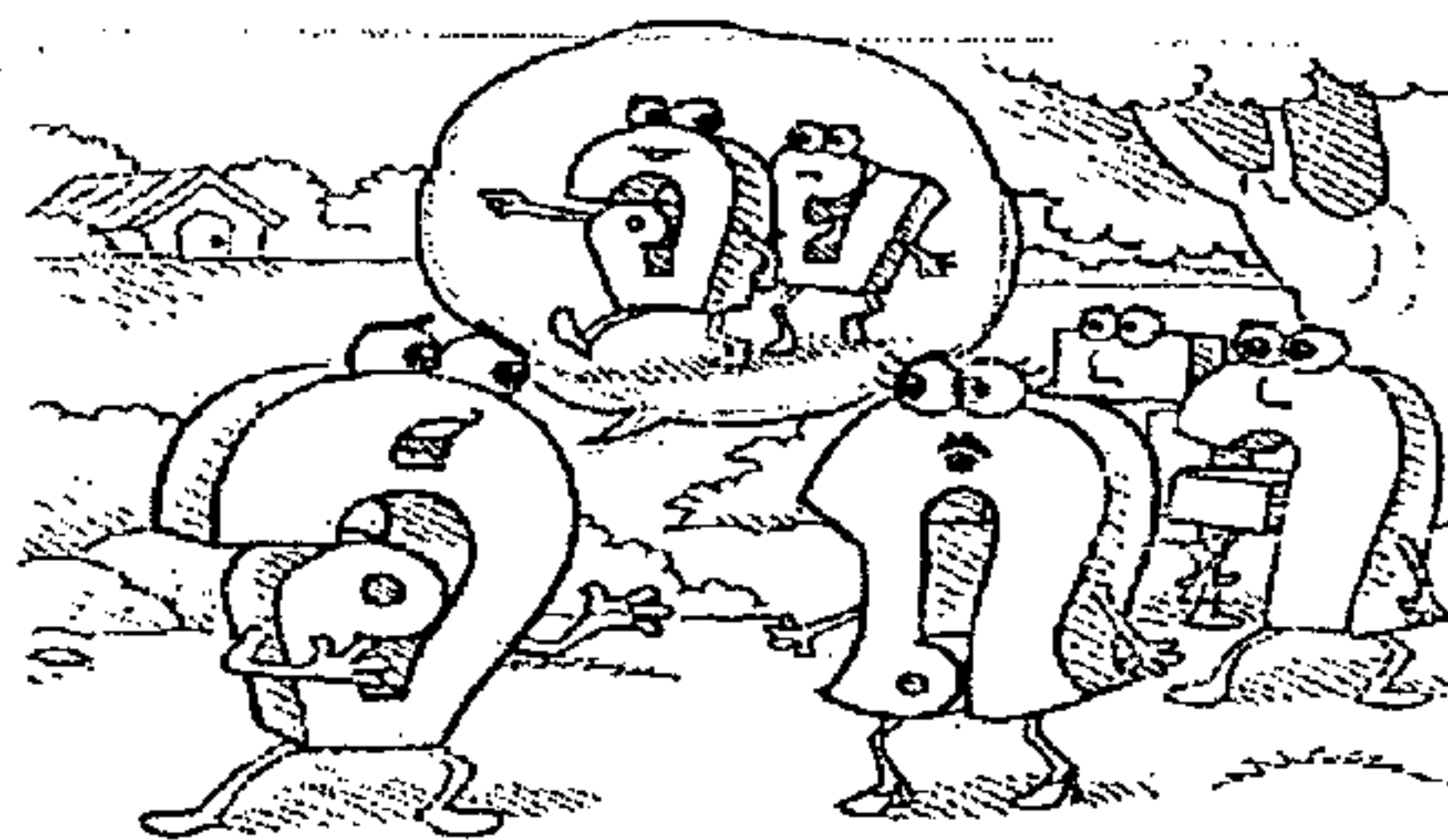
พี่ถึงไม่พูดกับ อ อ่าง แล้วรีบเดินหนีไป

พี่ถึงและเพื่อนๆ ต่างวิ่งหนี อ อ่าง และไปเล่นอยู่ใต้ต้นไม้

อ อ่าง : พวกเธอวิ่งหนีฉันทำไมล่ะ

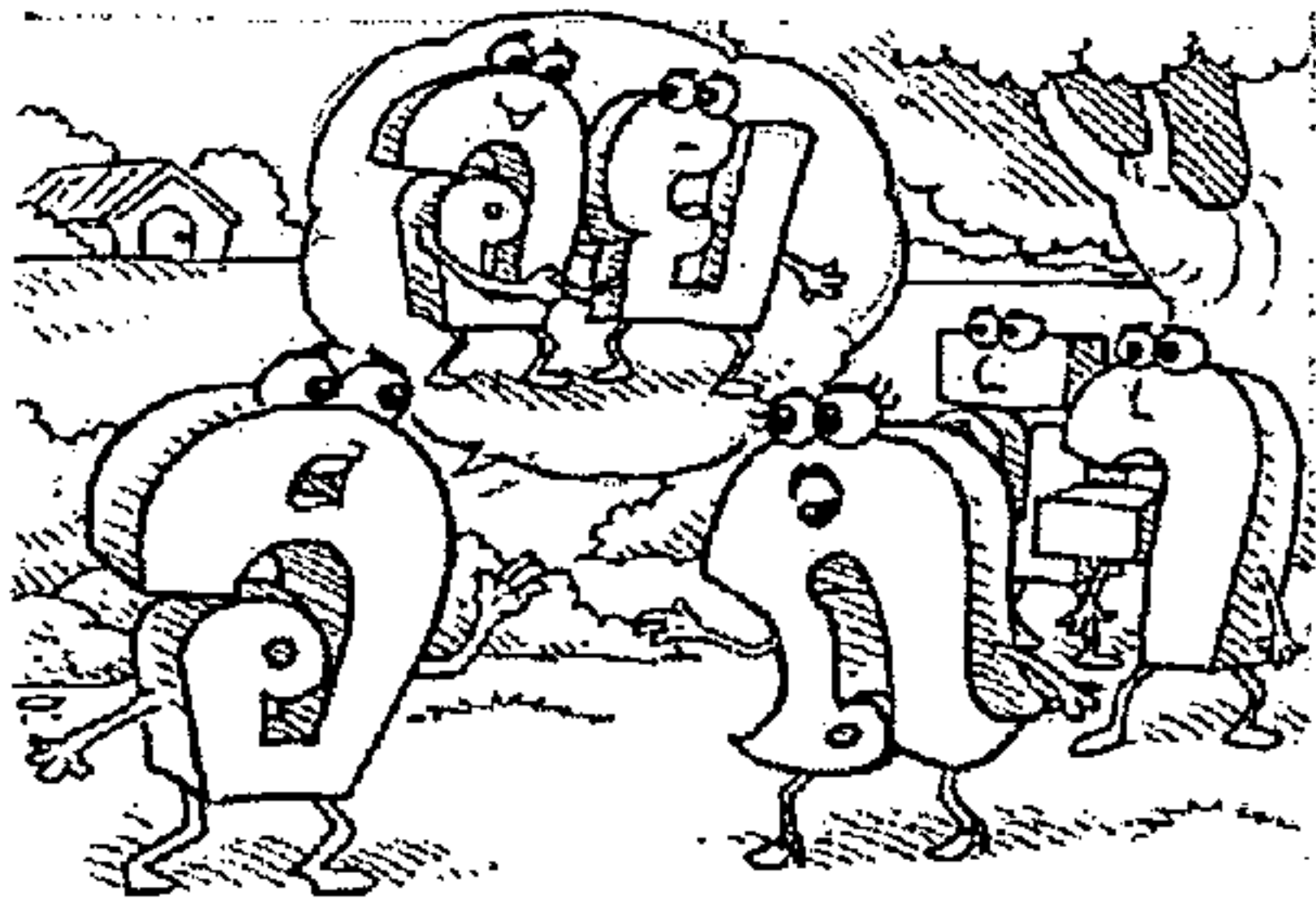
พี่ถึง : ก็ใคร ๆ บอกว่าเธอหลงตัวเองทำตัวเป็นผู้นำ

อ อ่าง ได้ยินดังนั้นรู้สึกน้อยใจยิ่งนัก

อ อ่าง : ไม่ต้องรังเกียจและวิ่งหนีฉันหรอกนะ ฉันเพียงตัว อ อ่าง ที่
เป็น

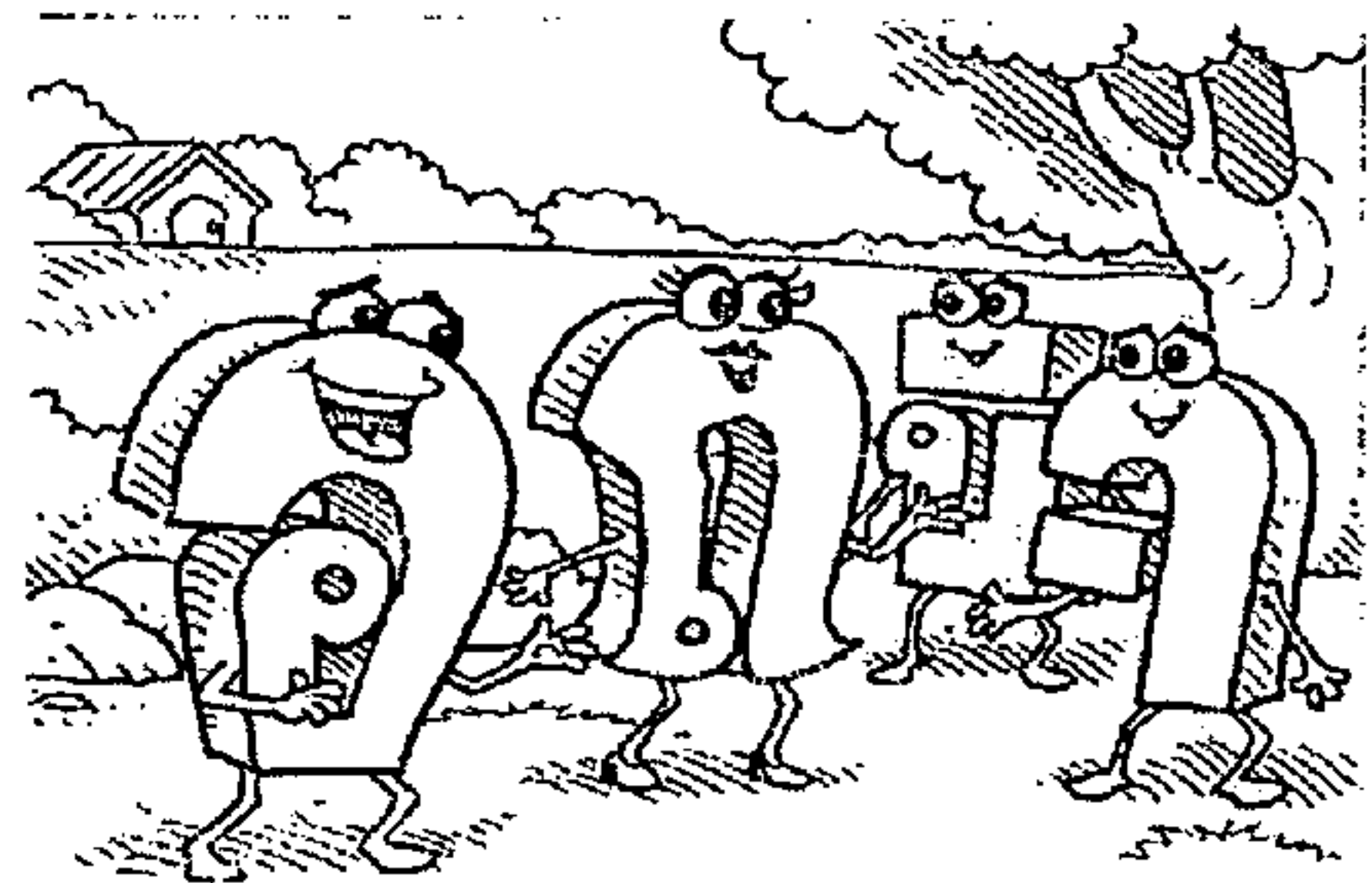
พญูชนะคันตัวหนึ่งเท่านั้น และทำงานร่วมกับ อ ยักษ์
เท่านั้นเองจ๊ะ

เพื่อนๆ และพี่ดังได้ฟังแล้วจึงถาม อ อ่าง ด้วยความ
สนใจอีกครั้ง

พี่ดัง : ทำไม เธอต้องเป็นผู้นำตลอดด้วยล่ะ

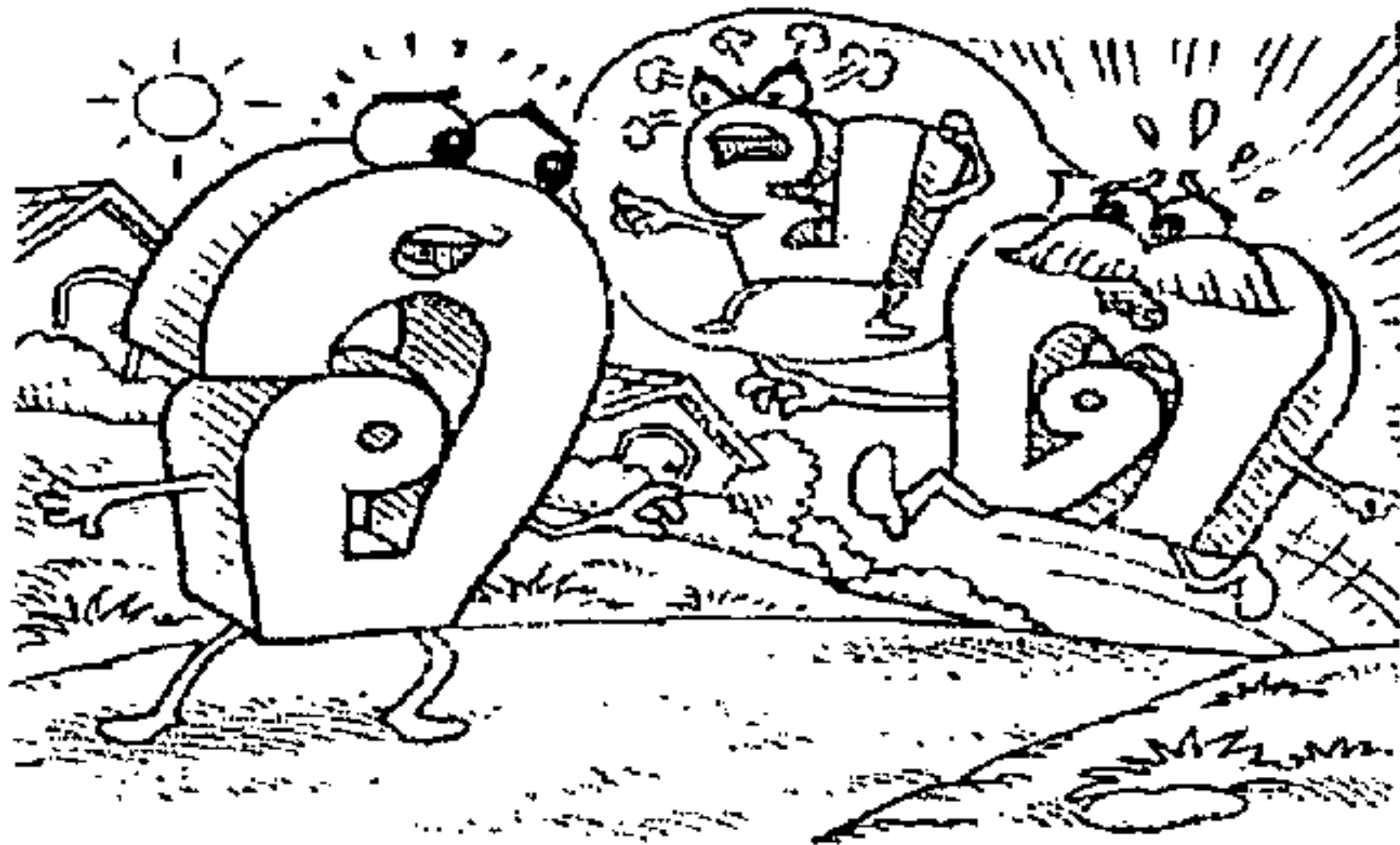
อ อ่าง : ก็เพราะฉันต้องคอยดูแล ๒ อ่างค์ และทำงานร่วมกัน

เพื่อนได้ฟังจึงยอมพูดกับ อ อ่าง

พี่ดัง : นี่เพื่อนๆ ของฉันจะ พี่อ พี่อ

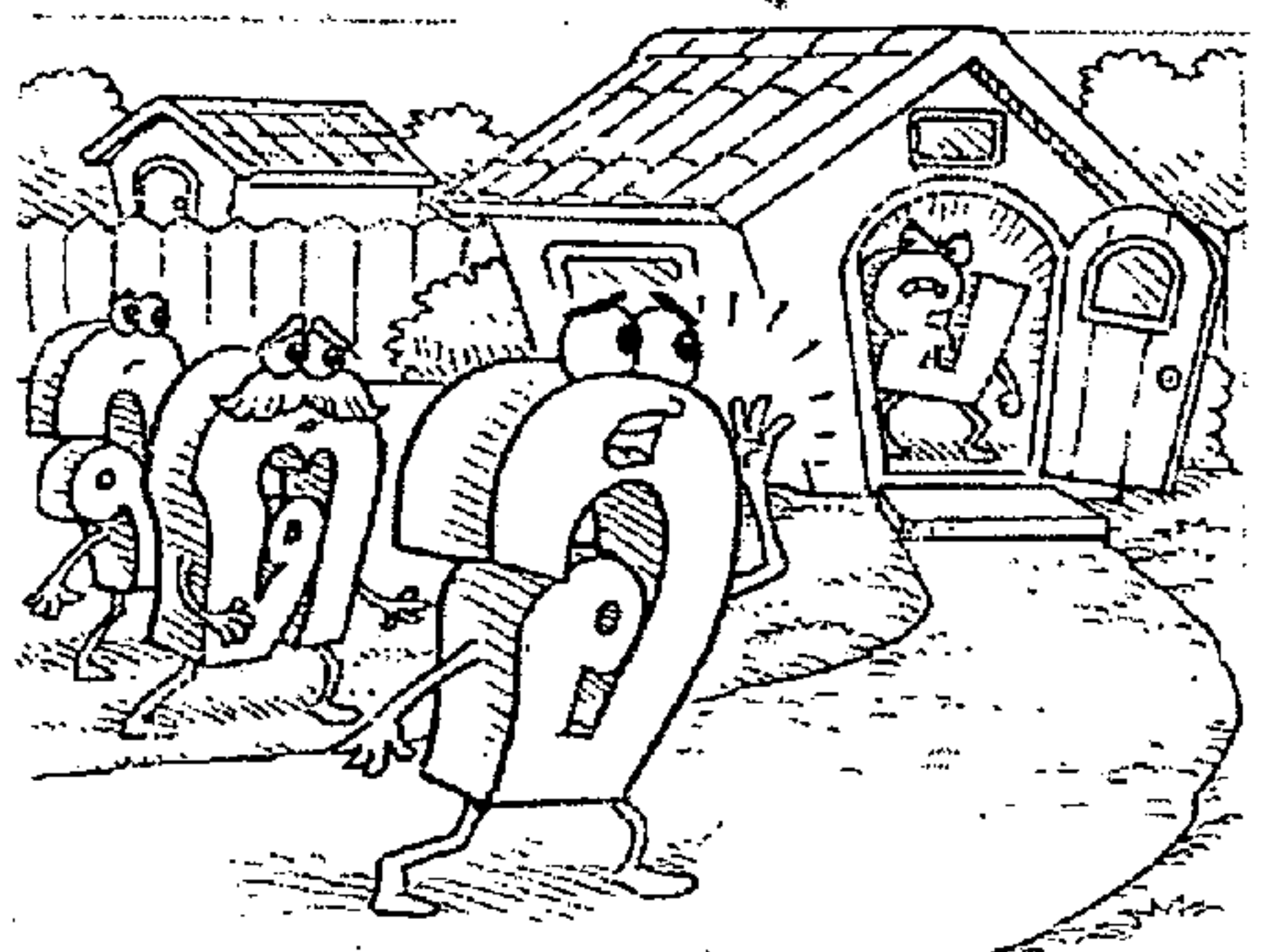
อ อ่าง : ฉันดีใจมากจ้ะ ที่พวกเธอเข้าใจและเป็นเพื่อนกับฉัน

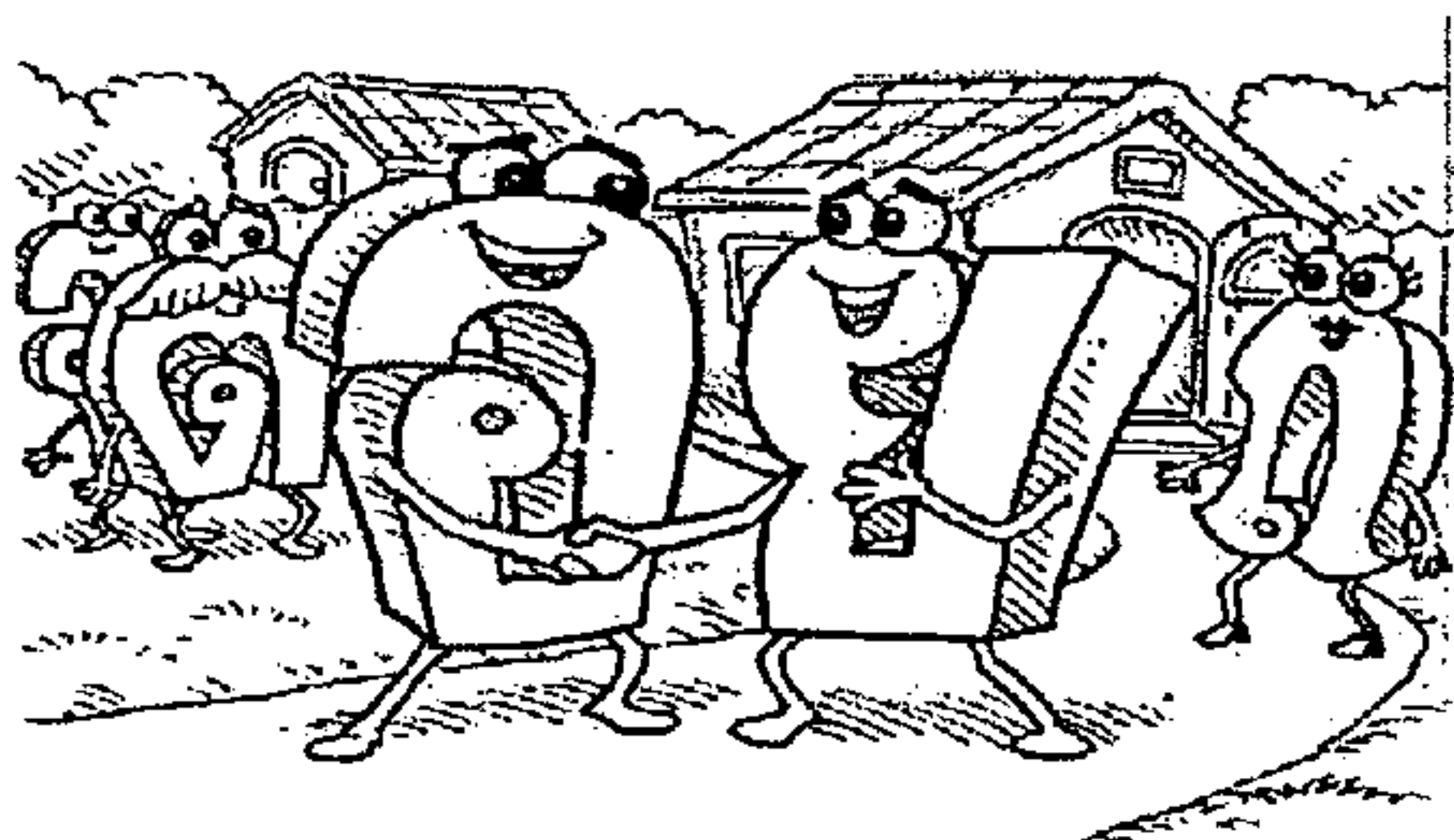
เป็นวันหนึ่งดาอยู่วิ่งหน้าคั่นมาหา

“ รังเหไครมาหรือดาอยู่ ” อ อ่าง ถาม

ดาอยู่ : ดาวิ่งหนียักษ์มาจ้ะ เขาโกรธหนูมากนะว่า เกี่ยวหาใครๆ
ว่าเป็นผู้นำ

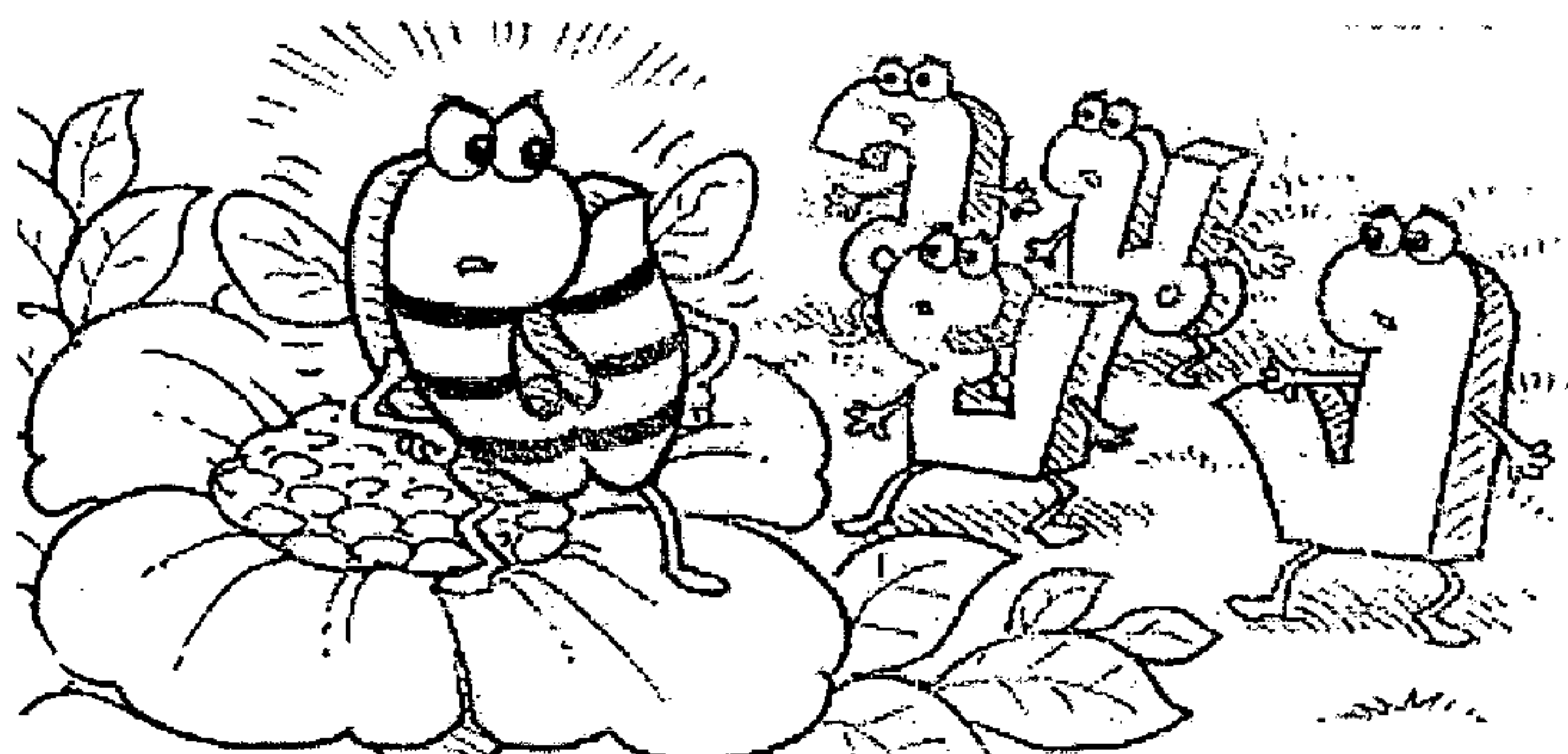

อ อ่าง ได้ฟังที่ดาอยู่บอก ก็ไปหา ยักษ์ ที่บ้าน

อ๋อ : นี่ ! ข อักขร จันไม่ได้หลงตัวเองหรอกนะ แต่จันกับเธอเรา
 ต้องทำงานพร้อมกัน
 พร้อมกัน เธอกับจันมีความสำคัญเท่ากัน " เหมือน ห หีบ
 นาฬิกาไหมจ๊ะ " เพื่อนๆ ตาม
 ข อักขร : ตกลง จันกับเธอจะเป็นเพื่อนรักเคียงคู่กัน

แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓
กลุ่มทักษะ (ภาษาไทย)

ผึ้งน้อยทะนงตน

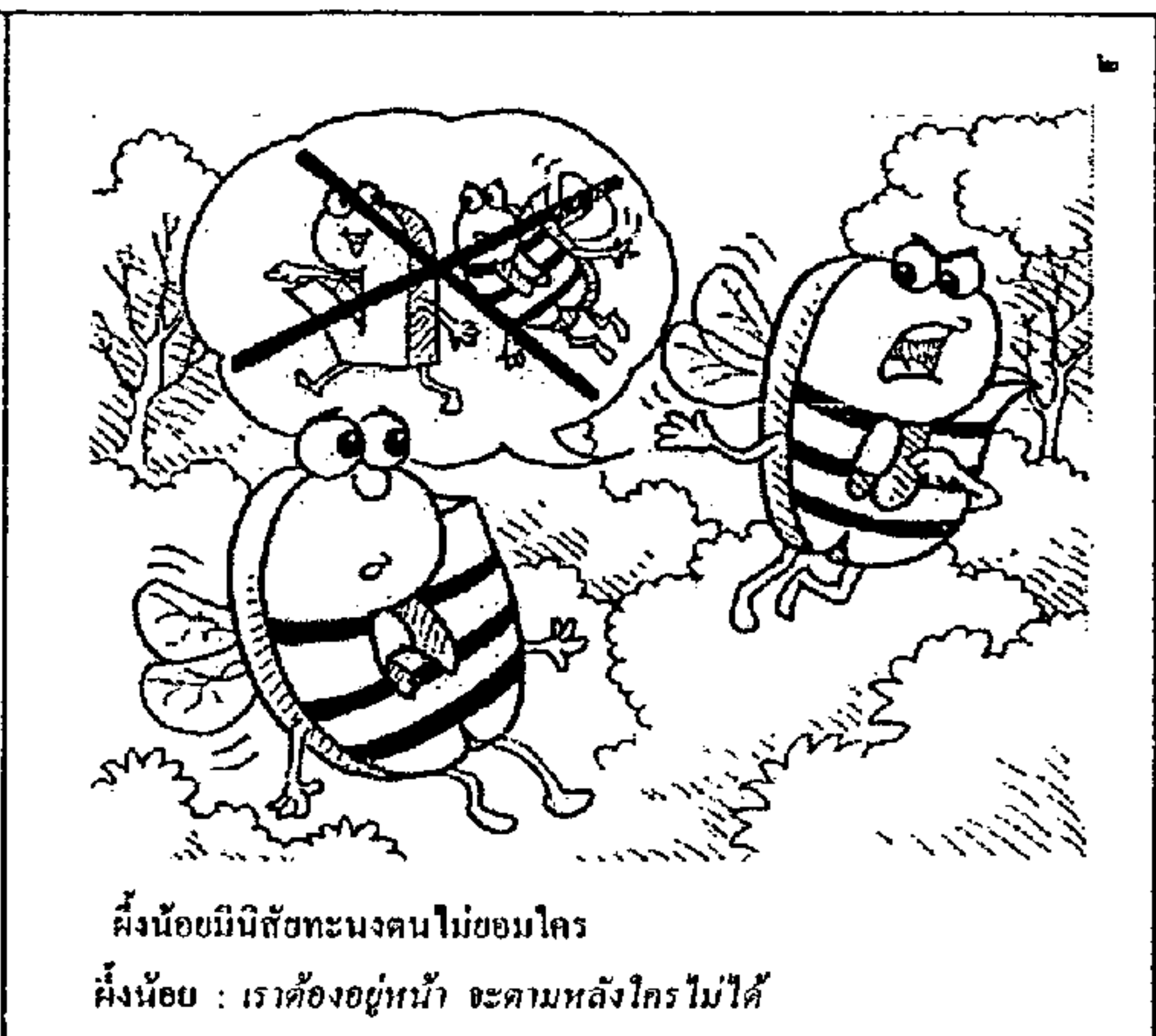
สุทธิสินี ยืนซ้อน เรื่อง

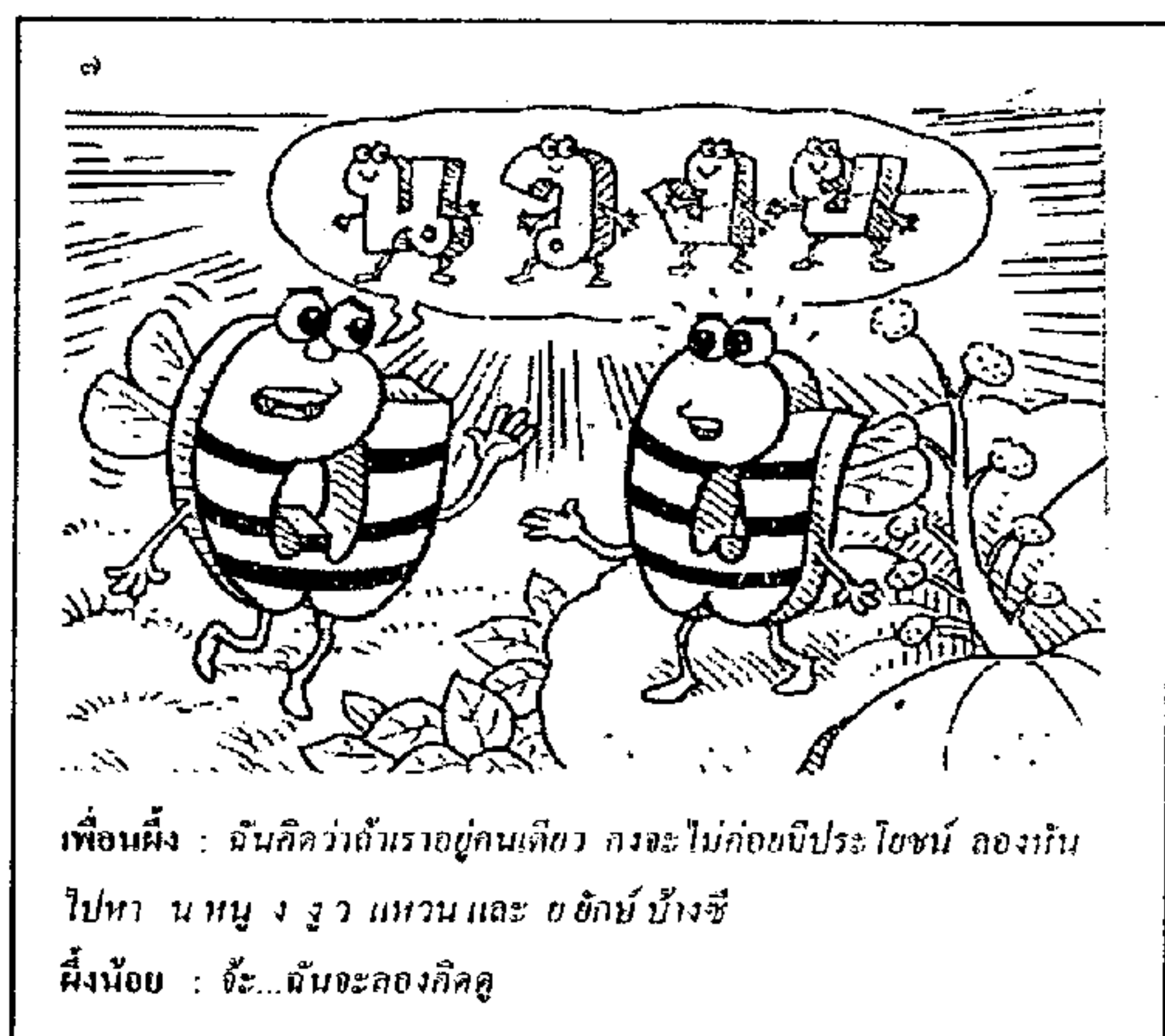
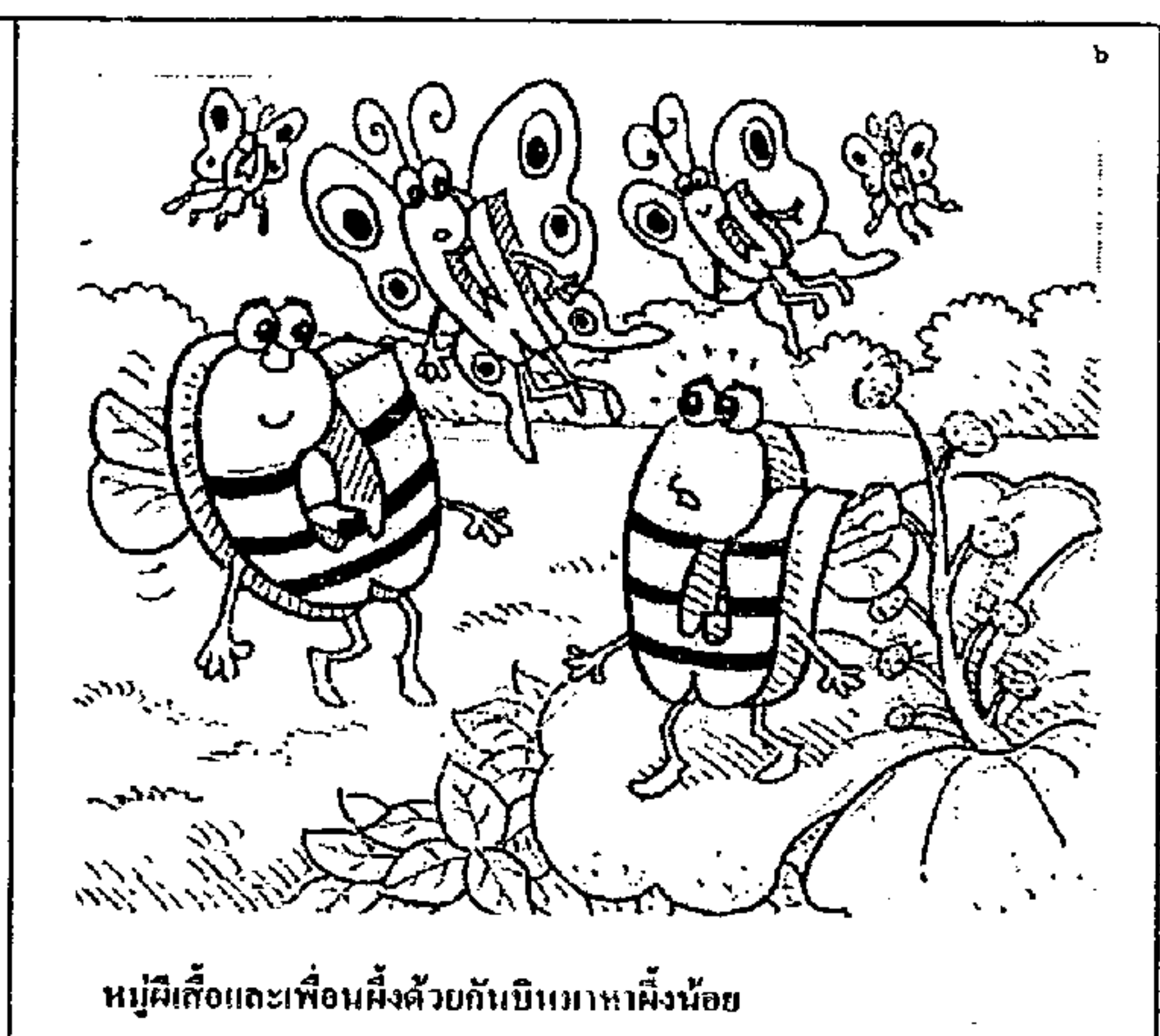
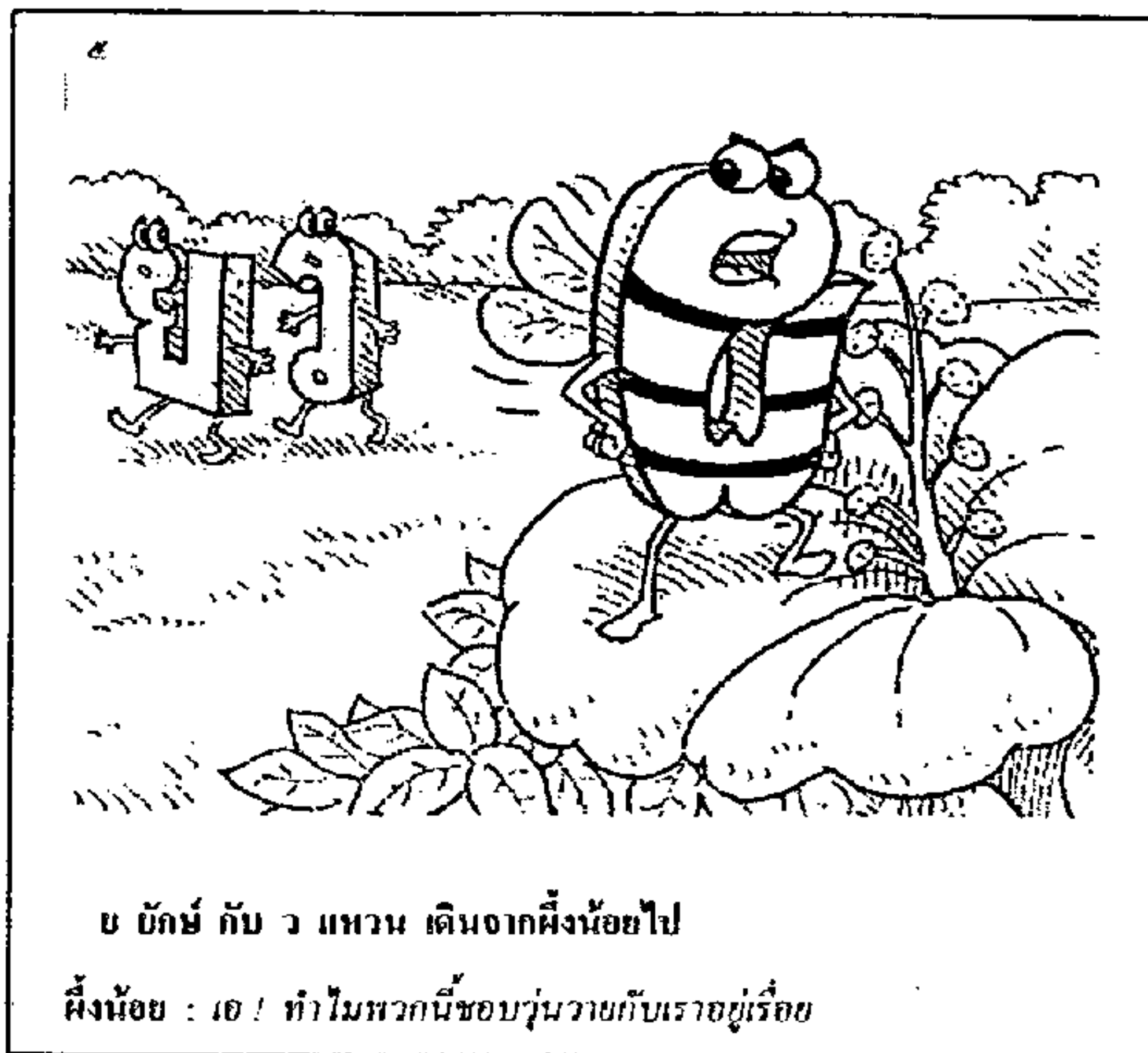
รุ่งโรจน์ แสงพันธ์ ภาพ

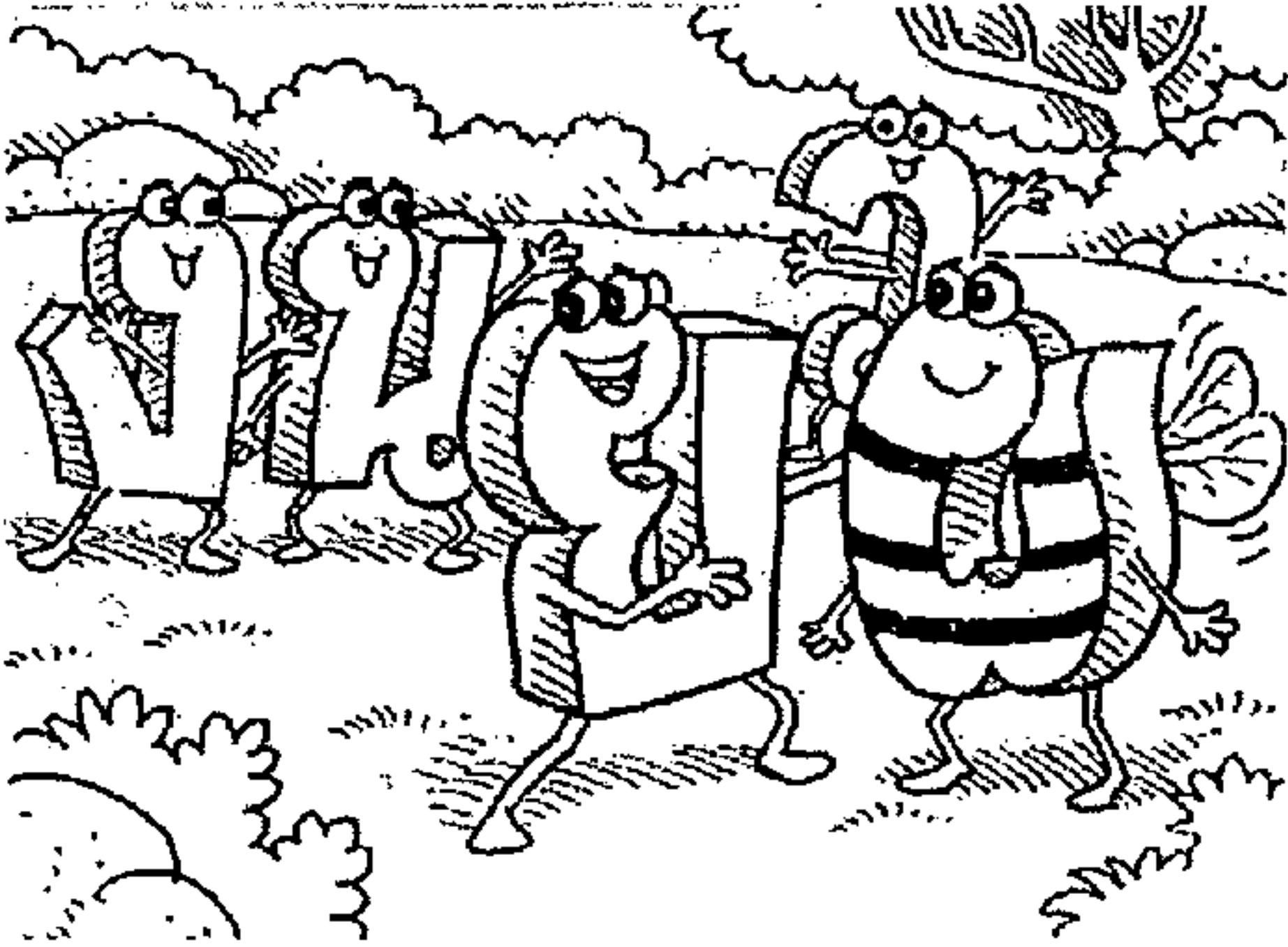
ลำดับที่ ๓

โครงสร้างแนวคิดในการสอน ความคิดรวบยอด : ม เป็นอักษรนำพยัญชนะอักษรตัวต่อ น อ ง า จุดประสงค์การเรียนรู้ : เมื่อนักเรียนได้อ่านหนังสือเล่มนี้ และกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว สามารถแสดงพฤติกรรมดังนี้ ๑. เล่าเรื่อง ผีเสื้อพระนางคนได้ ๒. ตอบคำถาม ผีเสื้อพระนางคนได้ ๓. อักษรที่มี ม เป็นอักษรนำได้ ๔. เขียนคำที่มี ม เป็นอักษรนำได้ บรรณลักษณะ : บรรยายเชิงจินตนาการ ๑. เริ่มเรื่อง : ผีเสื้อ คิดว่าตนเองเป็นคนสำคัญอยู่เสมอ ๒. ระบุปัญหา : ผีเสื้อ พระนางคนโดยไม่มีสนใจเพื่อน ๓. ระบุเกิดปัญหา : เพราะคิดว่าตนเองเป็นคนสำคัญที่สุด ๔. ระบุเหตุการณ์ทั้งภาคทะเล ผีเสื้อมีนิสัยพระนางคนไม่ยอมทำกิจกรรมใดๆ กับเพื่อน จึงต้องอยู่ตามลำพัง จนกระทั่งเพื่อนผีเสื้อได้สติและลงมือไปสนใจเพื่อนบ้าง ผีเสื้อหันไปสนใจเพื่อน ทำให้เพื่อนรัก และเป็นผู้นำ ๕. ละเอียดใจ : พธึงนักมีกษัตริย์เพื่อน	ข้อเสนอแนะในการใช้ แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม สำหรับครู ๑. ผู้สอนจะใช้วิธีสอนตามแผนการสอน ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ - ขั้นที่ ๑ ครูนำเข้าสู่บทเรียน - ขั้นที่ ๒ นักเรียนแบ่งกลุ่มอ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม - ขั้นที่ ๓ อภิปราย สนทนาเนื้อเรื่องที่อ่านและแสดงบทบาทสมมุติ - ขั้นที่ ๔ นักเรียนเขียนเรื่องตามความคิดของตน และเสนอผลงาน โดยครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย ๒. หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อกลางของวิธีการสอน ซึ่งจะต้องใช้สื่อและคำนึงการตามขั้นตอนที่ถูกต้อง ๓. ใช้สื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นแกนนำและใช้สื่ออื่นๆ เข้าเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม
--	---

	คำนำ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิทยานิพนธ์ที่ข้าพเจ้าได้ทำขึ้นนี้ ซึ่งนอกจากแผนการสอนแล้ว สื่อการเรียนการสอนนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม นับว่าเป็นสื่อที่มีคุณลักษณะเสริมสร้างการเรียนรู้ กระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจเกิดความรู้ ใฝ่เรียน แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเรื่อง " ผีเสื้อพระนางคน " เล่มนี้ผู้เขียนได้สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย เรื่องอักษรนำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ให้เกิดการเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รศ. ทวีต ฉันทอง ผู้ให้คำแนะนำและศึกษาวิจัยเรื่องการใช้วรรณกรรมเล่มเล็กในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและขอกราบขอบพระคุณ ศศ. สนั่น มีขันหมาก ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำเป็นกำลังใจในการจัดทำแบบเรียนเล่มเล็กจนสำเร็จได้ด้วยดี สุวรรณี อินชอน
--	---

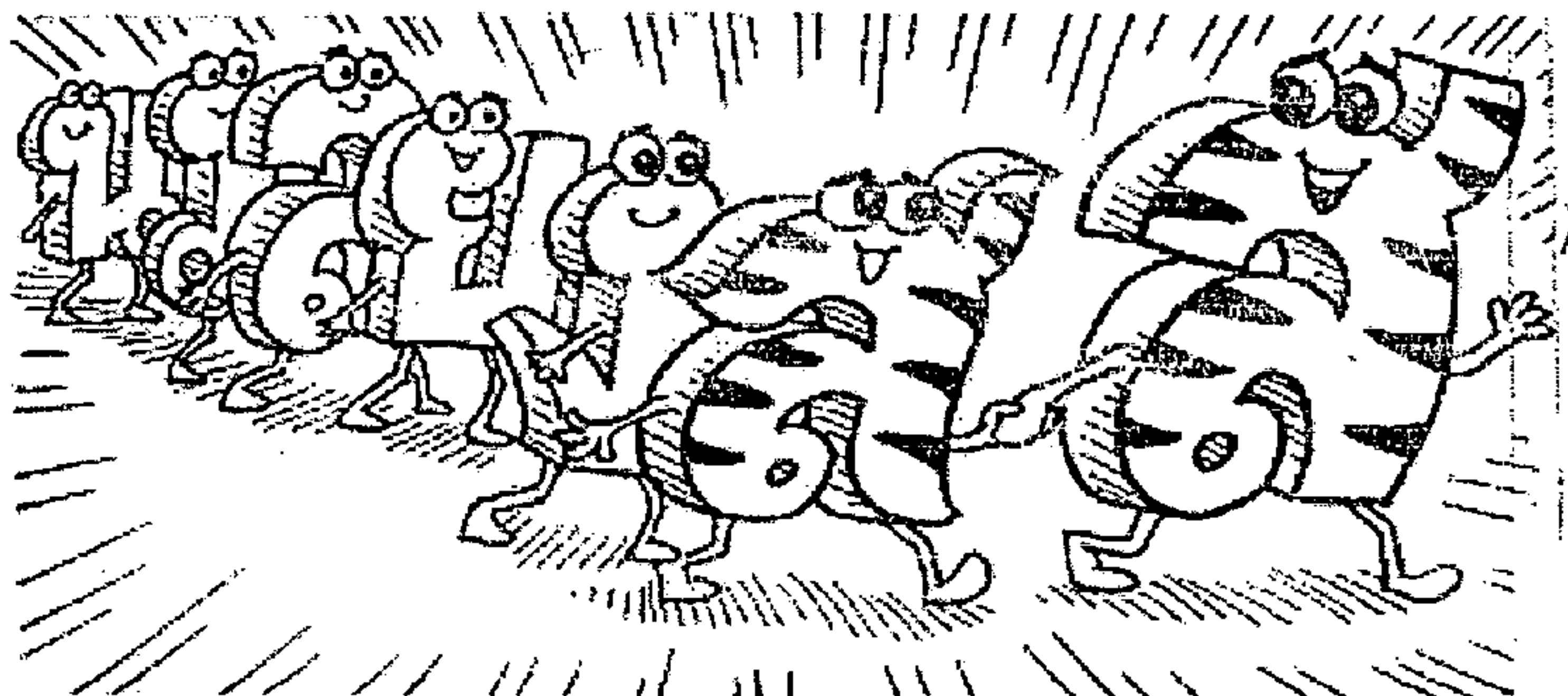

ตั้งแต่นั้นมา ผีงน้อยก็ทำดีกับเพื่อนทุกตัว

ข ชักษ์ : เพื่อน ๆ เรายกให้ ผีงน้อย เป็นผู้นำก็แล้วกัน

เพื่อนๆ : ดีใจะ

แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓
กลุ่มทักษะ (ภาษาไทย)

๘ เลือ รักน้อง

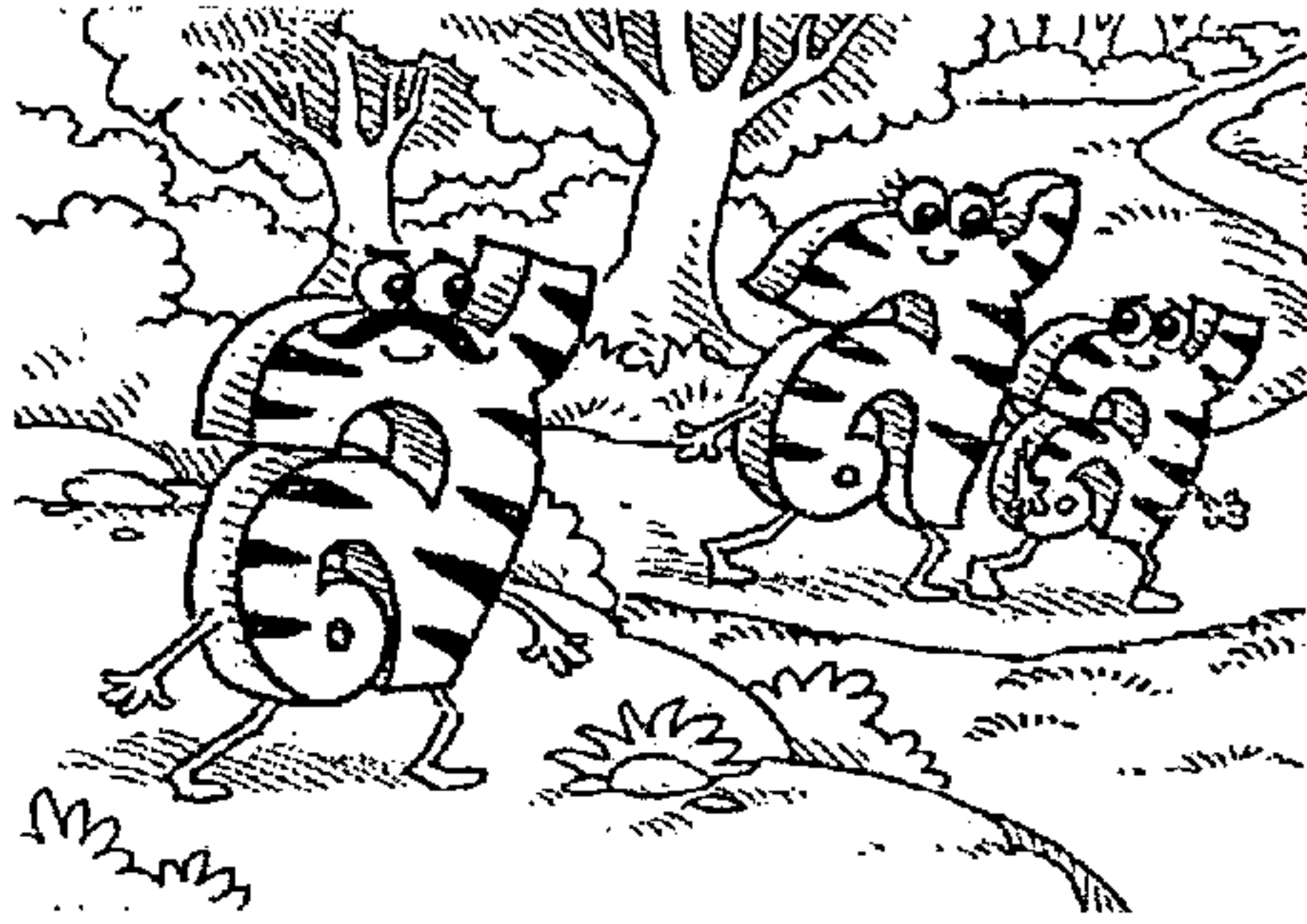
สุทธิสินี ยืนซ้อน เรื่อง

รุ่งโรจน์ แสงพันธ์ ภาพ

ลำดับที่ ๔

โครงสร้งแนวคิดในการสอน ความคิดรวบยอด : ส เป็นอักษรสูง เมื่อนำอักษรต่ำต่อมา จ น ข ร ล ม ว ต้องอ่าน ออกเสียงพยัญชนะตัวหลัง ให้มีเสียงสูงตามอักษรนำนั้น จุดประสงค์การเรียนรู้ : เมื่อนักเรียนได้อ่านหนังสือเล่มนี้ และกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว สามารถแสดงพฤติกรรมดังนี้ ๑. คำร้อง ส เสือ รักน้อง ได้ ๒. คอลเลกชัน เรื่อง ส เสือ รักน้องได้ ๓. อ่านคำที่มี ส นำได้ ๔. เขียนคำที่มี ส นำได้ บรรณลักษณะ : บรรยายเชิงจินตนาการ ๑. เรื่อง : ส เสือ ยากินน้อง ๒. แสดงเหตุการณ์ : ส เสือ คิดใจที่ได้น้อง ๓. เหตุการณ์ต่อเนื่อง : ใครๆ คงพากันกลัว ส เสือ เพราะคิดว่าเป็นสัตว์ที่ดุ แต่เมื่อได้ดูและ เล่นด้วยทุกห้วงเวลาชอบรับให้ ส เสือ เป็นผู้นำเพื่อคอยปกป้องอันตราย ๔. สรุป : ส เสือ เป็นผู้นำของน้องๆ ที่น่ารัก ให้สิทธิและเสียงตามหน้าที่ของแต่ละคนที่มี ๕. แสดงความรู้สึก : ผู้นำที่ดีต้องมีความรักและการให้สิทธิหน้าที่ ตามที่เขาคงมี	ข้อเสนอแนะในการใช้ แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม สำหรับครู ๑. ผู้สอนจะใช้วิธีสอนตามแผนการสอน ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ - ขั้นที่ ๑ ครูนำเข้าสู่บทเรียน - ขั้นที่ ๒ นักเรียนแบ่งกลุ่มอ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม - ขั้นที่ ๓ อภิปราย สำนวนเนื้อเรื่องที่อ่านและแสดงบทบาทสมมุติ - ขั้นที่ ๔ นักเรียนเขียนเรื่องตามความคิดของตน และเสนอผลงาน โดยครูและนักเรียนร่วมกับอภิปราย ๒. หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อกลางของวิธีการสอน ซึ่งจะต้อง ใช้สื่อและดำเนินการตามขั้นตอนที่ถูกต้อง ๓. ใช้สื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นแกนนำและใช้สื่ออื่น ๆ เข้า เสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม
---	--

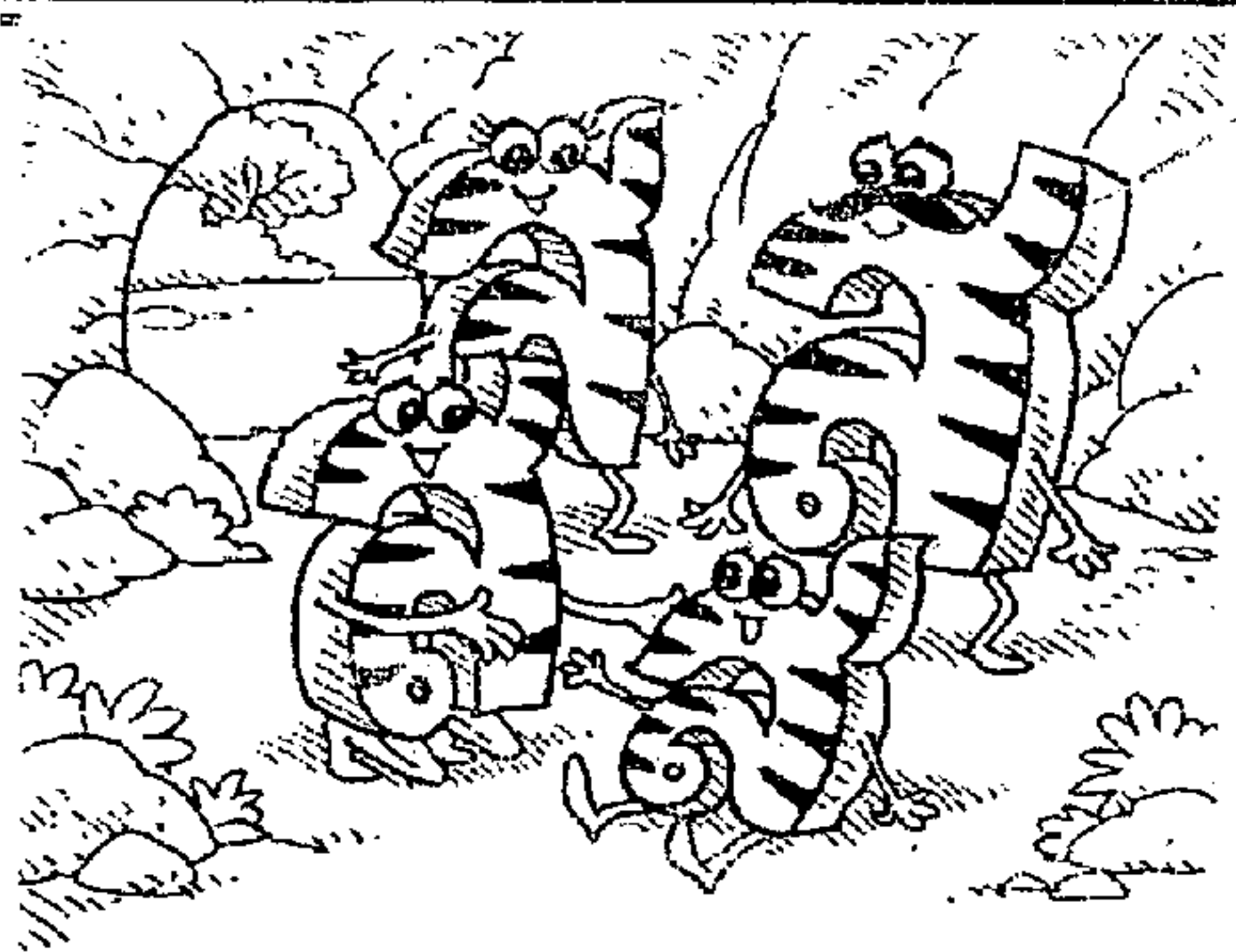
	คำนำ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยนั้นจะดำเนินการโดยผู้สอน จะดำเนินการวางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกครั้ง ซึ่งนอกจากแผนการสอน แล้ว สื่อการเรียนการสอนนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การจัดกิจกรรม การเรียนการสอน นั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม นับว่าเป็นสื่อที่มีคุณลักษณะ เสริมสร้างการเรียนรู้ กระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจเกิดความรู้ ใฝ่เรียน แบบเรียนเล่ม เล็กเชิงวรรณกรรมเรื่อง " ส เสือ รักน้อง " เล่มนี้ ผู้เขียนได้สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย เรื่องอักษรนำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ให้เกิดการ เรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รศ.ฯ ท้อ ดันหยง ผู้คิดค้นและศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้วรรณกรรมเล่มเล็กในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และขอ กราบขอบพระคุณ ผศ.สนั่น มีจินตนาภ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำเป็นกำลังใจในการจัดทำ แบบเรียนเล่มเล็กจนสำเร็จได้ดังนี้ สุทธิณี อินซ้อน
--	--

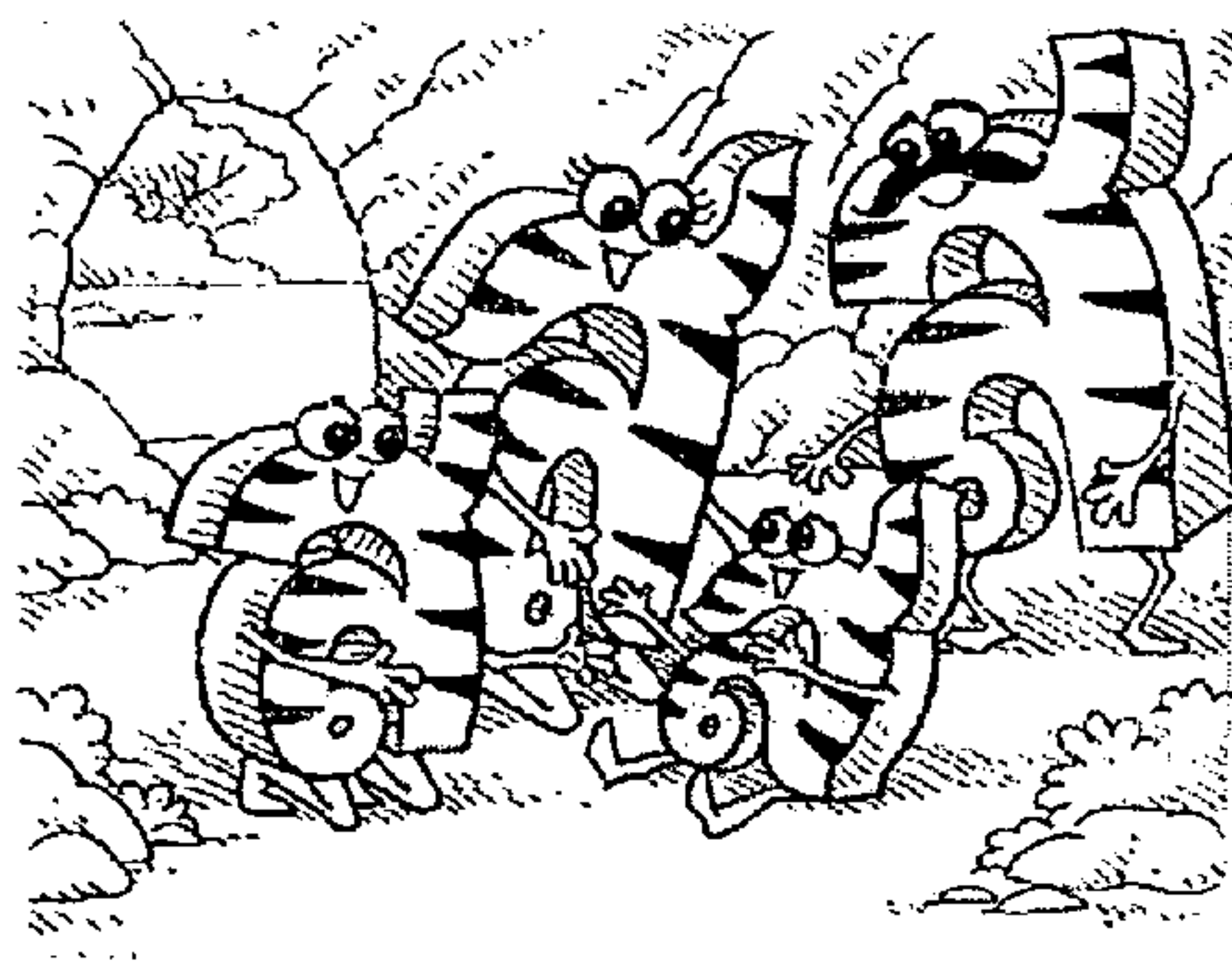
ส เสือ เป็นลูกรักของพ่อแม่เสือ ทุกๆ วันแม่เสือนจะพา
ลูกเสือไปหาอาหาร ส่วนพ่อจะเฝ้าดูแลแม่เสือและลูกเสืออยู่ห่างๆ เพราะ
คิดว่าไม่มีใครกล้ามาทำร้ายได้ เพื่อจะได้ชินชื่อ ทุกคนต่างพากันกลัว

วันหนึ่งขณะพ่อเสือและแม่เสือนเดินอยู่ในป่า ลูกเสือนเห็นหนูป่าเดิน
ตามหลังกัน มีพ่อแม่และลูก ๑ ตัว ลูกเสือนจึงเฝ้าตามแม่
ลูกเสือน : แม่จ๋า ทำไมหนูไม่มีน้องบ้างล่ะ
แม่เสือน : อีกไม่นานหนอรอกจะ หนูก็น้องแล้ว
ลูกเสือน : ไชโย! เราจะมือน้องแล้ว

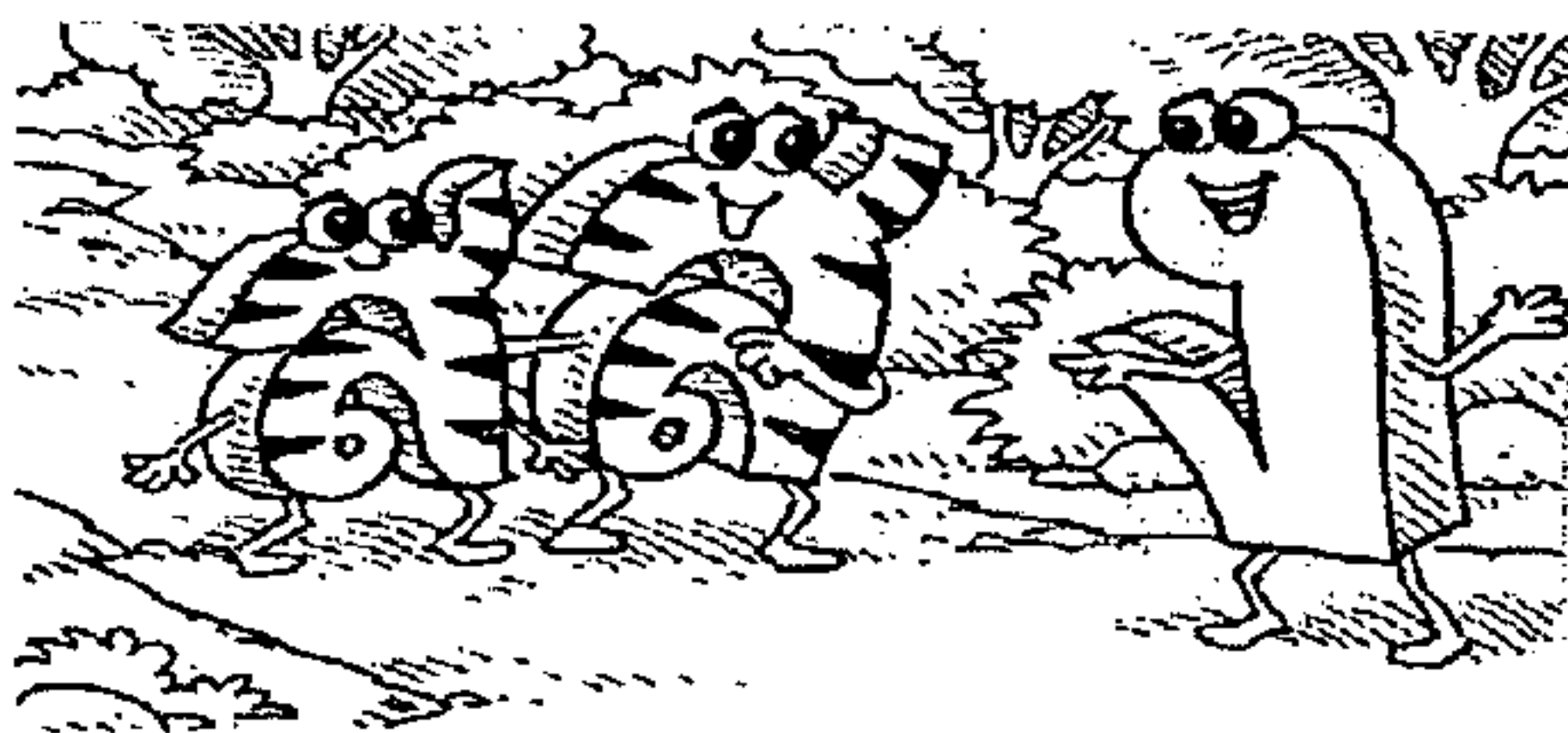

แล้ววันหนึ่งแม่เสือนก็มีลูกน้อยชอกหนึ่งตัว ลูกเสือนเฝ้าดูแลน้องไม่
ยอมห่างไปไกล

ลูกเสือน : แม่จ๋า น้องหิวไหมจ๊ะ
แม่เสือน : จ๊ะ! น้อง คงหิวแล้วล่ะ

๕

เมื่อน้องแข็งแรงแล้ว ลูกเสือห่าน้องไปเล่น ได้พบกับ งู ชัยกษ
ลลิ่ง มมัว

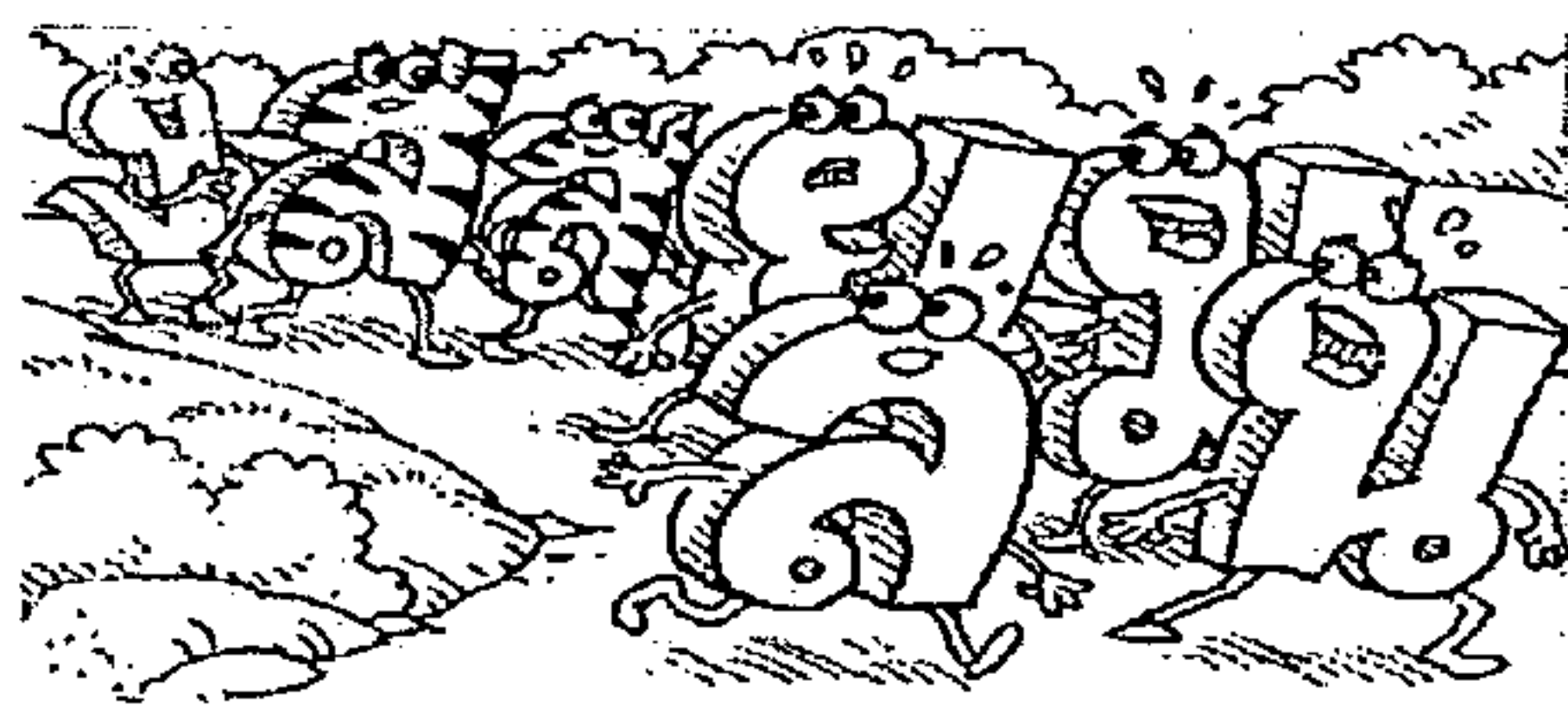
งู : ไปไหนกันจ๊ะ พี่น้อง

ส เสือ : แม่เราสั่งไว้ให้ดูแลน้องๆ

งู : เออ ! นี่ ส เสือ อยากเจอเพื่อนๆ มั้ยจ๊ะ

ส เสือ : อยากสิ พวกเราไปกันเถอะ

๖

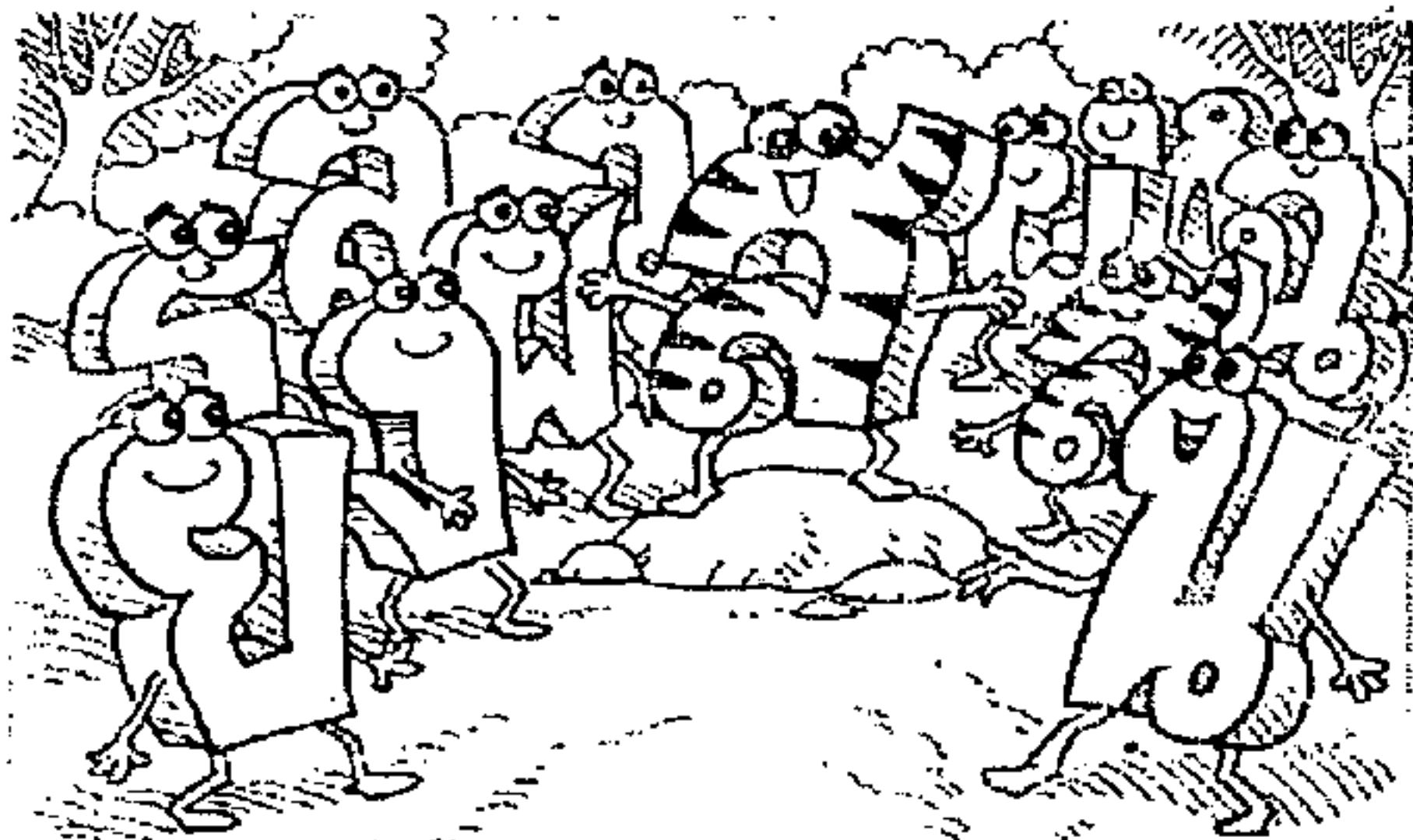

งู พา ส เสือ และน้องมาเจอ ชัยกษ ลลิ่ง มมัว น หนู เพื่อนๆ เมื่อ
เห็น ส เสือ เดินนำหน้ามา ต่างพากันตกใจและพยายามวิ่งหนี

งู : เดี่ยวก่อน ! พวกเธอ พี่เสือเขามาดี ค่อยไปนี่เราจะให้ที่
มาอยู่กับเรา คอยป้องกันอันตรายจากศัตรูต่างๆ พวก
เธอเห็นด้วยมั้ย

พยัญชนะต่างๆ : คกลงใจ

๗

ส เสือ เรียกประชุมน้องๆ

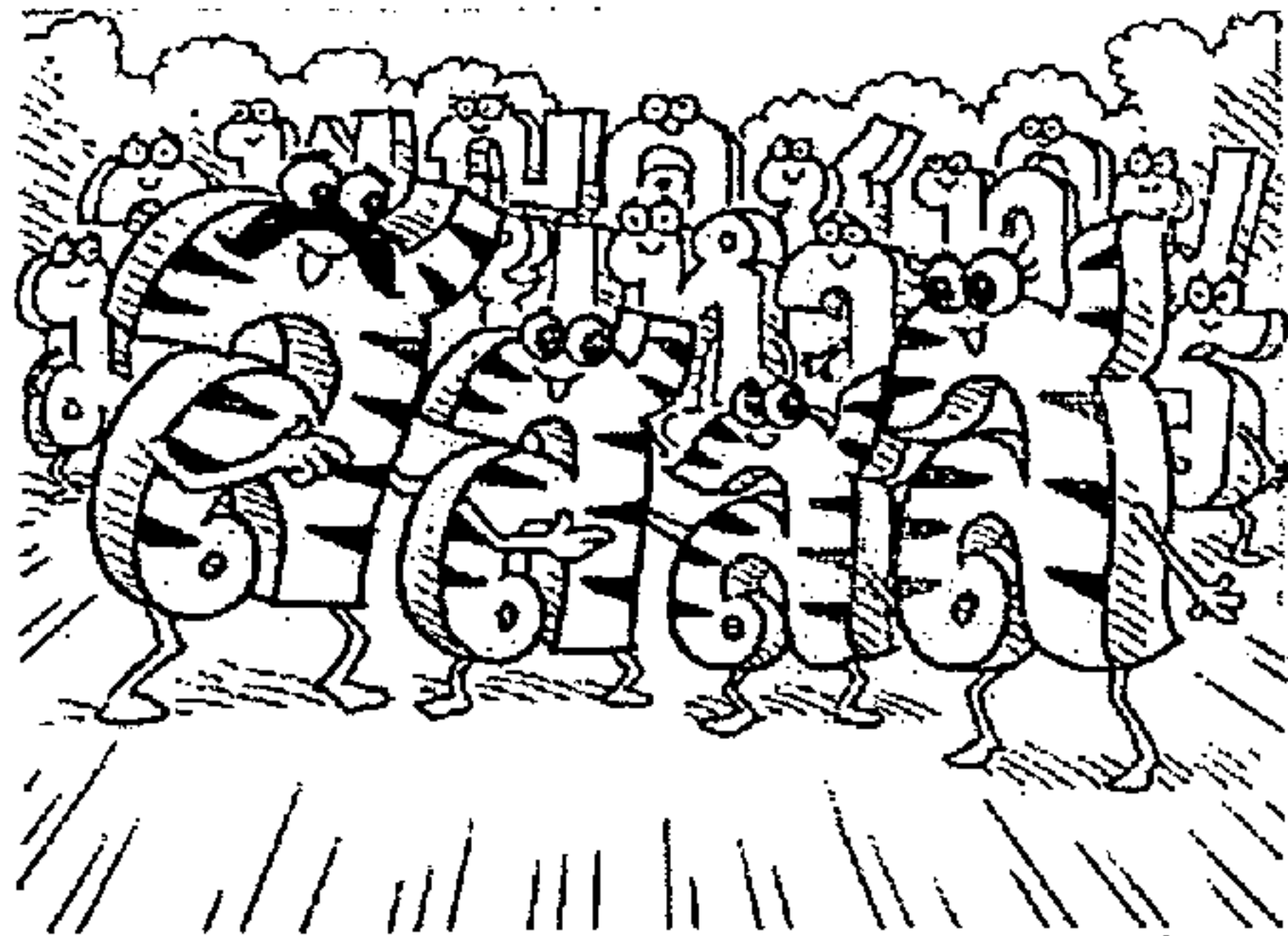
ส เสือ : พี่ชอบใจน้องๆ มากที่ไว้ใจใจ เราทุกคนมีความสำคัญเท่า
เทียมกัน เราจะทำงานด้วยกัน ไปไหนก็ไปด้วยกันดีมั้ย

น หนู : ค่ะ

๘

ในป่าแห่งหนึ่ง พยัญชนะสูงและต่ำ ต่างวิ่งเล่นกันอย่างสนุกสนาน
มี ฦ ฦ๖ ฦ๗ ฦ๘ ฦ๙ ฦ๑๐ ฦ๑๑ ฦ๑๒ ฦ๑๓ ฦ๑๔ ฦ๑๕ ฦ๑๖ ฦ๑๗ ฦ๑๘ ฦ๑๙ ฦ๑๐๐
ส เสือ เป็นผู้นำที่น่ารัก ให้สิทธิ์และ
เลียงน้องตามหน้าที่ของแต่ละคนที่มี

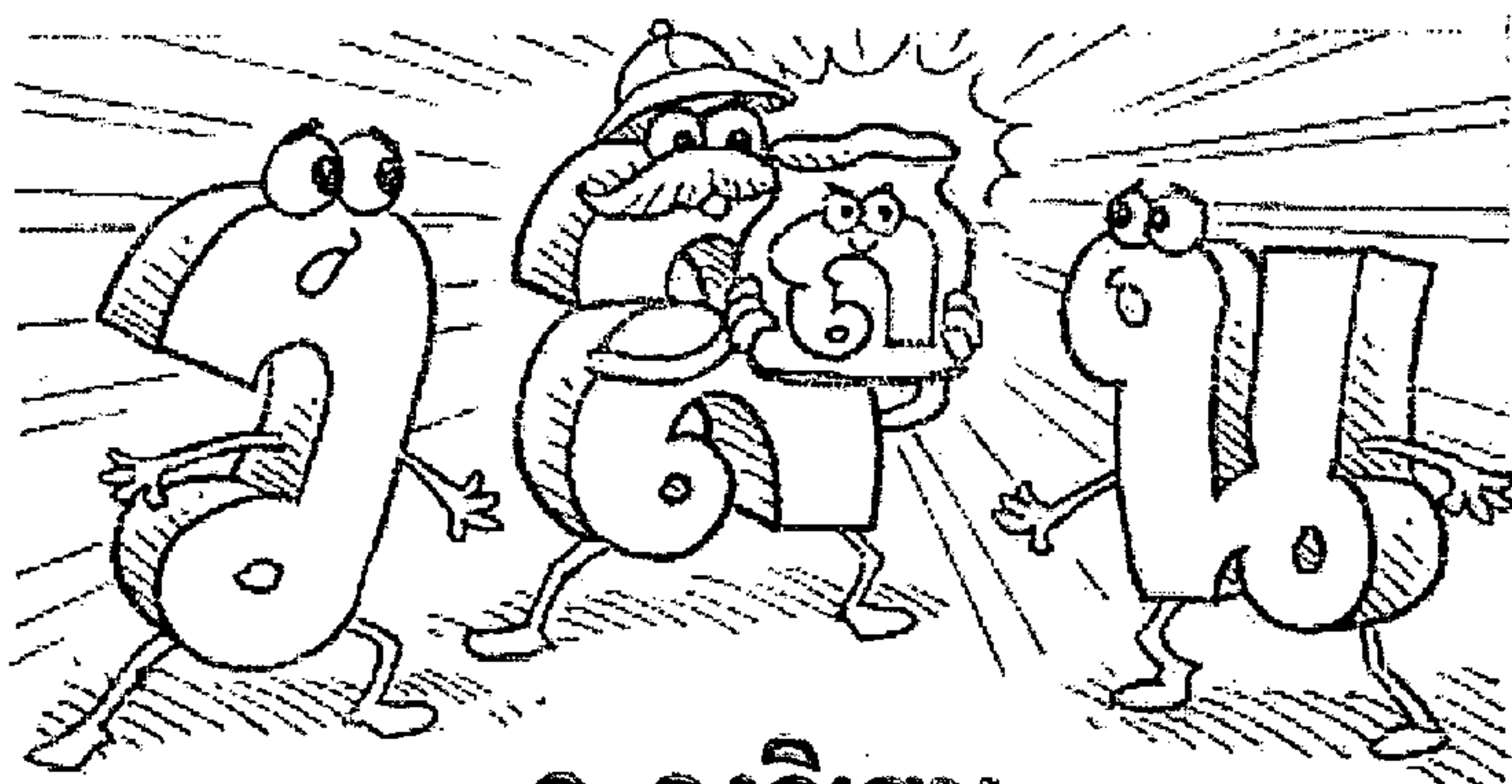

พ่อแม่ชมลูกเสียว่า เป็นพี่ที่ดี และชมน้องว่า เป็นน้องที่น่ารัก

ส.เลื้อ : เพราะได้น้อง และเพื่อนดีหนูจึงไม่เหงา

พ่อแม่ : ดีแล้วลูก หากเรามีเพื่อนเยอะ ๆ จะได้คอยช่วยเหลือกัน

แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓
กลุ่มทักษะ (ภาษาไทย)

๓ อุงวิเศษ

สุทธิสินี ยืนซ้อน เรื่อง

รุ่งโรจน์ แสงพันธ์ ภาพ

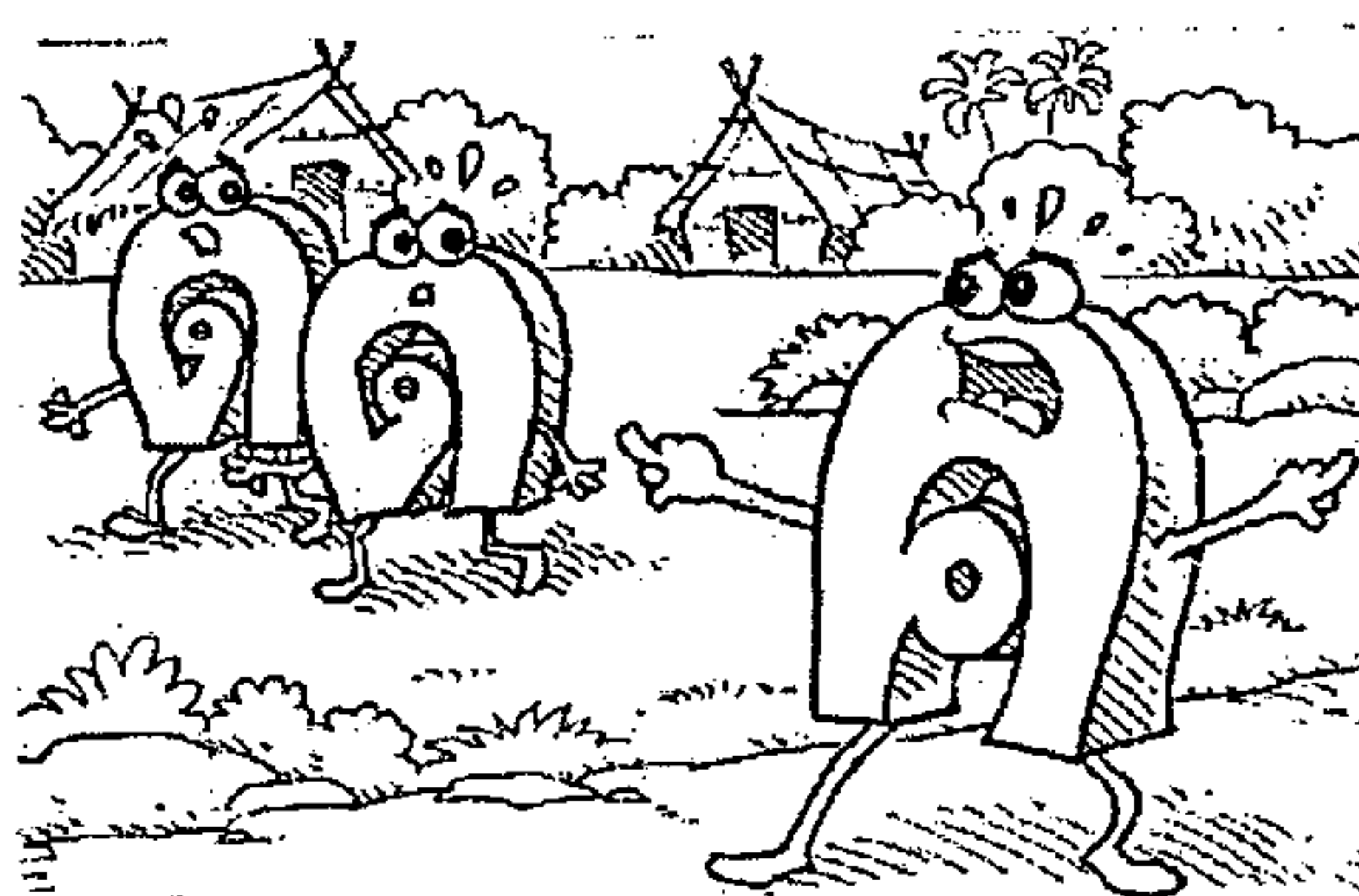
ลำดับที่ ๕

โครงสร้างแนวคิดในการสอน ความคิดรวบยอด : ถ เป็นอักษรสูง เมื่อนำอักษรต่ำ ถ น ว อ่านออกเสียง ปัญหาคำหลัง ให้มีเสียงสูงตามอักษรนำ จุดประสงค์การเรียนรู้ : เมื่อนักเรียนได้อ่านหนังสือเล่มนี้ และกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว สามารถแสดงพฤติกรรมดังนี้ ๑. เล่าเรื่อง ถ ถง วิเศษ ได้ ๒. คลบคำตาม ถ ถง วิเศษ ได้ ๓. อ่านคำที่มี ถ นำได้ ๔. เขียนคำที่มี ถ นำได้ บรรณลักษณะ : บรรยายเชิงจินตนาการ ๑. เริ่มเรื่อง : ๗ หมู่บ้านแห่งหนึ่ง ผู้คนต่างอยู่ด้วยความกลัวความ เพราะมียักษ์ คนหนึ่งมาจับผู้คนกินอยู่เสมอ ๒. ขั้ปัญหา : ยักษ์มาจับผู้คนกินเป็นอาหาร ๓. ขั้เหตุเกิดปัญหา : ผู้คนอ่อนแอจากความร่วมมือกัน ๔. เล่าเหตุการณ์ทั้งภาคทะเล : หมู่บ้านแห่งนั้น ผู้คนต่างหลบอยู่ในบ้าน จนกลายเป็นหมู่บ้านที่ ผีออบเหงา ทวดคำเลงส่งถงวิเศษ ๑ ใบ เพื่อแก้ไข หากสิ่งนี้จะปราบยักษ์ได้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้กล้าเอา ถ ถง วิเศษ มาบังหน้าเสมอ ๕. คลบตอนจบ : ตามักคือพลัง	ข้อเสนอแนะในการใช้ แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม สำหรับครู ๑. ผู้สอนจะใช้วิธีสอนตามแผนการสอน ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ - ขั้นที่ ๑ ครูนำเข้าสู่บทเรียน - ขั้นที่ ๒ นักเรียนแบ่งกลุ่มอ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม - ขั้นที่ ๓ อภิปราย สนทนาเนื้อเรื่องที่อ่านและแสดงบทบาทสมมุติ - ขั้นที่ ๔ นักเรียนเขียนเรื่องตามความคิดของตน และเสนอผลงาน โดยครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย ๒. หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นสื่อหลักของวิธีการสอน ซึ่งจะต้อง ใช้สื่อและดำเนินการตามขั้นตอนที่ถูกต้อง ๓. ใช้สื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเป็นแกนนำและใช้สื่ออื่น ๆ เข้า เสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ได้ความเหมาะสม
---	---

	คำนำ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยนั้นสิ่งจำเป็นที่ครูผู้สอน จะต้องมีการวางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกครั้ง ซึ่งนอกจากแผนการสอน แล้ว การจัดกิจกรรมการสอนนั้นยังมีสื่อที่เกี่ยวข้องที่จะช่วยให้การจัดกิจกรรม การเรียนการสอน นั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ แบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม นับว่าเป็นสื่อที่มีคุณลักษณะ เสริมสร้างการเรียนรู้ กระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจเกิดความรู้ ใฝ่เรียน แบบเรียน เล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเรื่อง “ ถ ถงวิเศษ ” เล่มนี้ ผู้เขียนได้สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย เรื่องลัทธิพราห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ให้เกิดการเรียนรู้ ได้เต็มศักยภาพ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รศ. ทศิต ศันสน์ ผู้คิดค้นและศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้วรรณกรรมเล่มเล็กในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและขอ กราบ ขอบพระคุณ ผศ. สนั่น มีขันหมาก ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำนำเป็นกำลังใจในการจัดทำ แบบเรียนเล่มเล็กจนสำเร็จได้ด้วยดี สุทธิสินี อ้นระณ
--	--

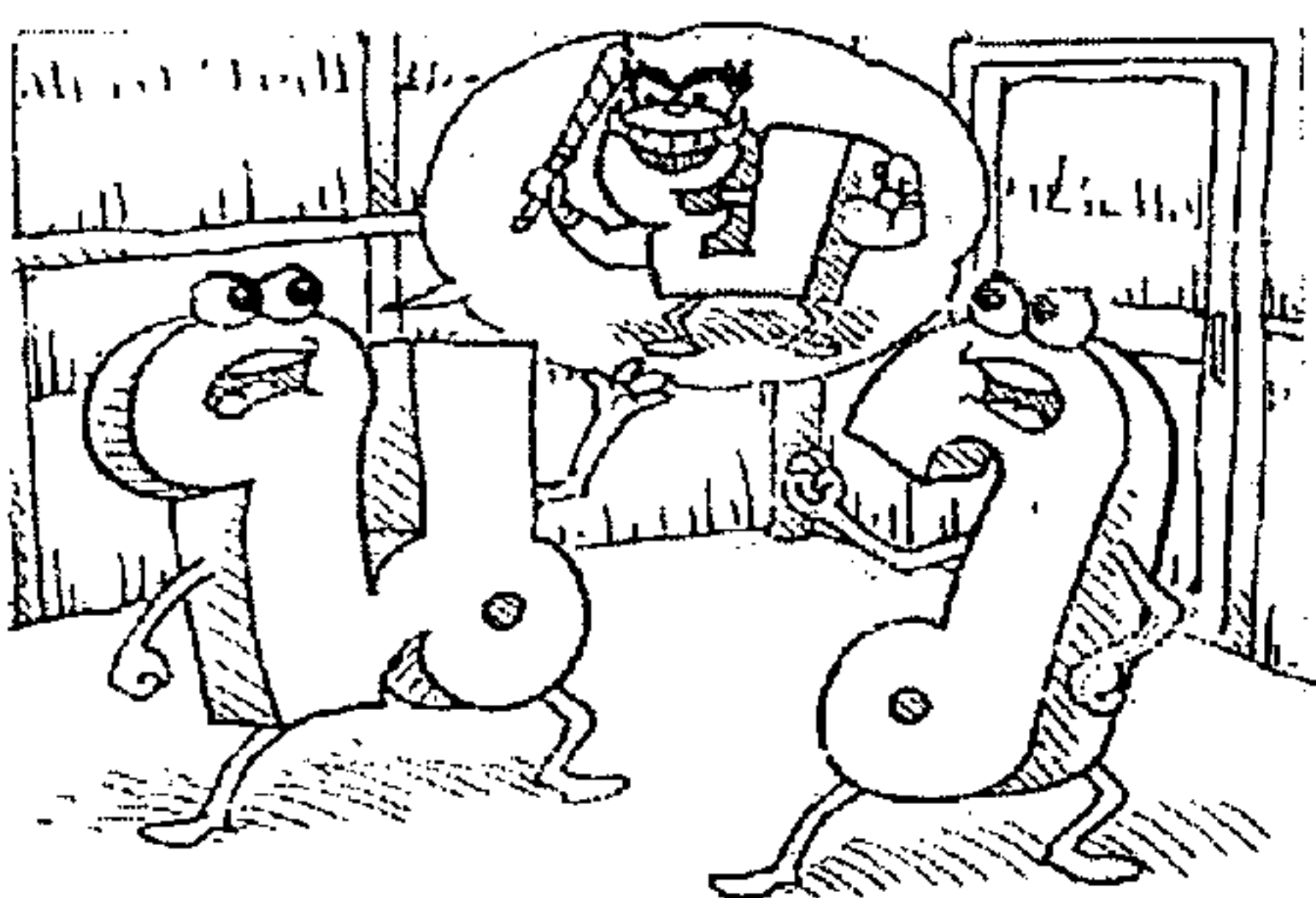

ณ หมู่บ้านแห่งหนึ่ง มียักษ์ออกหาอาหารไล่จับผู้คนกินเป็นอาหาร

ชาวบ้าน : นี่เด็กๆ มัวแต่เดินเดลิโหลอยู่เนี่ย ! กลับบ้านไปซะ
เดี๋ยวยักษ์มาจับกินหรอก

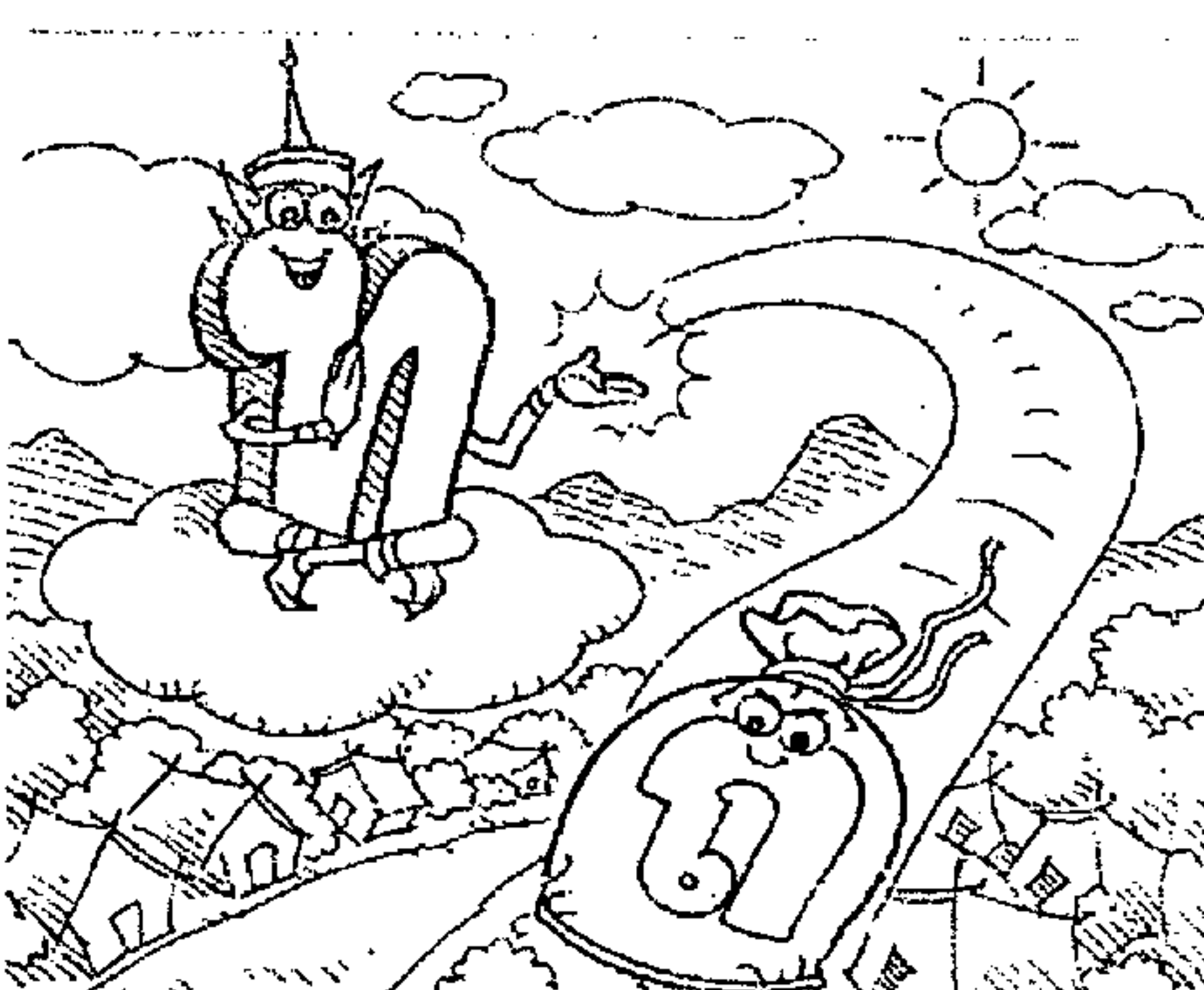
เด็กๆ : ครับ ครับ จะกลับแล้ว

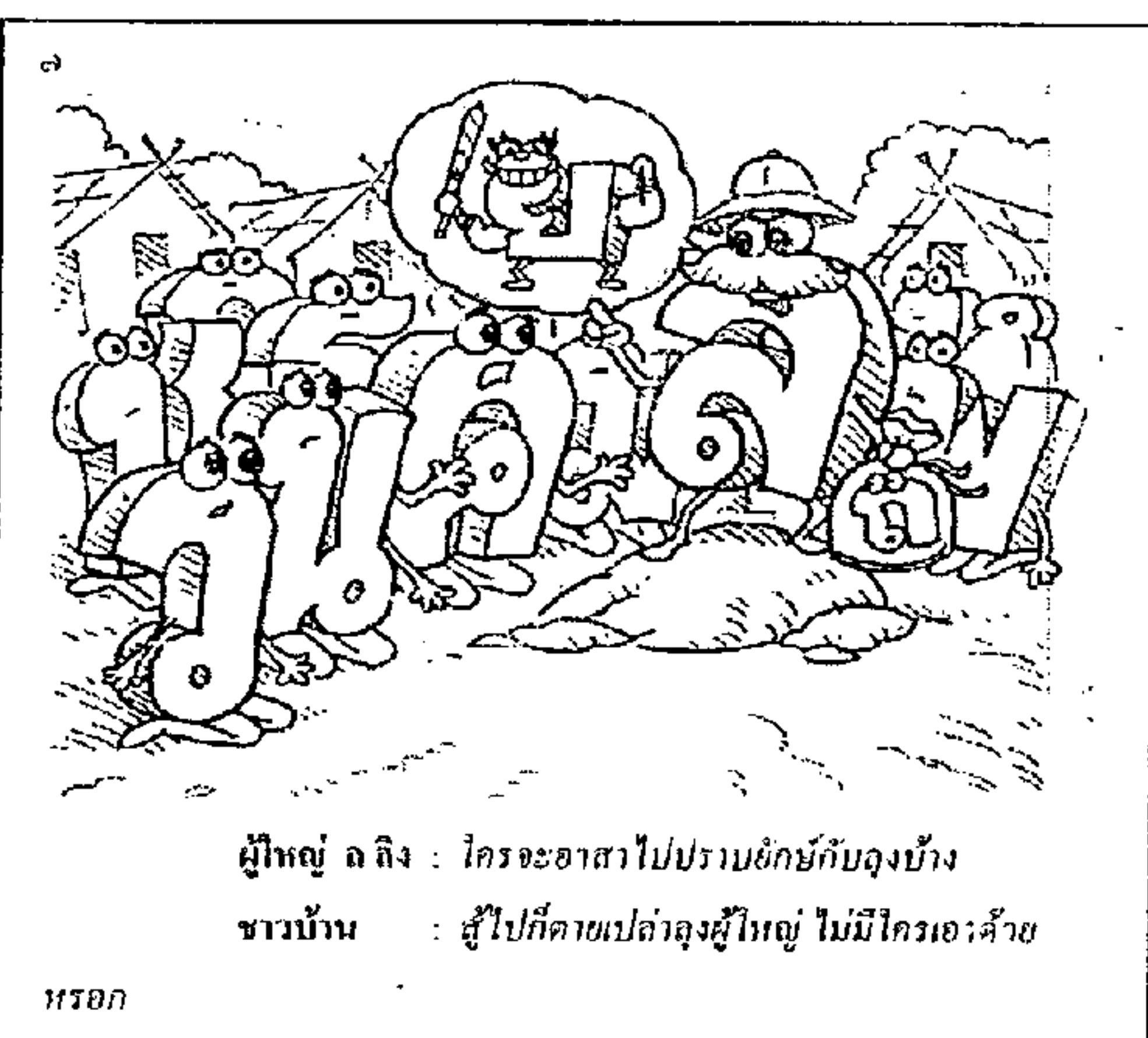
น หนุ อยู่อยู่กับ ว แหวน ในกระท่อม

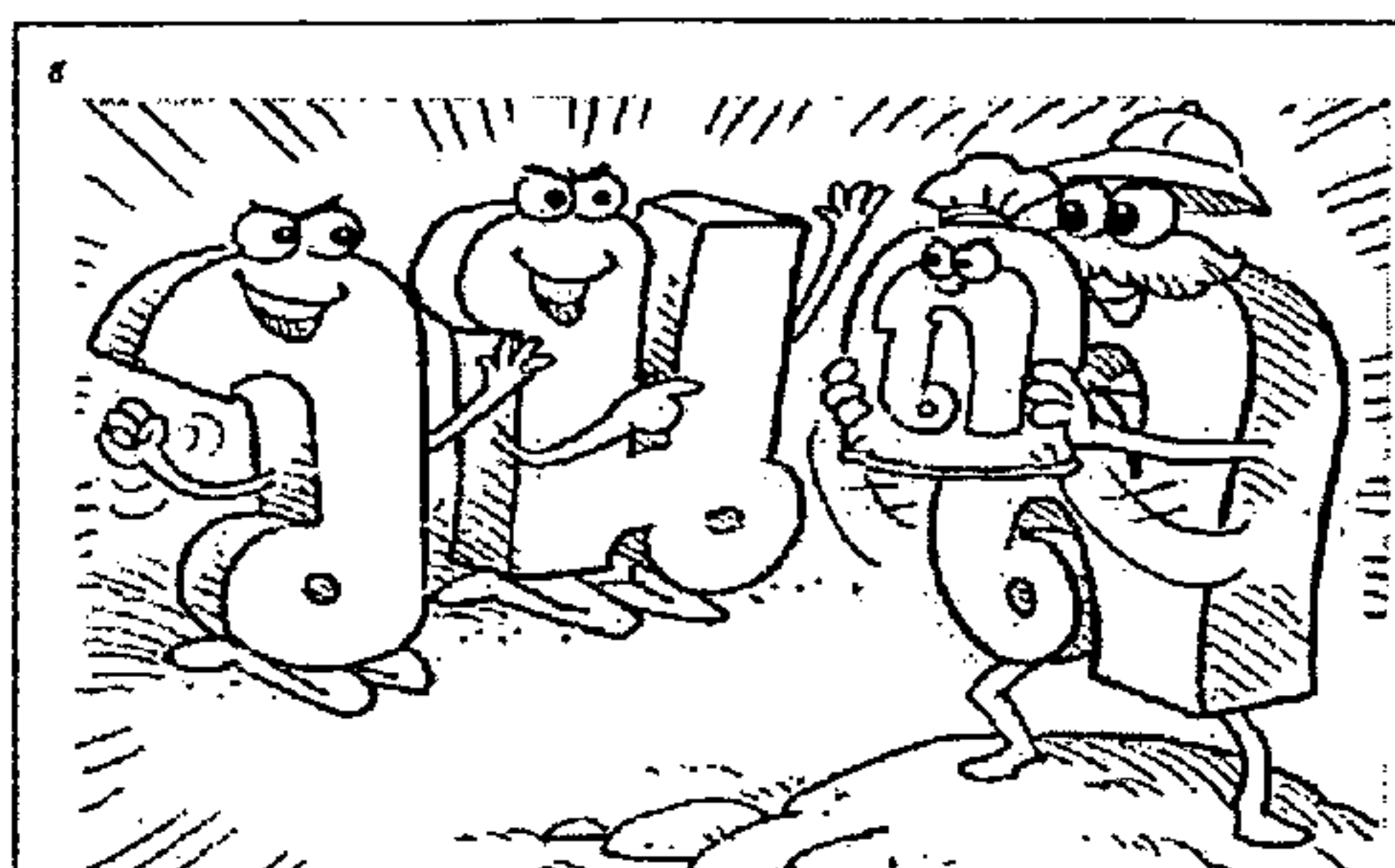
น หนุ : ทำอย่างไร เราจะปราบเจ้ายักษ์นี้ได้ล่ะ

ว แหวน : เราจะเอาอะไร ไปสู้กับมันได้

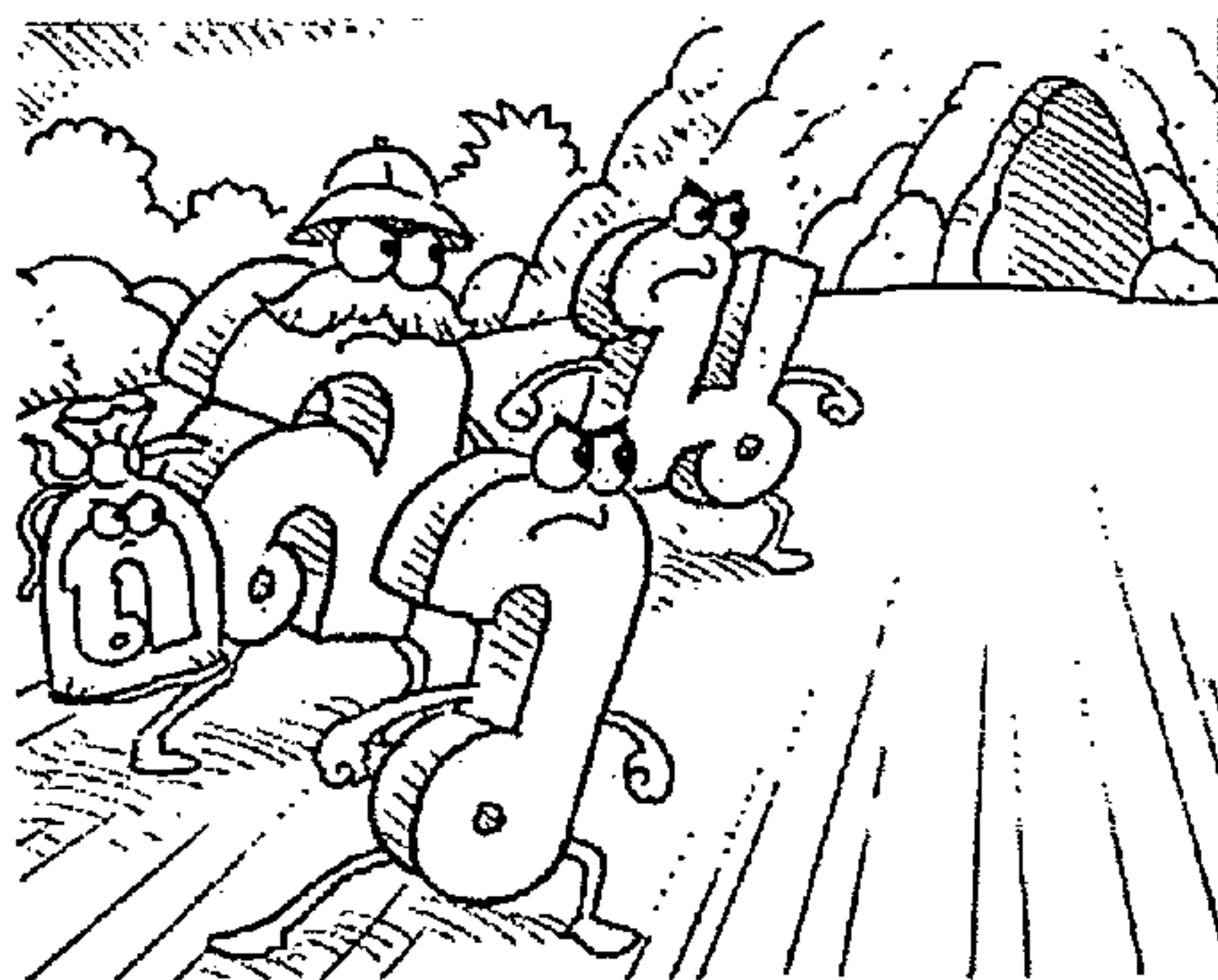
ทวดตาเห็นเรื่องราวทุกอย่างจึงส่ง อ อู่วิเศษ เพื่อจะปราบยักษ์ตนนี้

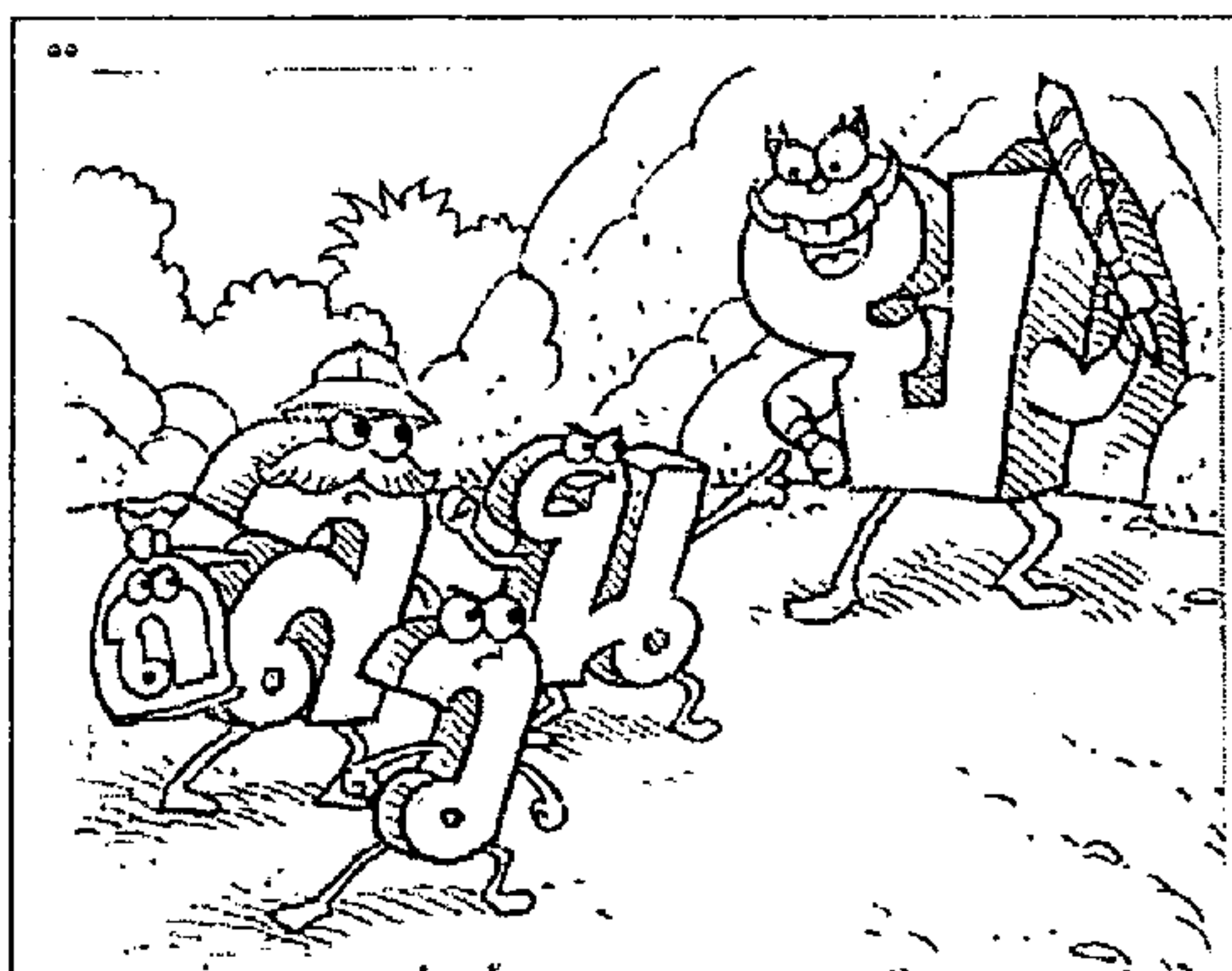

น หนู กับ ว แหวน นิ่งฟังอยู่นาน จึงพูดพร้อมกันว่า “
พวกเราอาสาเอง ”

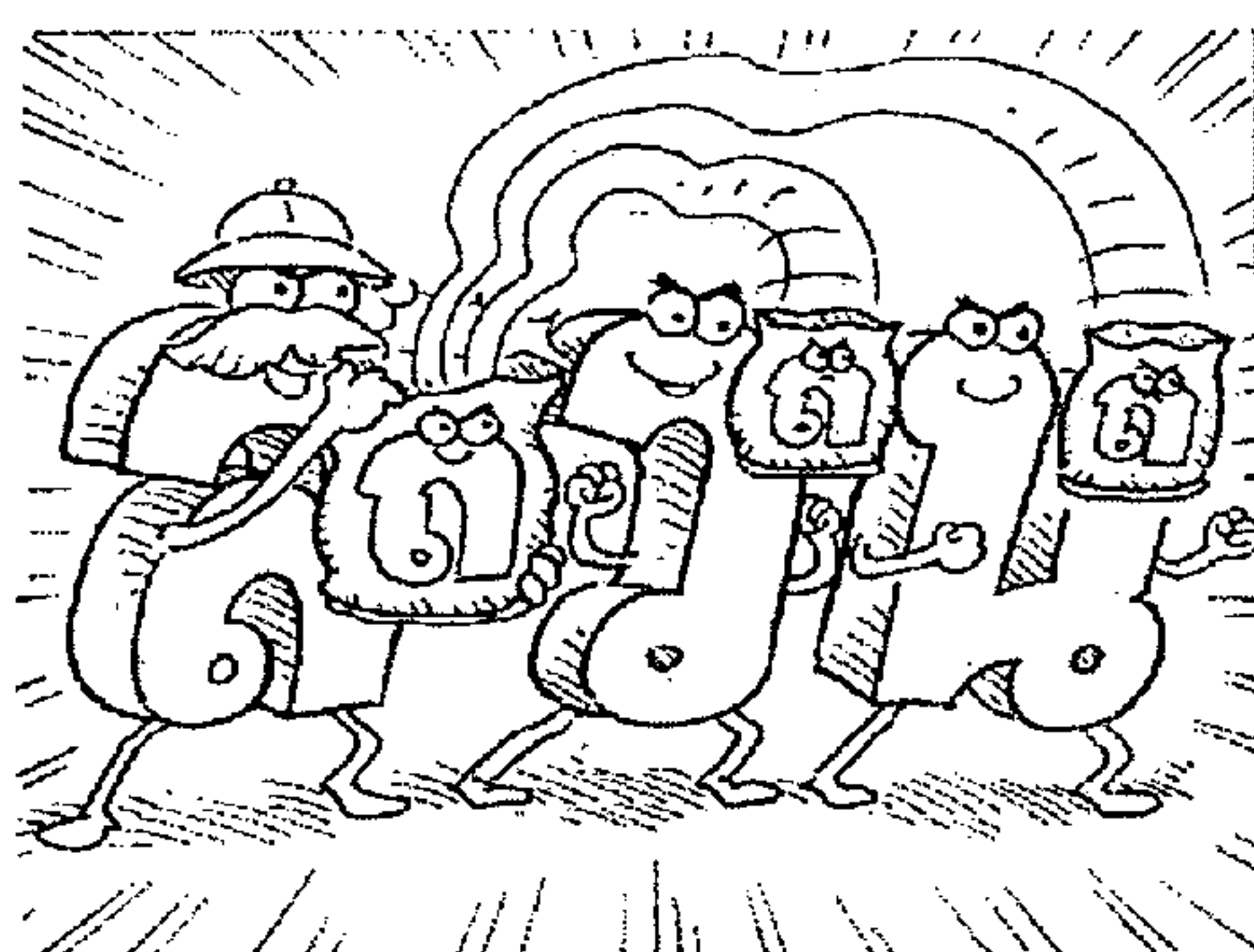
น หนู : แล้วเราจะใช้ อ ดุงวิเศษนี้ได้อย่างไร
ผู้ใหญ่ ลิง : สะอ่า ! ง่ายมาก เพียงนำ อ ดุงวิเศษ มาบัง
ไว้ข้างหน้าพวกเจ้าเท่านั้นแหละ

ผู้กล้าทั้ง ๓ มีผู้ใหญ่ ลิง น หนู และ ว แหวน

น หนู : ออกมาเดี๋ยวนี้ละ เจ้ายักษ์อันธพาล
ย ยักษ์ : พวกเจ้าเป็นใครกัน ! มาให้ข้ากินถึงปากถันเขียวเหรอ

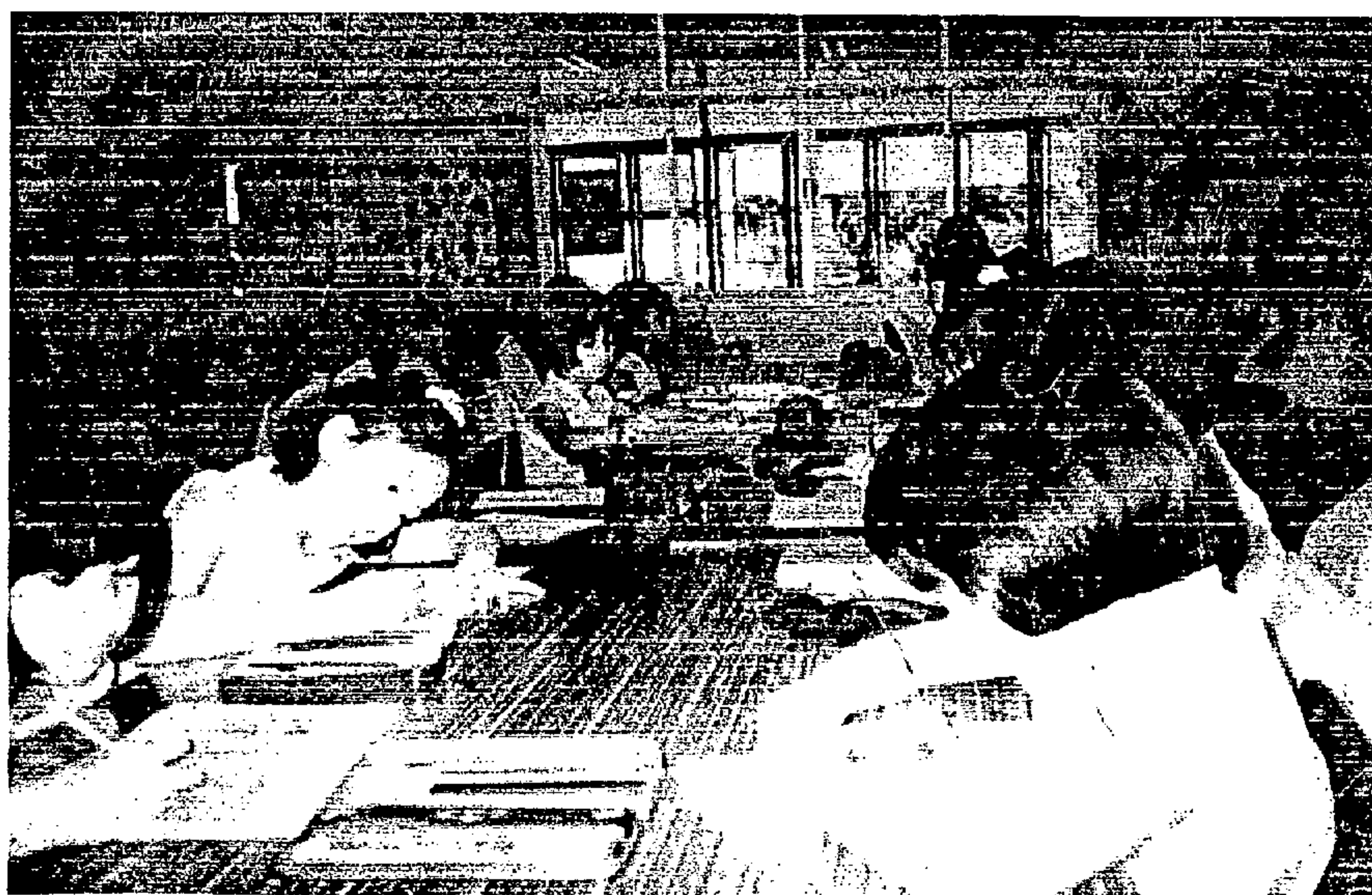

ผู้ใหญ่ ลิง มือบ ๓ ดุงวิเศษขึ้นมาอย่างทนุถนอมแล้วเปิดออก

มีดุงเล็ก ๆ อีก 2 ใบ ลอยขึ้นมาบังหน้าของ น หนู และ ว แหวน

ภาคผนวก ง

ประมวลภาพการทดลองของกลุ่มทดลอง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 30 คน

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างกำลังอ่านแบบเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ

สุทธิสิน ยืนซ้อน

วันเดือนปีเกิด

2 สิงหาคม 2512

สถานที่เกิด

อำเภอห้วยยอด จ.ตรัง

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

64/30 ศิรินเทพทาวเฮาส์ ถ.สุขาภิบาล 3 เขตสะพานสูง
กรุงเทพมหานคร 10240

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2530

มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนห้วยยอด

พ.ศ. 2535

ค.บ. จากวิทยาลัยครูสวนสุนันทา

พ.ศ. 2545

กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิชาเอกประถมศึกษา